

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 26 (2417) 1996 BIRŽELIS-JUNE 25

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS — LITHUANIAN WEEKLY • 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

NUMERIO KAINA — \$1

Šoka jaunas, šoka senas

Dešimtosios tautinių šokių šventės vėliavos netrukus suplevėsuos Čikagoje. Liepos 6 d. tūkstančiai stebės įspūdingą parodą, kuriame žygiuos šokėjai iš įvairių išeivijos vietovių ir iš Lietuvos.

VISŲ grupių — mažų ir didesnių — repeticijos baigtos; nemažai pasiruošimo ištermė ir kantrybė parodyta. Dabar prieš žiūrovų akis: kas pakeista, kas išmoka, kaip atliekama? O vadinamųjų veteranų grupės nuovargis turbūt nebedaug ką reiškia, kai galima „atjaunėti“, suktis šokių sukuriuose su savo vaikais ir vaikais. Tradicija per tautinius šokius jungti įvairiaamžes kartas, atrodo, jau įsišaknijusi, ir tokių švenčių programos be senesnių būtų tarsi su trūkumais. Tai rodo daugelio polinkį tokiu būdu reikštis lietuviškame išeivijos gyvenime. Ir tai tikriausiai nėra vien tik asmeniniam pasitenkinimui, bet rodo ir atitinkamą pavyzdį jauniesiems, kad tautiniai šokiai yra svarbi mūsų bendros veiklos dalis. Iš kitos pusės, amžiaus neribojant, yra galimybė kiekvienam lietuvių telkiniui, kur mažiau jaunimo, siųsti savo šokėjus į tokias didžiulias šventes. Ir taip tautinių šokių rateliuose iškyla ir mažesnės išeivijos salelės, kurios šiaip jau mažiau pastebimos ar apskritai mažiau veiklios. Šalia to — dar vienas pliusas: šokančiųjų stygiaus nėra. Taipgi gerai, kad neįsivaizduojama nė vadovų stoka. Vieni jų geriau, kiti silpniau pasiruošę, įvairuoja jų ir amžius, bet entuziazmo ir pareigingumo netrūksta. Niekas jų nesaudo, niekas šioje srityje veikti neįsako. Jie laisvi apsispręsti už tą nelengvą ir sudėtingą darbą, kurį sudaro ne vien tik tautinių šokių mokymas, bet ir vienietų bei grupių organizavimas, jų išlaikymas, išvykų rengimas. Visa tai iš jų pareikalauja labai daug darbo valandų, mažina ar net ir visai atima seniai užsitarnautą poilsį. Telieka pasakyti — garbė jiems.

TAUTINIŲ šokių grupės, kaip apskritai į jas bežiūrėjus, per penkiasdešimt metų išeivijos lietuvių gyvenime, šalia dalyvavimo savuose renginiuose, minėjimuose, tautinėse šventėse, atliko gana ryškų lietuvių reprezentacijos vaidmenį — savo pasirodymais garsino Lietuvos vardą. To ypač reikėjo, kai išeivijos lietuviai įvairiais būdais siekė prisidėti prie Lietuvos išlaisvinimo. Dažnai ir masiniai grynai tautinio atspalvio išėjimai į plačiąją visuomenę, tos tautinių šokių šventės, į kurias atsilankydavo gyvenamojo krašto valdžios atstovai bei kiti įtakingi asmenys, negalėjo neturėti reikšmės. Dabar, Lietuvai atgavus nepriklausomybę, ir daugeliui išeivijos organizacijų ieškant naujų veiklos kelių ar būdų, tautinių šokių grupės turbūt mažiausiai reikia tuo rūpintis, nes kaitant išylančių klausimų dėl choreografijos, aprangos ar kitų specifinių bruožų derinimo su Lietuvos tos srities specialistais. O pats čionykštis jaunimas, kaip anksčiau, taip ir dabar patenkintas, kad gali šokti, suciti, bendrauti, išvykose dalyvauti. Stebint tą šokantį lietuvišką jaunimą, vertinant jų pomėgius savo kilmę rodyti daugiau išoriniu būdu, tenka tik palinkėti stipriai laikytis drauge. Jaunimas, išsiskirstęs kas sau, greičiausiai visai dingtų iš lietuviškojo gyvenimo. Todėl turi būti vertinamos ir remiamos visos jungtys, nors jos siekiamo lietuviškumo atžvilgiu atrodytų žemiau stovinčios negu reikalaujama ar tikimasi. Kilti aukštyn galimybių visada daugiau stovint drauge. Č.S.

KANADOS ĮVYKIAI

Pertvarkys Kanados pensiją

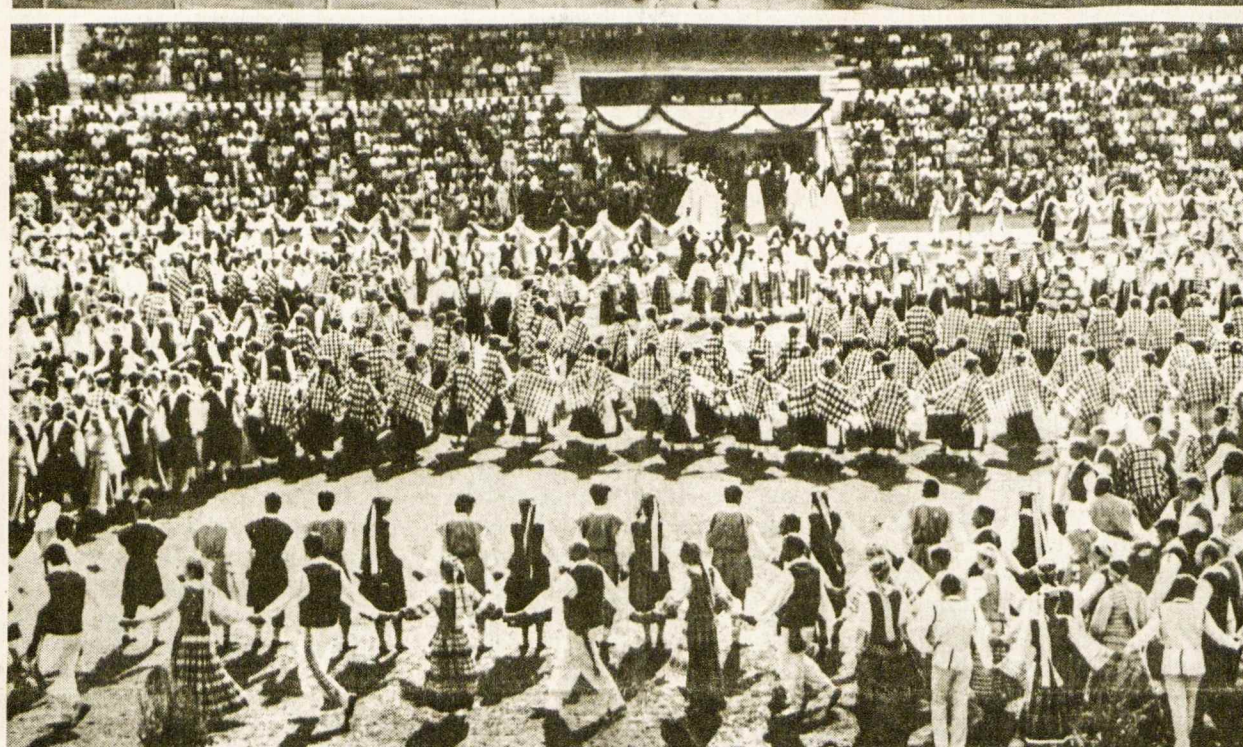
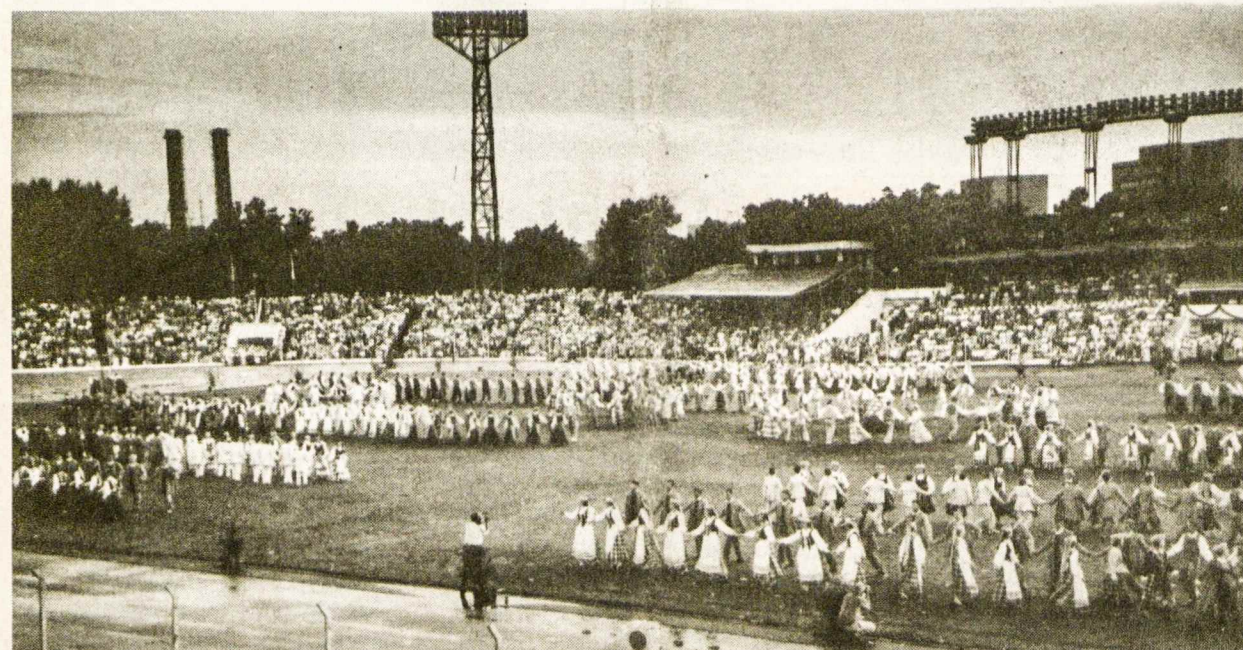
Visi kanadiečiai dabar gaudavo valstybinę Kanados pensiją, sulaukę šešiasdešimt penkerių metų amžiaus. Jiems tik reikėdavo nustatyti metų skaičių padengti Kanados pensijos draudos įmokas atskaitymais iš algos ir privalomais darboviečių priedais. Iš taip susidariusio Kanados pensijos įmokų fondo jas gaudavo ir nedirbantieji žmonos, invalidai bei kiti nedarbingieji kanadiečiai.

Iš tokių įmokų augantis draudos išmokų fondas betgi nebuvo paruoštas tolimesnei atečiai. Juo tik buvo padengiamos dabartinio Kanados pensijos fondo mėnesinės išmokos, papildomos gaunamos draudos įmokomis. Buvo pradėtas naujas registruoto pensijos taupymo planas (RRSP), taupytų įmokų laikinai atleidžiantis nuo su taupytos sumos pajamų mokesčio iki išėjimo pensijon. Tada tas pajamų mokeskis būna gero kai mažesnis, būsimajai pensininkai skatinantis pensijai pasinaudoti valstybiniu RRSP taupymo planu. Deja, juo negali pasinaudoti mažiau uždirbantys ir taupymui lėšų neturintys kanadiečiai.

Kanados pensijos reformos problema birželio 18 d. svarstė jos finansų ministeris P. Martinas, su provincijų finansų ministrais posėdyje N. Brunswi-

coko Frederictone. Jie nuogąstauja, kad pastaraisiais metais sparčiai auga pensininkų gretos. Prie pensininkų amžiaus artėja po II D karo gimusi kanadiečių karta. Jai 2010-15 jau nepakaks dabartinių lėšų Kanados pensijos fonde. Be to, reikės padidinti ir pačią Kanados pensiją. Mat dabartinės draudos įmokomis, lygiai pasidalytomis tarp darbdavio ir darbininko, padengiamą tik 5,6% metinio uždarbio, apimancio pajamas nuo 3.500 dolerių iki 35.400.

Finansų ministrai svarstė Kanados pensijos draudos įmokų padidinimą 14% iki 2025 m. Tačiau buvo nutarta, kad Kanados pensijos draudai užtektų ir įmokų padidinimo 12%, jeigu būtų sumažintos draudos išmokos. Visi ministrai betgi nutarė, kad draudos išmokų negalima mažinti, dabartiniam Kanados pensijos gavėjams. Jiems turi būti laikomasi ligišolinio Kanados pensijos plano. Buvo kalbėta ir apie Kanados pensijos draudos dabar duodamą pusketvirtą tūkstančio dolerių sumą mirusio pensininko laido tuvėms. Tačiau nebuvo nutarta atsiskaityti šios vienartinės paramos. Daugeliui finansų ministrų atrodė, kad lėšų galėtų su taupyti vėlesnis išėjimo pensijon amžius. Esą Kanados pensijai (Nukelta į 8-tą psl.)

Dainų ir tautinių šokių šventėje Vilniaus „Žalgirio“ stadione 1994 metais rikiuojasi šokėjai. Šiemet (1996) liepos 6 dieną taip pat šauiniai rikiuosios išeivijos tautinių šokių grupės Čikagoje. Nuotr. Alf. Laučkos

Rinkimai, lemiantys ateitį

Politinės problemos, susijusios su prezidentiniais rinkimais Rusijoje ir Amerikoje. Prie jų jungiasi ir būsimieji Kinijos vadovybės pasikeitimai. Tai pasaulio likimą lemiantys įvykiai, į kuriuos gana originaliai žvelgia „Economist“ žurnalas

YTAUTAS ŠEŠTOKAS

JAV prezidento rinkimai padės suprasti, ar JAV nori vadovauti tarptautinei politikai, ar tik stebėti eigą iš šalies.

Rusijos prezidento rinkimai parodys, ar daug laiko reiks naujajai Rusijai tapti jėga tarptautinėje arenoje ir kokį vaidmenį ji tada atliks. Šie metai privers ir Kiniją nuspręsti, kur ji eis po esamo valdovo mirties. Iki 1996 m. pabaigos, „Economist“ žurnalo teigimu, pasaulis gaus pirmuosius išankstinius atsakymus į šiuos klausimus ir iginis tiksliau numatyti ateitį.

„Economist“ nuomone, gali atsirkti, kad per pirmąjį rinkimų ratą, birželio mėnesį penki Rusijos kandidatai gaus po 10-15% balsų. Per antrąjį ratą galima atakli dviejų pirmojo rato nugalėtojų kova. Panašiai ir įvyko — Jelcinas gavo 35%. Žiuganovas — 32%, Lebedis — 15%. Taigi liepos mėnesį įvyks kova tarp dviejų pirmųjų.

Jeigu bus perrinktas Jelcinas, mėginimai pertvarkyti Rusijos ekonomiką veikiausiai pagyvės netrukus po rinkimų. Žinoma, jeigu manysime, kad liberalius reformatorius iš vyriausybės jis išvaikė tik rinkimines taktikos sumetimais.

Jeigu nugalės Žiuganovas, biudžeto deficitas ir infliacija neabejotinai padidės, o reformų kelias bus ilgesnis ir duobėtesnis. Jelcino pergalė reikš, kad Rusija bus pakankamai pastovi ekonomiškai ir politiškai, o tai leis vykdyti nuoseklią užsienio politiką gal net per artimiausius dešimt metų. Žiuganovo pergalė visus lūkesčius gali atidėti dvigubai ilgesniam laikui.

Jeigu Vakarai nori turėti šiek tiek palankią Rusiją, turi norėti Jelcino pergalės (ir kartu

slopinti savo susijaudinimą, kurį tokio fakto suvokimas: juo greičiau prasidės Rusijos ekonominis augimas, tuo greičiau Rusijos armija gaus naujų ginklų, kurių ji dabar garsiai reikalauja).

Jelcino Rusija tikrai mažiau ginčysis su Vakarais negu Žiuganovo Rusija. Naujojo nacionalizmo Jelcino atmaina bus ramesnė negu Žiuganovo. Ką tik buvusiais komunistais tapę Žiuganovo žmonės turi didesnę pagrandą įsivelti į peštynes negu jelinininkai, nes komunizmo žlugimas sudavė jiems skaudesnę smūgį. Jie dar lėčiau suvokia, kaip veikia laisvosios rinkos demokratija. Jie nepritaria Jelcino nuomonei, kad sėkmingai Rusijos ekonomikos plėtrai reikalingi palyginti geri santykiai su Vakarais.

Sudėkite visa tai ir suprastite, kodėl birželio mėnesio rinkimų rezultatai turi tokią pat reikšmę nerusams, kaip ir rusams. Atsakymų į 1996 m. klausimus duomenų gali būti nepaprastai daug. Dar labiau viską apsunkina laiko skirtumas: atsakymai dėl JAV ir Rusijos gali paaiškėti 1996 m. pabaigoje.

Padėtis Kinijoje gali nepaaiškėti iki naujojo šimtmečio pradžios. Jeigu Kinija pasirinktų kraštutinį nacionalistinį kelią, tai po dabartinio vado mirties ji panorės tapti pasauline supervalstybe, šaltakruajiškai vykdančia savo planus ir nesirūpinančia, ką apie tai mano kiti. Tada ji beveik neišvengiamai susidurs su Rusija.

Prieš 140 metų rusai atėmė iš Kinijos 400.000 kv. mylių teritoriją ir Kinija to nepamiršo. Ji žino, kad kol Rusijos ekonomikoje vyrauja chaosas, tol ji bus pažėidžiama. O šis chaosas gali ir toliau siausti, jeigu rinkimus

laimės Žiuganovas. O jeigu rusai sukels Vidurio Azijos musulmonų nepasitenkinimą, tai garantuos Kinijai parankų sąjungininką Rusijos pietuose.

Tokia Kinijos ir Rusijos konfrontacija būtų naudinga Europai ir JAV. Išgąsdintai Rusijai neabejotinai prireiktų Vakarų pagalbos, todėl ji imtųsi elgtis taip, kad Vakarai būtų ja patenkinti. Negalima užmiršti, kad Kinijoje vis dar viešpatauja diktatūra, o Rusijoje demokratija tebėra vystykloose.

Problema bus daug sudėtingesnė, jeigu Kremliuje sėdės arba komunistas, arba kraštutinis nacionalistas. Toks žmogus daug šurkščiau negu Jelcinas mėgins įtvirtinti Maskvos valdžią Vidurio Azijoje. O tai gali sukelti dar vieną musulmonų neapykantą visiems netikėjams. Jis dar atviriau sieks atkurti Nepriklausomų valstybių sandraugą kaip privatų Rusijos klubą. Tai mirtinai išgąsdins Baltijos šalis, gal Armėniją ir Gruziją bei Ukrainą. Jis reikalaus, kad Rytų Europos šalys (kai kurias jų valdovų buvę komunistai) laikytų save ir Vakarų ir Rusijos dalimi. Tad Vakarų politikams problema bus nemazi.

Naujajai Amerikai veikiau-siai prireiks organizuoti didesnę Atlanto sąjungą. Europos Sąjunga gėdingai delsia, negalėdama nuspręsti, kaip ir kada ji plėsis, priims naujas demokratines Rytų ir Vidurio Europos šalis. Dvidešimt pirmasis šimtmetis eis vieningu keliu, jeigu viso pasaulio demokratinės šalys laikysis drauge. Blogiausia bus, jeigu jos elgīs priešingai.

Nedaug buvo žmonijos istorijoje metų, teikiančių tiek daug žadančių galimybių ir kartu keliančių tiek daug pavojų, kaip šie 1996-tieji metai.

Savaitė Lietuvoje

Posėdžiavo Baltijos ministrų taryba

Vilniuje birželio 16 d. įvyko Baltijos kraštų ministrų tarybos (BMT) posėdis, kuriame buvo pasirašyta laisvosios prekybos žemės ūkio gaminių sutartis, pagal kurią vietinei gamybai nebus taikomi importo tarifai, praneša „Respublika“. Sutartis, kuri turėtų įsigalioti spalio 1 d., turės būti patvirtinta Baltijos kraštų seimų. Tikimasi, kad ji padės plėsti konkurenciją ir sumažinti maisto kainas. Taip pat buvo pasiūlyta kurti bendrą muitų sąjungą, norint palengvinti stojimą į Europos sąjungą.

Susitikime taip pat buvo kalbama apie tranzito problemas, aptarti bendri veiksmai tiesiant kelią „Via Baltica“, kuriam jau parengta finansavimo schema. Planuojama tiesti europinio pločio „Rail Baltica“ geležinkelį nuo Lenkijos sienos iki Kauno, o Kaune bus remontuojamas krovinių skirstymo centras.

Estijos iniciatyva buvo įsteigta kontrolieriaus institucija, kurią dėl pasienio problemų gali kreiptis visų trijų valstybių vėžėjai bei verslininkai.

Buvo pasirašytas bendras pareiškimas, reiškiantis susirūpinimą dėl įprastinės ginkluotės Europoje sutarties (CFE) peržiūrėjimo, po kurio prie Baltijos kraštų sienų Rusijai leista turėti nebe 180, o 600 tankų ir šarvuotųjų. JAV ir Europos valstybės kviečiamos dar kartą patvirtinti politinę paramą ir didinti techninę pagalbą Baltijos kraštams stengiantis įsijungti į ŠAS ir ES.

Lankėsi Švedijos vyriausybės vadovas

BNS praneša, kad susitikime su Lietuvos ministru pirmininku Mindaugu Stankevičium birželio 14 d. Vilniuje, Švedijos ministras pirmininkas Goran Persson teigiamai įvertino Lietuvos pastangas mažinant nelegalią migraciją ir pažadėjo Lietuvai skirti dar 1 milijoną Švedijos kronų (\$148,000) įgyvendinti įstatymus dėl pabėgėlių. Jau anksčiau buvo skirti 2 milijonai kronų, kurių beveik pusė buvo panaudota pabėgėlių stovyklos įrengimui Rukloje.

Svečiai iš Lenkijos

ELTOS žiniomis, Lietuvoje lankėsi Lenkijos seimo gynybos komiteto nariai, kurie susitiko su krašto apsaugos ministru Linu Linkevičium birželio 18 d. Jie aptarė per Lenkiją planuojamą tiesti greitkelį, kuris sujungtų Karaliaučiaus kraštą ir Gudiją. Buvo kalbėta apie JAV pateiktą regioninės oro erdvės kontrolės projektą, kuriame kartu su kitomis valstybėmis dalyvauja ir Lenkija bei Lietuva, būsimos karinio junginio svarbą bei Lietuvos galimą dalyvavimą trišaliuose Lenkijos, Vokietijos

ir Danijos projektuose. Delegacija susitiko su Lietuvos kariuomenės vadu generolu Jonu Andriškevičium, seimo pirmininku Česlovu Juršėnu bei saugumo komiteto ir Lietuvos-Lenkijos tarpparlamentarinės grupės nariais.

Nusikaltimų statistika

BNS skelbimu, Lietuvos policijos vyr. komisaras Visvaldas Pačkauskas birželio 10 d. pranešė, kad pirmuose penkiose š.m. mėnesiuose Lietuvoje buvo užregistruota 26,735 nusikaltimų, arba 4.5% daugiau, negu tuo pačiu laikotarpiu pernai. Maždaug du trečdaliai nusikaltimų buvo vagystės, bet jų skaičius nukritęs 4.6% nuo 1995 m. Daiktų vogimas iš automobilių pakilo 112%, bet jų vogimas kritęs 16.8%. Policijos išaiškintų nusikaltimų skaičius pakilo 3.5%, iki 42.9%.

Lietuva stojo į EPPO

„Lietuvos rytas“ (nr. 136) skelbia, kad Europos prekybos plėtojimo organizacija (EPPO) 38-oje sesijoje priėmė į nares Lietuvos eksporto plėtojimo agentūrą. EPPO-je dalyvauja 29 prekybos plėtojimo organizacijos iš 25 Europos valstybių. Iš Europos prekybos plėtojimo organizacijos galima tikėtis metinės pagalbos, rengiant savo agentūros darbuotojus, įmonių eksporto vadybininkus, ir gauti naudingos informacijos.

Kils šildymo kainos

Kaip praneša ELTA birželio 18 d., Lietuvos vyriausybė patvirtino naujas šilumos energijos kainas bei kompensavimo tvarką nepasiturintiems šeimoms. Nuo liepos 1 d. gyventojams kilovatvalandė energijos karštam vandeniui šildyti kainuos 8.94 centas (buvo 7.15 ct.). Tai yra 25% pakėlimas, nuo šildymo sezono pradžios tiek pat kils šildymas. Įmonėms, organizacijoms ir kitiems vartotojams kaina bus 8.13 cento (buvo 6.5 ct.). Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos duomenimis, kompensacijas už šilumą reikės mokėti 20% gyventojų, kainuos 110 milijonų litų.

Gamtosaugos bendradarbiavimas su Švedija

Kaune birželio 10 d. buvo pasirašyta bendrovės „Kauno vandenys“ ir Stockholmo vandenų bendrovės sutartis dėl vandens ir aplinkos apsaugos bendradarbiavimo, praneša „Lietuvos rytas“ (nr.136).

Švedija įsipareigojo per 4 metus skirti 8 milijonus litų nutekamojo vandens įrenginių statybos Marvelėje darbams ir investiciniam projektui, pagal kurį bendrovė „Kauno vandenys“ bus modernizuojama. RSJ

Šiame numeryje

Šoka jaunas, šoka senas

Dešimtoji tautinių šokių šventė jungia visų kartų lietuivius

Rinkimai, lemiantys ateitį

Pasaulis stebi prezidento rinkimus Rusijoje, tikisi Jelcino pergalės

Istorija negali sakyti netiesos

Kai kuriems buvo nesvarbu ką šaudyti: žydą, lenką, rusą...

Iš tėviškės laišku

Jei tie namai ir tušti, visvien jie — tavo namai

Dabartiniai Brazilijos lietuvių rūpesčiai

Pokalbis su ilgamečiu sielovados vadovu kun. Petru Rukšiu

Vasario 16 gimnazijos mokiniai Italijoje

Dainos, skudučiai, kanklės ir šokiai patiko žiūrovams

Retų atodangų šiuipyns (7)

Vilnius lipšniausia, bet labiausiai nušiuirusi sostinė

Dainų ir tautinių šokių šventės (2)

Pirmųjų švenčių rengėjai sėdi jau žiūrovų eilėse

Fizikų konferencijos Vilniuje atgarsiai

Šeiminkai jaučė didelį svečių susidomėjimą Lietuva

TEVIŠKĖS ŽIBURIAI

2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada.
Tel. 905-275-4672. FAX 905-275-1336.

Canada Post Canadian Publications Mail Sales Product Agreement nr.1001760
LEIDĖJAS: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
REDAGUOJA: kun. dr. Pr. Gaida, Vyt. Kastytis, R. Sakalaite-Jonaitienė,
Č. Senkevičius, G. Gaizutienė. Metinė prenumerata – \$40, pusmetinė – \$20,
remėjo – \$50, garbės – \$60 (Amerikoje – JAV dol.) oro paštu – \$115. Paviieniai
nr. – 1 doleris. Adresų keitimo reikalu kreiptis į "TŽ" administraciją.
Skelbimai nuosiamam nr. priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį
redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožiūra. Bendra-
darbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

Tėviškės žiburiai (The Lights of Homeland, USPS 740-550)
is published weekly, except 1st a. 2nd week in August and 4th week in
December by Lithuanian Canadian R.C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.,
2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ont. L5C 1T3. Phone: 905-275-4672.
U.S. office of publication, Lewiston, NY 14092. Membership fee: regular
\$40.00, supporter \$50.00, honorary \$60.00 per year. PERIODICALS Postage
paid at Lewiston, NY. US POSTMASTER: send address changes to: "Tėviškės
žiburiai", P. O. Box 1195 Lewiston, NY 14092. CANADA POST: send
address changes to 2185 Stavebank Rd., Mississauga, Ontario L5C 1T3.
Printed in Canada. ISSN 0040-4063

RELIGINIAME GYVENIME

Kauno arkivyskupo Sigito Tamkevičiaus ingresas, sujungtas su Lietuvos Katalikų Bendrijos provincijos 70 metų sukakties minėjimu, įvyko gegužės 19 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje. Iškilinėse dalyvavo apaštalinis nuncijus arkivyskupas Justo Mullor Garcia, kardinolas Vincentas Sladkevičius, Vilniaus arkivyskupas Audrys J. Bačkis, visi kiti Lietuvos vyskupai, ev. liuteronų vysk. Kalvanas, kitų konfesijų atstovai, daug kunigų, vienuolių, visuomeninių bei politinių organizacijų atstovų. Į iškilmes atvyko LR prez. Algirdas Brazauskas, ministeriai Linas Linkevičius ir Vladas Domarkas, opozicijos vadovas Vytautas Landsbergis, krikščionių demokratų partijos pirm. Algirdas Saudargas, VDU rektorius Bronius Vaškevičius, daug kitų miesto ir apskrities valdžios pareigūnų.

Apaštalo Sosto nuncijus arkivyskupas J. M. Garcia savo sveikinimo žodyje pabrėžė vienybės svarbą, nuo kurios priklausanči tautos moralinė darna. Kardinolas Vincentas Sladkevičius priminė laikus, kai "žlugo bolševikinė imperija", kai atsirado "viltis, kad diktatūra niekad nesugrįš. Tuo met šventasis Tėvas mums, Lietuvos vyskupams, kalbėjo, kad tai yra Dievo gailestingumo stebuklas". Būta ir kitų palaimingų įvykių. Kardinolas pasidžiaugė, kad tas stebuklas dar tęsiasi, kai "naujas, energingas, sumanus" vyskupas perima "tokias reikšmingas Kauno arkivyskupijos vadovo pareigas". Toliau kardinolas dėkojo Dievui, kad į arkivyskupijos sostą pakvieta "taip man artimą asmenį". Jis priminė, kad naujasis arkivyskupas S. Tamkevičius buvęs jo mokynys kunigų seminarijoje, vėliau "bendravome... kai kūrėme 'Kroniką', kartu buvome 'Kronikos' krikštatėviais". Kardinolas sakė norįs atsiprašyti "visų vyskupų, kunigų, brangių tikinčiųjų", nes "nesugebėjau savo pareigų eiti taip, kaip privilejuojau, kaip šventasis Tėvas troško ir norėjo, galbūt todėl, kad 25 metus nuo pat mano konsekracijos dienos man nebuvo leista eiti pareigų". O vėliau "kai pradėjau eiti šias pareigas, buvau senstelėjęs, nebega-

lėjau parodyti tokios energijos"...

Arkivyskupas S. Tamkevičius savo pamokslė pastebėjo, kad dartinis atgimimas esąs skausmingas, kai kurie net klaidose ir nuodėmėse gali matyti pažangą ir išganyką. Pareiškė: "Noriu, kad ne tik man, bet ir visiems kunigams bei tikintiesiems rūpėtų tie žmonės, kurie šiandien yra nestumti į gyvenimo pakraštį ir neturi elementarių gyvenimo sąlygų". Tvirtino kad "esu giliai įsitikinęs, kad šiuo metu reikia susilaikyti nuo nebūtinų bažnyčių statybų ir jų puošimų, o sutauptas lėšas skirti karitatyvinei ir socialinei Bažnyčios veiklai (...) geriau šiuo sunkiu Lietuvai laikotarpiu melsimės mokyklų salėse, bet kartu mokysimės vieni kitiems padėti"...

Popiet kunigų seminarijos salėje įvyko Lietuvos K. B. provincijos 70 metų sukakties minėjimas. Pranešimus skaitė arkivyskupas S. Tamkevičius, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provinciolas kun. J. Boruta, SJ, prof. kun. A. Liui-ma, SJ, istorikė G. Gustaitė. Prof. kun. A. Liui-ma, SJ, Kat. Bendrijos kaip mistinio Kristaus Kūno įvaizdžio prasmę; kun. J. Boruta, SJ, apžvelgė K. B. provincijos raidą nuo Mindaugo laikų. G. Gustaitė nagrinėjo pal. arkivyskupo J. Matulaičio įnašą steigiant provinciją 1926 m. Dabartinę būklę ir artimiausius uždavinius aptarė arkivyskupas S. Tamkevičius.

Švenčiant arkivyskupijos jauni-mo dieną, Vilniuje gegužės 25 d. apie 20 jaunuolių iš įvairių parapijų susitiko su arkivyskupu A. J. Bačkiumi Alumnato salėje, kur arkivyskupas atsakinėjo į katalikiškų organizacijų vadovų klausimus. Jis nurodė sritis, kurioms turėtų būti teikiama pirmenybė vykdant Kat. Bendrijos uždavinius. Tai katechizacija, kunigų rengimas, šeimos problemos ir pasauliečių vadovų ugdymas. Arkivyskupas taipgi pareiškė, kad Lietuvos jaunimui trūksta pasitikėjimo ir iniciatyvos, reikėtų labiau įsipareigoti veiklai. Kvietė rengtis 2000 metų sukakčiai, atlikti popiežiaus siūlomą sąžinės sąskaitą. Vėliau įvairi programa vyko Alumnato kieme; diena baigta Bernardinų šventovėje Mišiomis ir naktine adoracija.

Senosios Varėnos naujoji Šv. Mykolo Arkangelo šventovė Ntr. Alf. Laučkos

Taip atrodo Zarasai iš tolo. Medžiais apaugusiame mieste matyti tikrai šventovės bokštai Nuotr. G. Kurpio

Istorija negali sakyti netiesos

Lietuvių-žydų santykiai, praeityje plačiai gvildinti išeivijos spaudoje, dabar keliami ir Lietuvoje, kur susiduria ypač dvi skirtingos pažiūros

DR. VIKTORAS BAŠKYS,
Šiauliai

1990 m. Lietuvai atgavus nepriklausomybę, atsirado tokių socialinių problemų, kurių lyg ir nebuvo sovietinėje Lietuvoje: rusakalbių, Lietuvos lenkų, "žydšaudžių" ir kitų problemų. Mat anksčiau buvo viskas savo vietoje, visi taškai ir kableliai padėti ten, kur reikia: rusakalbiai nebuvo skriaudžiami, jų kalba gerbiama; lietuviai net vaikų darželyje mokomi kalbėti rusiškai; lenkai, patenkinti sovietine valdžia, nereikalavo autonomijos, o "žydšaudžius" kartais prisimindavo koks nors laikraštis, atvažiuodavo iš Amerikos teisininkas patyrinėti besislapančių nusikaltėlių bylų ir tuo viskas užsibaigavo. Vizen-talio centro atstovai nevažinėjo į Vilnių, nėjo į KGB archyvus tirti "žydšaudžių" bylą.

Po 1990 m. kovo 11 d. viskas pasikeitė: rusakalbiai pasijuto skriaudžiami, lenkai ėmė reikalauti autonomijos, užsienio spaudoje plūstelėjo straipsnių, kaltinančių Lietuvą žydų naikinimu II pasaulinio karo metais, į Vilnių pradėjo važinėti Izraelio valdžios atstovai, Vizentalio centro žmonės, kurie vis kažką tiria, kažko ieško. Tuo klausimu čia organizuojamos konferencijos. Kaltinama lietuvių tauta žydų naikinimu II pasaulinio karo metais.

Lietuvoje daug rašyta ir kalbėta apie žydus ir "žydšaudžius". Tai suprantama, šį skaudų temą niekada nebus galutinai išsenta. Niekada nebus per daug straipsnių, mokslinių darbų, monografių apie žydų ir lietuvių naikinimą. Šie baisūs įvykiai – nekalto žydų šaudymas ir lietuvių trėmimas į Sibirą bei jų kankinimas sovietiniuose kalėjimuose amžiams įeis į žydų ir lietuvių tautų istoriją, primins ateinančioms kartoms ir visam pasauliui mūsų kančias. Žmonės turi viską daryti, kad tai niekada nepasikartotų.

Lietuvos spaudoje pasirodžiusiose straipsniuose šia tema dažnai rašoma, kad vieni lietuviai šaudė žydus, kiti gelbėjo; įrodinėjama, kad žydai Lietuvoje su džiaugsmu sutiko sovietinę armiją – išlaisvintoją, daugelis jų buvo komunistai, enkavedistai, žiauriai kankino lietuvių kalėjimuose ir todėl lietuviai jiems keršijo. Kaltinama lietuvių inteligentija, prieš pat karą ir karo metu skleidusi antisemitinę propagandą spaudoje, kur lietuviai buvo raginami kovoti su žydais. Neva tai ir paskatinę kai kuriuos lietuvius naikinti žydus.

Žinoma, tuose samprotavimuose yra dalis tiesos, tačiau jie nepaisikina įvykių esmės, neatskleidžia tos baisiosios tragedijos pagrindo. Neturi pagrindo ir Tomo Venclovos įrodinėjimai, kad 1941 m. birželio mėnesio sukilimas turėjęs antisemitinį pobūdį; nepadaro teisingų išvadų ir istorikas L. Truska ("Lietuvos aidas" 1996.01.05, nr. 3).

1993 m. spalio 11-16 d. vykusios tarptautinės konferencijos, skirtos Vilniaus geto sunaikinimo 50-mečiui, išleista nesenai Vilniuje pranešimų medžiaga rodo, kad kai kurie pranešimų autoriai iškraipo faktus, galbūt norėdami atkeršyti Lietuvai ir lietuviams, o gal nežinodami įvykių esmės:

1. Pirmiausia visada reikėtų

žinoti, kad Lietuva nuo 1941 m. birželio 21 d. iki karo Lietuvoje pabaigos buvo vokiečių nacių okupuota, neturėjo savo valstybės nei vyriausybės, kuri būtų galėjusi sudrausti nusikaltėlius, sustabdyti žydų naikinimą (juk nepriklausomoje tokių dalykų nebuvo). Laikinoji Lietuvos vyriausybė, vadovaujama J. Ambrazevičiaus trumpai veikusi ir nesulaukusi vokiečių pripažinimo, turėjo pasitraukti. Jos vietoje vokiečių sudaryta tarėjų vadovybė buvo jų nurodymų vykdytoja. Ji neturėjo nei valios, nei galios. Todėl šiandien negalime smerkti P. Kubiliūno generalinių tarėjų už antisemitinius "žydų padėties nuostatus", už žydų naikinimo nestabdomą. Jie privalėjo vykdyti nacių nurodymus, jei nenorėjo atsidurti Štut-hofe.

2. Gestapui ir atitinkamiems vokiečių kariuomenės daliniams, karo metu dirbusiems Lietuvoje (o gal ir kitur), buvo griežtai įsakyta naikinti žydus vietinių gyventojų rankomis, kurstyti antisemitines nuotaikas gyventojų tarpe. Tai ne kartą pabrėžė Laisvosios Europos radijas, tačiau to nepabrėžė mūsų laisvos Lietuvos spauda, radijas ir televizija. Jei Lietuvoje buvo daugiausia sušaudyta žydų, tai rodo ne lietuvių "žydšaudžių", bet Vokietijos nacių, nenorėjusių eiti į frontą, didelį aktyvumą. Jei šiandien Vakaruose daug kur kalbama ir rašoma, kad lietuviai naikino žydus II pasaulinio karo metu, tai rodo didelį vokiečių nacių uolumą ir profesionalumą, karo metu vykdančių jų vadų iš Berlyno nurodymus – naikinti žydus lietuvių rankomis.

Lietuvoje vokiečių naciams nebuvo sunku vykdyti viršinių įsakymų: norinčių šaudyti žydus ir pasipiešti jų turto atsirado nemažai. Tačiau Izraelio kne-seto pirmininkas Šilanskis negalėjo nematyti, kas stovėjo už jų varančių į gėta lietuvių pečių. (Šiauliuose jis kalbėjo, kad varė į gėta ir šaudė lietuviai).

3. Kas buvo tie "žydšaudžiai"? Šį kruviną darbą atliko menko intelekto, žemos moralės, nedori žmonės, kuriems vargu ar turėjo įtakos per Lietuvos spaudą skleidžiama vokiečių antisemitinė propaganda

(taip tvirtino L. Truska), nes dauguma jų visai neskaitė laikraščių nei Berlyno proklamacijų, raginančių naikinti žydus. Jiems svarbu buvo šaudyti, o ką – žydą, lenką, rusą ar lietuvi – nesvarbu. Ano meto sąlygomis tokių žmonių galėjo būti kiekvienoje, net ir labai civilizuotoje tautoje. Žinoma, jų tarpe buvo vienas kitas lietuvis, užsidegęs nacionalsocializmo idėjomis Hitleriui kurti "naująją" Europą. Jie bendradarbiavo su okupantais.

Kai kurie jauni Lietuvos vyrai karo audrų sūkuryje netikėtai pakliuvo į nacių žabangas ir buvo priversti dirbti tą kruviną darbą ne savo noru. Pavyzdžiui, vokiečiai okupavę Lietuvą, visus Lietuvos karinius dalinius pavertė policijos arba savisaugos batalionais. Daugelis tų batalionų karių buvo panaudoti Rytų fronte arba pagalbiniais darbams pafrontėje. Tačiau kai kurie iš jų buvo skirti žydų šaudymui Baltarusijoje ir kitur, taip kaip Lietuvoje padėjo žydus naikinti ukrainiečiai, rusai, estai ir kiti.

Tvirtinti, kad žydų naikinimui Lietuvoje turėjo didžiausios įtakos anuo metu vyravusios antisemitinės nuotaikos, nėra pagrindo, nes, pirma, niekas tų įtakų netyrė, todėl taip pat galima tvirtinti, kad Lietuvoje nebuvo antisemitinių nuotaikų; antra, tada visi drebojo dėl savo kailio. Daugelis ano meto lietuvių buvo katalikai, laikėsi Dievo įsakymo "nežudyk". Jie negalėjo būti "žydšaudžiais".

Šio juodo darbo negalėjo imtis Lietuvos inteligentija, mokslo ir meno žmonės. Visi jie su širdgėla žiūrėjo į žydų kančias, bet negalėjo jiems padėti, tylėjo dantis sukande, bijojo, nes ėjo kalbos, kad šiandien šaudu žydus, o rytą – lietuvius. Todėl E. Zuroffo įrodinėjimas, kad visi lietuviai susitepę žydų krauju, yra lietuvių tautos šmeižtas ir jos suniekinimas, siekiant atkeršyti visai tautai už saujelę išsigimėlių, kurie tikrai yra nusipelnę didžiausios bausmės.

4. Kokie buvo lietuvių ir žydų santykiai nepriklausomoje Lietuvoje? Lietuvių ir žydų nesiejo dideli asmeninės draugys-

(Nukelta į 3-čią psl.)

PADĖKA

ATA

JURGIUI MAŽULAIČIUI

iškeliavus amžinybėn 1996 m. birželio 8 d.,

nuoširdžiai dėkoju kun. L. Januškaiti, OFM, už Rožinio maldas laidotuvių kopyčioje. Mišias laidotuvių dieną ir palydėjimą į kapines. Ačiū L. Marcinkei už giedojimą ir vargonavimą Mišių metu, visiems draugams ir artimiesiems už dalyvavimą laidotuvėse, aukas Mišioms, "Pagalbai Lietuvos vaikams", Tėvynės sąjungai ir Kanados lietuvių fondui.

Dėkoju karsto nešėjams, Tėvynės sąjungos nariams, ir A. Gedriui už jautrų atsisveikinimo žodį kapinėse Tėvynės sąjungos vardu. Ačiū už gėles ir visus patarnavimus visiems, kurie mane stiprino liūdesio valandomis.

Labai dėkinga p.p. Mačiams už pietų paruošimą ir malonų aptarnavimą, visoms ponions už pyragus ir pagalbą laidotuvių metu. Jūsų nuosirdumas lydės mane visada.

Su dėkingumu –

Elena Mažulaitienė

ATA

PRANUI VINDAŠIUI

mirus Amerikoje,

jo sesutei ZITAI SAKALIENEI ir šeimai reiškiamame nuoširdžią užuojautą –

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras

ATA

PRANUI VINDAŠIUI

mirus JAV-bėse,

sesutę ZITĄ SAKALIENĘ, jos šeimą bei visus gimines ir artimuosius nuoširdžiausiai užjaučiame –

Aldona Čerškienė
Helena Kairienė

ATA

IZIDORIUI LUKOŠIUI

mirus Lietuvoje,

jo broliui PETRUI ir šeimai reiškiamame nuoširdžią užuojautą –

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras

ATA

PETRUI ABROMAVIČIUI

amžinuosius namus pasiekus,

dukra RITĄ VILIENĘ, buvusią "Pašvaistės" chorvedę, jos motiną ir šeimą, brolių, seserį ir jų šeimas, gimines, velionės netektyje nuoširdžiai užjaučia –

Kanados Londono lietuvių choro "Pašvaistė" nariai

PADĖKA

ATA

LEOKADIJA BUDRECKIENĖ

iškeliavo amžinybėn 1996 m. balandžio 7 d.

Nuoširdžiai dėkojam klebonui kun. J. Staškui už Rožinio maldas laidotuvių namuose, Mišias ir palydėjimą į amžiną poilsio vietą.

Nuoširdi padėka Valdui Ramanauskui už vargonavimą, visiems giminėms, karsto nešėjams, draugams ir pažįstamiems, pareiškusiems užuojautas žodžiu ir raštu. Ačiū už gėles, užprašytas Mišias, aukas "Tremtinių grįžimo fondui" ir "Vaiko tėviškės namams"; J. Gurklienei už paruoštus laidotuvių pietus, ponions už pyragus ir visiems, kurie prisidėjo prie atsisveikinimo su mūsų mamyte.

Dukros – Leokadija, Stasė ir jų šeimos

PADĖKA

MŪSŲ MYLIMAS VYRAS, TĖVAS IR SENELIS

a. a. STASYS RAKŠTYS

mirė 1996 m. balandžio 2 d. Palaidotas Šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje, Ontario

Nuoširdžiai dėkojame kun. J. Liaubai, OFM, už maldas laidotuvių kopyčioje, Mišias šventovėje ir palydėjimą į kapines. Dėkojame Grimsby, Ont. ligoninės kapelionui už suteiktą paskutinį patepimą. Ačiū dukraitei Karolinei už skaitinius gedulinių Mišių metu, L. Marcinkei už giesmes šventovėje.

Nuoširdi padėka karsto nešėjams, Juozui Rickui, Gediminui Skaisčiui, Leonui Klevui, Motiejui Jonikui, Juozui Ašmenavičiui, Marijui Gudinskiui ir jo sūnui, patarnavusiems per Mišias. Nuoširdi padėka Juozui Krišto-laičiui už atsisveikinimą kapinėse, Povilui Kanopai už pareikštą mums užuojautas šaulių vardu, dukraitei Karolinei už atsisveikinimą kapinėse su savo mylimu seneliu. Ačiū už gėles, kurios puošė velionies karstą.

Nuoširdi padėka už daugybę užprašytų Mišių (dvejos gregorinės), prisiūstas užuojautų korteles. Dėkojame visiems aukojusiems Kanados lietuvių fondui, Tėvynės sąjungos Kanados skyriui, fondams – "Pagalbai Lietuvos vaikams", "Vaikų tėviškės namai", "Tremtinių grįžimo fondui". Nuoširdi padėka už pareikštą užuojautas "Tėviškės žiburiose", aukas "Tėviškės žiburiams" ir Anapilio keltuvo vajui. Ačiū kaimynams Zosei ir Juozui Rickams už talką laidotuvių metu, Felicijai Venskevičienai už visas paslaugas. Ačiū p.p. Mačiams už paruoštus skanius pusryčius.

Dėkoju savo dukraitei Rūtai Kriaučiūnaitei-Bal-kienai, atskridusiai iš Floridos, St. Petersburgo, kuri kaip medicinos sesuo globojo savo mylimą senelį iki mirties valandos. Su nuoširdžia padėka jums visiems, taip gausiai dalyvavusiems laidotuvių kopyčioje, šventovėje ir palydėjusiems velionį į amžino poilsio vietą.

Liūdinčios –

žmona Sofija, duktė Laima, dukraitės –
Rūta ir Karolina su šeimomis

Iš tėviškės laiškų

Ačiū už tokį įdomų laišką, tokį gražų atviruką ir jame buvusį prieduką, už kurį dabartinį laiką galima įsigyti bent šimtą margučių, o tiek dar nei per vienas Velykas neturėjau. Dėkoju, kad esate man tokia gera. Kiekvieną dieną, kai meldžiuosi, prašau Dievulį, kad duotų jums sveikatos. Juk svarbiausia būt sveikami, o visa kita įmanoma įsigyti – taip aš galvoju.

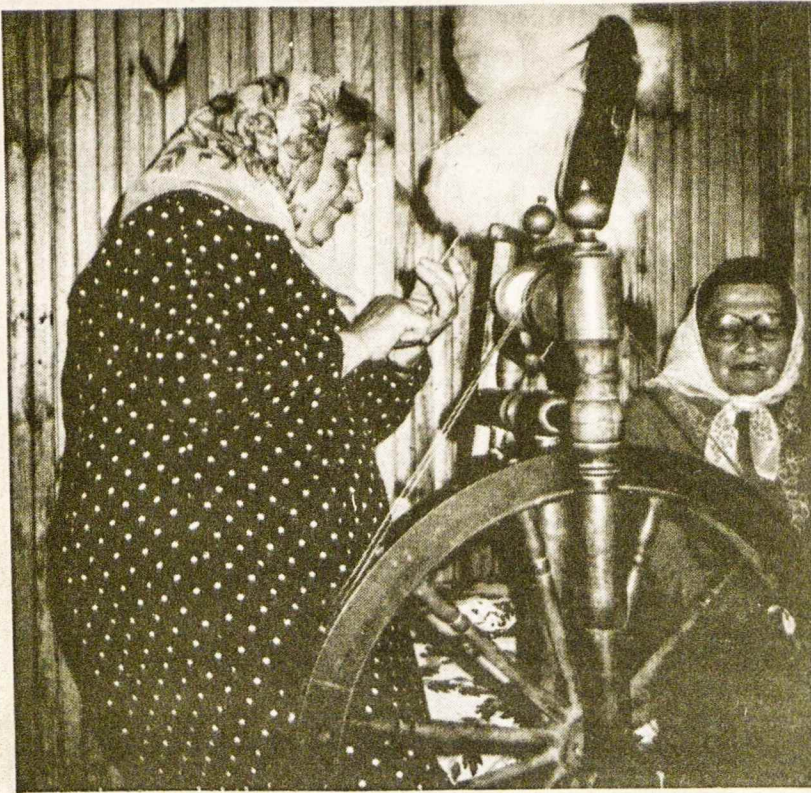
Džiaugiuosi kartu su jumis, kad artimiausi iš tėviškės parašo. Kiek kartų aš jus prašiau, kad parašytų, tai vis atsisakėdavo, kad artimesni tegu rašo, nes daugiau laiko turi ir geriau žino viską – kaip čia tokia nauja marti berašys. Bet pagaliau parašė ir jus pradžiugino, tai svarbiausia. Skaitau ir jaučiu jūsų džiaugsmą dėl to laiškelio iš namų. Taip, iš namų. Kad ir kiek metų praeina, o namai šaukte šaukia sugrįžti. Su ašaromis akyse žvelgiu į savo namus Perlojeje ir niekuomet negaliu susitaikyti su ta realybe, kad jie tušti. Po kiema vaikščioja vienintelis tų laikų „gaspadorius“ gaidys, likęs dar iš mamos laikų. O jau eina 10-ti metai... Gal jau jis kitas gaidys, bet man tik atrodo, kad tas pats.

Kai įeina pirkion, tai dar lyg plevėna tėvų dvasia – užstatėlį tebekabo „abrozai“ – šventi paveikslai ir lyg viskas būtų tvarkoj. Ant sienų kabo tėvų nuotrauka, jų drabužių spintoje ir t.t. Kol esu gyva, taip norėčiau išsaugoti viską, kad tik kuo ilgiau pabūtų tėvų dvasia pilna to žodžio prasme. Esu dėkinga rašytojui V. Bubniui už žodžius: „Net, jeigu tie namai ir tušti, vis viena jie yra namai, jie laukia, jie žvelgia ilgesingom žmogaus akim, nes tenai vaikų pradžia, jų žingsniai, balsai, nes tenai lubos ir grindys, durų rankenos ir staktos išrašytos prisiminimais“.

Taigi aš jus puikiai suprantu, ką reiškia iš namų gautas laiškas, nors ir naujos giminėlės, sesers martelės, nors jos pačios jau nėra. Ne jos ranka jau rašytas, bet svarbu – iš namų.

Šiandien balandžio 1-mojį, tačiau lauke maišosi dangus su žeme – sninga „vištom“ (prisimenat dideles snaiges?). Žiema niekaip neužleidžia vietos pavasariui. Prarijo visą kovo mėnesį – dar ledai nepajudėjo Daugų ežere, o sniego pilni laukai. Betgi kovo 9 pamačiau varnėną. Oi, kiek buvo džiaugsmo man ir anūkams (nevadinu vaikaičiais – taip įpratus, taip smagių). Jau girdėjau ir vytyriuko balselį, bet jis toks nedaras, toks lyg liūdnas. Neturi vargšelis nei kur nutūpti. O vis tiek bus pavasaris, žydės medžiai, žaliuos žolės, žmonės džiaugsis!... Taip, bus, kad ir kiek spyriotųsi žiemą!

O Lietuvoje, kaip ir lauke – jokios tvarkos. Tokia nejauci kasdienybė. Visi ponai tarpusavyje niaujasi ir, atrodo visai apleido paprastą, varganą žmogų. Bet tuoj prisimins – juk rudenį bus rinkimai, reiks balsų, kad vėl pripultų tie patys prie viršūnių. Na, tada ir pragys lakštingalom (kur kumeliukus pjauna – sakydavo senolių posakis). Viskas tebūna gerai, kad tik nepasikartotų sausio 13-toji arba, kad tankiai nešliaužiotų, kaip Čekėnijoje.

N. Daugėliškio parapijiniuose globos namuose yra ir atitinkamo darbo

Linkėjimai visiems. Baigsiu V. Rudoko eilėmis:

*Panerk rankas Prisiminimų upėn –
Būtas laikas pro pirštus tekės
Ir dulkes užmaršties nuplaus nuo
visko,
Kas buvo ligi ašarų brangu.*

***

Ačiū už prierašus iškarpos ir prieduką. Visą jau senokai gavau, tačiau užtrukau parašyti. Tai mintys kažin kur klaidžiojo, tai kraujospūdis vargino, o gal ir patingėjimas prisidėjo. Atleiskite už tokį nerangumą – šiaudien jau rašau – gražaus gegužės 22 dieną, nors lauke lyja, šlapia, šalta, neįdomu už langų – todėl ir sėdau rašyti...

Buvo nepaprastai šiltos dienos tiek balandžio pabaigoje, tiek ir gegužės pirmoje pusėje. Tokių karščių nebeprisimenu ankstyvą pavasarį. Ne tik aš, bet ir senesni žmonės neprisimena. Medžiai sužaliavo per 3 paras. O koks grožis, kokie kvapai lauke! O paukščių čiučbėjimas! Visa tai kvietė į lauką, į paežerę – vilioje viliojo iš kambario. O Daugų ežeras vėsūmos siūlė ledui nutirpus – lyg atgijo viskas. Šiuo momentu vėsiau, šlapia, bet vėl pranašauja atšilimą palaipsniui, gal jau nuosaukia.

Šv. Velykos buvo nuostabiai gražios ir dienos tokios saulėtos, maloniai šiltos. Visa mūsų giminė buvo susirinkę Perlojeje pas brolių, kur visiem buvo miela ir linksma, jei neskaitytum graudulio, kad jau nėra tėvų drauge. Netgi dainavome su broliais ir brolienėmis bei jų atžalom (aš gi viena sesuo tarp dūrių). Jaunimėlis ir pašoko. Taip kelias valandas lyg ir pamiršome visus liūdnumus.

Graži buvo ir Motinos diena. Buvau Perlojos šventovėje, meldžiausi, lankiau tėvus kapuose. Sutikau jūsų kaimynę Marytę. Perdavė jam „dizidulį glėbį“ linkėjimų. Jos sveikata truputį pagerėjusi, bet „kažin ko tai nėra“ – anot jos žodžių. Mūsų Perlojos šventovėje pagaliau didelė naujovė – prieš altorių padarytas didelės stalas Mišioms laikyti. Taigi dabar jau kunigas laiko Mišias atsikus veidu į žmones. Ir Komuniją dalino jau stovintiems, ne klūpantiems. Ejom eilute prie kunigo.

Džiaugiuosi, kad mūsų Perlojos šventovėje jau tokia naujovė. Atrodo, kad ten, kur jauniesni kunigai, jos pradedamos, o kur senesni – viskas po senovę. Taigi Perloja jau naujoviškai meldžiasi, o kur nuolatatos gyvenu, to dar nėra. Labai rūpestingas ten klebonas, įvedė centrinių šildymą, baigia dėti vitražus languose, tačiau Mišios – po senovę. O kaip pas jus už jūrų-marių?

Kiekvieną vakarą einu į gegužines pamaldas. Gražu, gera, įdomu. Dvasiškai pasipildai. Lietuvoj vargo vargėjo daug, tačiau prasidėjo Poezijos pavasaris – 96, vyksta ir vietovėse, džiugina.

Buvau ir aš teatre. Labai patiko. Tai džiaugsmo šaukštas karčioje kasdienybėje. Džiaugiuosi, kad gyvenu – yra žmonių, kuriems dar sunkiau. Kai galėsite, parašykite. Lauksiu la-bai. Zina

Baltijos jūra ties Palanga

Nuotr. G. Kurpio

Liūdnai ošia Červenės miško pušys

Ten ilsisi prieš 55 metus sovietų sušaudyti lietuviai ir kitataučiai

IGNAS MEDZIUKAS

Lietuvoje birželio mėnesį būna gražus oras. Visa augmenija sužaliuoja. Pievose ima žydėti įvairiaspalvės laukinės gėlės. 1941 m. birželis gamtoje buvo toks pat, bet daugelio žmonių širdyse slėpėsi liūdesys, baimė ir netikrumas, nes, užėmę mūsų tėvynę, raudonieji okupantai žiauriai savivalavo. Buvo suimami lietuviai patriotai. Niekas nebuvo tikras, kad jis kurią dieną ar naktį neteks laisvės. Tartum staigus perkūno trenksmas sukrėtė visus, kai birželio 14 naktį prasidėjo ramių gyventojų suėmimai ir išvežimai. Bet po kelių dienų kilęs vokiečių-sovietų karas daugeliui pakėlė nuotaiką. Nors karas sa-vaimė visiems yra baisus, bet buvo jaučiamas atoslūgis, kad vokiečiams rusus išstūmus, vėl bus atstatyta nepriklausomybė.

Užbėgti įvykiams už akių buvo sudaryta Lietuvos sukilėlių patastata vyriausybė. Deja, užkariautojai turėjo kitus planus. Birželio 22 d. prasidėjus karui, sovietai iš Lietuvos išvežė paskubomis apie šimtą politinių kalinių. Jie buvo patalpinti Minsko kalėjime. Kai vokiečiai lėktuvai ėmė bombarduoti Minską, naktį iš birželio 24 į 25 d. iš kalėjimo keletą tūkstančių

kalinių įvairių tautybių, daugiausia gudų ir lenkų, jų tarpe keletą šimtų moterų ir keliolika vaikų, enkavedistai pėsčiomis išvarė Červenės link, apie 60 km į rytus nuo Minsko. Kelionė truko pusantros paros. Kaliniams nedavė nieko valgyti ir gerti. Daugelis nusilpusių nepajėgė keliauti. Tokie buvo pakeliui enkavedistų žudomi šūviais į pakaušį.

Červėnė buvo prieita tik birželio 26 d. vakare. Červenės kalėjimo viršininkas buvo pažadėjęs kalinius duoti sriubos. Deja, jie buvo pavaišinti švino kulkomis. Kalinių kolona buvo pavadėta toliau link miško. Kriminaliniai kaliniai ir rusai buvo paleisti, o pasilikusius ėmė šaudyti. Kai kurie suspėjo pargrįžti žemėn, lyg negyvi. Tos baisios žudynės buvo įvykdytos Maskvos nurodymu.

Kiek žinoma, lietuvių, išvežtų iš Kauno sunkių darbų kalėjimo tenai žuvo apie 70. jų tarpe pulkininkai – S. Rusteika, J. Šarauskas, B. Giedraitis, B. kinas, majorai – J. Špokevičius, V. Opulskis, daugelis civilių. Gyvi liko pulkininkai – A. Šova, J. Tumas, J. Petraitis (jis parašė atsiminimus apie Červenės žudynes „Kaip jie mus sušaudė“). Knyga išversta į vokiečių ir ang-

lų kalbas), kapitonai – S. Jasunskas, O. Žadvydas, prof. I. Končius, du broliai kunigai A. ir P. Petraičiai bei kiti.

Enkavedistai, atlikę kruviną savo darbą, spruko šalin, nes juos persekiojo vokiečių aviacija, pakabindama šviesas ir apšaudydama. Likę gyvieji ir sužeisti, įsitikinę, kad jų jau niekas nesaugoja, pasislėpė miške, o vėliau pasiekė namus, laimingai išsivadavę iš to baisaus pragaro. Kiti liko amžinai išsėtis Červenės miško žyrduobėse ir durpnuose.

Šiomet sukanka 55 metai nuo to baisaus įvykio. Kaip buvo rašyta Lietuvos spaudoje, praėjusių metų liepos 1 d. būrys žmonių iš Panevėžio ir Vilniaus, daugiausia buvę politiniai kaliniai, dviem autobusais, jų tarpe ir tremtinių choras, aplankė bolševikų įvykdytą žudynių vietą Červenės miške. Prie buvusio Červenės kalėjimo atvykusius lietuvius sutiko Gudijos liaudies fronto sukvieisti žmonės, kurie su Lietuvos ir Gudijos vėliavomis ėjo pėsti į žudynių vietą. (Prie Gudijos valstybinių įstaigų jau vėl kabo GTSR vėliavos). Gudų kunigas unitas laikė pamaldas už visus žuvusius. Prie kuklių kryžių bolševikų aukoms prisiminti ir Rūpintojėlio padėta gėlių. Pasakyta prakalbų. Du išlikę gyvi Červenės žudynių liudininkai pasidalino savo prisiminimais apie tą klaičių įvykį 1941 m. vasarą. Giedojo ir dainavo tremtinių choras. Išskilmės buvo filmuojamos Lietuvos televizijos žurnalistės.

Netoli Červenės, miške abipus kelio į rytus, nužudytųjų kapai byloja apie bolševikų įvykdytus kruvinius darbus. Ten išaugusios liaunos pušys, vėjui papūtus, ošia žuvusiųjų artumoje.

Tarėsi Vilnijos mokytojai

1996 m. gegužės 18 d. Vilnijos draugija aptarė rytinių Lietuvos rajonų švietimo reikalus. Dalyvavo draugijos tarybos nariai, seimo nariai – J. Dringelis, R. Hofertienė, A. Katkus, ministrų, departamentų atstovai, Tautos fondo vicepirmininkas A. Vedeckas ir kiti.

Septinti metai gyvuoja atkurta Lietuvos respublika, bet iki šiol nėra suderintos valstybinės politikos dėl Lietuvos rytų. Seimui baigiant kadenciją ir artėjant naujesiems mokslo metams, nesudaroma galimybė kiekvienoje Lietuvos respublikos apylinkėje lankyti vaikus darželį, pasirinkti pradinę mokyklą ir tęsti mokslą valstybine kalba. Mokinių yra, bet mokykloms valstybine kalba labiausiai trūksta patalpų, mokytojų, saly-

Lietuvos gerovės perspektyvos

ALGIMANTAS EIMANTAS

Neseniai pasikeitė Pasaulio banko vadovybė ir jo veiklos doktrina. Pasaulio bankas paprastai svarstydavo paskolų prašymus, apskaičiuodamas būsimas pasekmes.

Tais laikais, daugelio nuomone, Pasaulio bankas klaidžiojo tyruose. Skeptiškai žiūrintis kritikavo šią instituciją dėl jos ypatingai sudėtingos sudėties, neapsakomai ilgus prašymų svarstymo eigos ir dėl-pa-ramą gavusių įpareigojimo akiai laikytis jos nurodymų. Naujoji Pasaulio banko linkmė, paremta humanitariniais dėsniais, žmogaus teisėmis ir socialiniais poreikiais, yra daug priimtinesnė ir palankesnė demokratiškai besitvarkantiems kraštams. Pasaulio bankas dabar grindžia savo nutarimus atitinkamų kraštų pažanga laisvos ekonomijos ir piniginės apyvartos srityje.

Praeities patirtis yra įrodžiusi, kad įsijungimas į pasaulinę ekonomiką kelia valstybinę gerovę. Svariausia reikšmė šioje srityje teikiama krašto vidaus politikai, finansinei siste-

mai bei valdžios nutarimams.

Dabartinė Pasaulio banko vadovybė yra įsitikinusi, kad ekonominė gerovė glūdi ne pašalpose, bet prekybos plėtojime, mažose mokesčiuose, demokratinės sampratos ugdyme, investicijose ir technologijoje iš užsienio.

Pažvelgus į dabartinę politiką ir ekonominę padėtį Lietuvoje, susidaro įspūdis, kad Pasaulio bankas atiteityje vertins mūsų šalies visuotinę plėtotę gan pesimistiškai. Dabartinė Lietuvos valdžia savo politiką smukdo ne vien žmonių būti, bet ir vispusišką valstybingumą.

Visai kitaip atrodo Tėvynės sąjungos ir kitų dešinės grupuočių planai. Juose visas dėmesys yra sutelktas į demokratišką orientaciją, ekonominę gerovę ir visuomenės bei asmeninės laisvės įgyvendinimą.

Tėvynės sąjunga yra pasiryžusi atnaujinti ir atgaivinti Lietuvos ekonomiką esminiais pokyčiais. Jos principai yra realūs, atitinką net ir Pasaulio banko normas. Belieka tik tikėtis tokio pat balsuotojų įsitikinimo rinkimuose į Lietuvos seimą.

Vytauto Didžiojo universiteto valgykloje Kaune. „Caritas“ organizacija, panaudodama suaukotas lėšas, verda ir dalina sriubą universiteto vargšingiesiems studentams. Tarp aukotojų yra nemažai ir Kanados lietuvių

Lietuva ieško naujų energijos šaltinių

BURTON FRIERSON, Vilnius

Pasaulio bankas 1996 m. gegužės 9 d. patvirtino \$5.9 ml. paskolą geoterminiam apšildymo projektui Klaipėdoje. Praešime spaudai apie paskolos patvirtinimą PB pabrėžia Lietuvos priklausomybę energijos srityje nuo užsienio, nes tik 2% sunaudojamos energijos yra iš vietinių šaltinių. Atsiradus tiekimo sutrikimams, kraštas lengvai pažeidžiamas.

„Būtinai turime ieškoti naujų energijos šaltinių“, sako Saulius Kutas, Lietuvos energetikos ministeris. Pokalbyje su „The Baltic Times“ jis pareiškė, kad

be geoterminės energijos Lietuva tiria hidro ir organinių medžiagų masės panaudojimą elektros gamybai. Nors Ignalinoje Lietuva turi vieną iš didžiausių pasaulyje atominę elektros jėgainę, bet po Černobylio katastrofos saugumo sumetimais jos pajėgumas yra gerokai sumažinti. Esą Lietuva norėtų pasiekti 8% sunaudojamos energijos iš vietinių šaltinių, bet tam reikės 10 metų.

Projektuojama geoterminė stotis galės patenkinti 10% Klaipėdos rajono apšildymo. PB apskaičiavimai rodo, kad kai kuriuose rajonuose geoterminiai šaltiniai gali duoti iki 30% apšildymui reikalingos energijos. Klaipėda buvo pasirinkta kaip turinti geriausias galimybes projekto įgyvendinimui. Netoli Palangos buvo tiriama kita vietovė, bet nepavyko nustatyti karšto vandens išteklių.

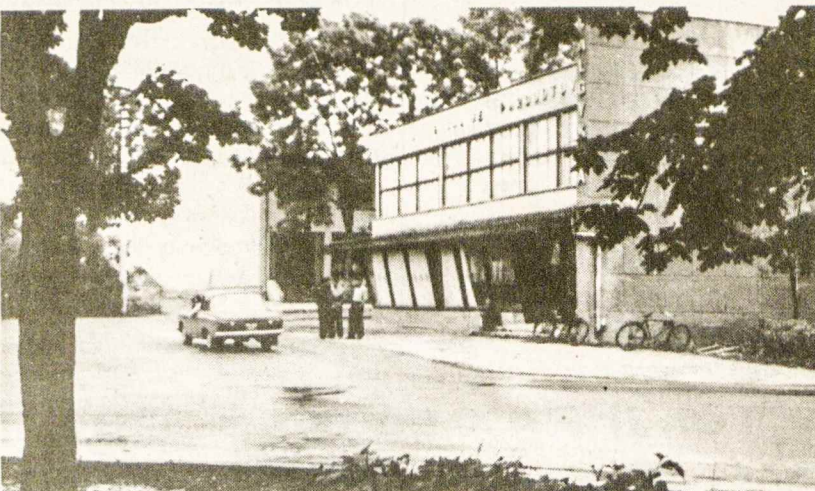
Nors tikima, kad gamykla energijos išlaida Klaipėdoje sumažins 10%, bet vartotojai to nepajus, nes santaupos bus panaudotos gamyklos finansavimui. Pasak min. Kuto, apšildymo kainos Lietuvoje nerealios, ir vyriausybė svarsto galimybę šiais metais jas pakelti iki savi-kainos.

Kaip su kitom PB programom, taip ir į šitos statybos biudžetą aparnaujančio personalo parengimas, kuris bus atliekamas panašioje gamykloje Danijoje. Bronius Radeckas, projektui vadovaujantis firmos „Geoterma“ direktorius, sako, kad stotis bus atiduota naudojimui 1999 m.

Projektas kainuos \$18 ml. ir be PB paskolos dar paramą gaus iš „Global Environment Facility“, Danijos valdžios ir „EU-PHARE“. Lietuvos vyriausybė skiria \$2.6 ml. Paskola – iš kintamo nuosimnio ir grąžinama per 20 metų su penkerių metų „malonės“ laikotarpiu. Pasaulio bankas Lietuvoje yra patvirtinęs septynis projektus 160 milijonų dolerių vertės. „The Baltic Times“, Ryga.

Sulietuvino

Vytautas P. Zubas

Šimonių miestelyje prie parduotuvės pastato

Nuotr. H. Paulausko

LAISVOJE TĖVYNĖJE

"LAISVĖS AMŽINA UGNIS"

Taip buvo pavadintas tradiciniu tapęs Lietuvos partizanų susibūrimas Vilniuje gegužės 19-20 d.d. Šiuo renginiu paminėtos pasipriešinimo kovų penkiasdešimt antrosios metinės. Kovas pradėjo partizanų būriai, kai vokiečiai 1944 m. gegužės mėnesį traukėsi iš Lietuvos. Jos tada greit išsiplėtė visame krašte. Minėjimas gegužės 19 d. buvo pradėtas Mišiomis Vilniaus arkikatedroje bazilikoje. Kęstutis Gečas "Lietuvos rytu" informuoja: "Po mišių Vilniaus Arkikatedroje cėnyšs Gedimino prospektu pajudėjo į Lukiškių aikštę. Paskui priekyje žygiavusių karinį orkestrą ėjo Lietuvos kariuomenės kariai, savanoriai, būvę partizanai, atstovaujantys Lietuvos laisvės kovos Sąjūdžio apygardoms, skautai, politiniai kaliniai bei tremtiniai. Lukiškių aikštėje sugiedojus Lietuvos himną ir tylos minute pagerbus visus žuvusius už Tėvynės laisvę, prie 1941 m. birželio 23-25 d. sukilimų atminti pastatyto kryžiaus, paminklinio akmenų Nežinomam partizanui ir Tremtinių aukuro buvo padėta gėlių..."

VALGĖ KAREIVIŠKĄ KOŠĖ

Eitynių dalyvių pasveikino Vilniaus burmistras A. Vidūnas, linkėjęs būti vertais pasipriešinimo kovų dalyvių. Tokią mintį pakartojo ir poetas M. Kontrimaitis. Pasak žurnalisto K. Gečo, griežtesnį žodžių neišvengė Lietuvos seimo atstovas A. Stasiškis, kuris taipgi yra ir Lietuvos politinių kaliniių bei tremtinių bendrijos pirmininkas. Esą jis apgailestavo, "kad dabar visi vagia: pradedant valkataimis ir baigiant aukštais valstybės pareigūnais". A. Stasiškis diena betgi atrodo, kad partizanų diena liudija prasidedantį normalų visuomenės gyvenimą. Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio pirm. J. Čeponis buvo atsargesnis – jam atrodo, kad kova dar nebaigta. Eitynių dalyviai iš Lukiškių aikštės buvo pakviesti į gegužinę Turniškę. Ten buvo deginami laužai, šokama, dainuojama, vaišinamasi kareiviška koše.

McDONALD'S RESTORANAS

"Lietuvos ryto" atstovas Tomas Juknevičius praneša skaitytojams, kad pirmasis McDonald's restoranas Lietuvoje buvo atidarytas Vilniuje gegužės 31 d. rytą prie geležinkelio ir autobusų stoties. Esą Latvija jau turi du, o Estija tris šios pasaulinės firmos restoranus. Šimtą penkiasdešimt tarnautojų pirmajam McDonald's restoranui Vilniuje paruošė šios

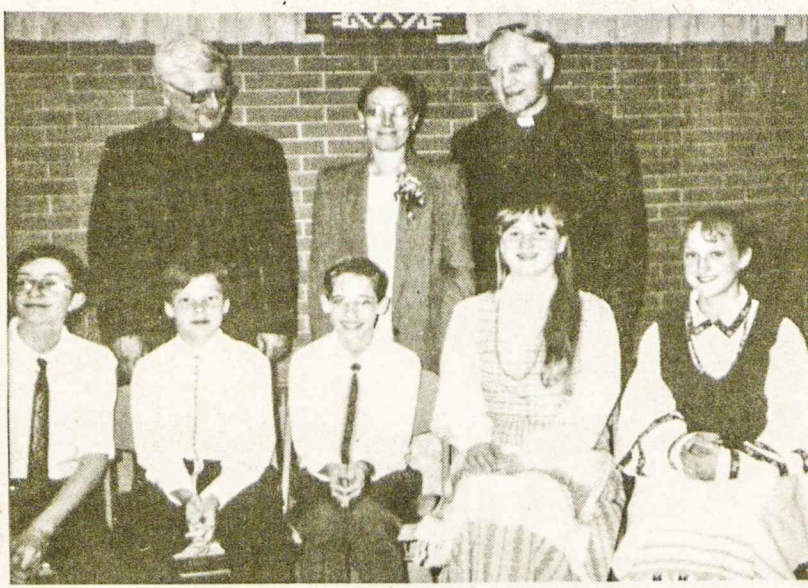
firmos restoranai Lenkijoje ir Latvijoje, o kandidatų paskelbtame konkurse buvo susilaukta net 800. Vidutinis mėnesinis vilniečių uždarbis McDonald's restorane yra nuo 400 iki 800 litų, valandinis – 3,25 lito. Pirmojo restorano degalais prekiaujančia Norvegijos "Statoil" bendrove. Keturių McDonald's restoranų atidarymas Lietuvoje kainuos 4,8 milijono JAV dolerių (19,2 milijono litų). Savo išorinė išvaizda jie nesiskirs nuo tų, kuriuos esam įpratę matyti JAV ir Kanadoje.

VARPAI ŠVENTŲJŲ VARD AIS

Vilkaviškio vysk. Juozas Žemaitis Alytaus Angelų Sargų parapijos šventovėje pašventino tris naujus varpus šv. Petro, šv. Jono ir šv. Jokūbo. Klebono kun. P. Račiūno pastangomis jau 1988 m. parapijiečiai surinko vario laužo ir išsų vienam varpui nuliedinti Kretingoje. Tačiau šis varpas teko pradėti statyti šv. M. Marijos krikščionių pagalbos šventovei. Dabar buvo nuliedinti vėliau kun. P. Dumbliausko iniciatyva Lenkijoje užsakyti trys varpai šventųjų vardais. Alytaus šventovei jie buvo atgabenti 1995 m. pabaigoje.

PIRMOJI "ŽIBURIO" LAIDA

"Žiburio" gimnaziją Prienuose jau 1918 m. įsteigė ir jai daug metų vadovavo kun. Feliksas Martišius. Ši gimnazija, gyvenimui išleisdui daug šviesių asmenybių, sovietinės okupacijos metais buvo paversta menkesnio lygio vidurine mokykla. Albino Anužio pranešimu "Dienoje", "Žiburio" vardas vidurinei mokyklai buvo grąžintas 1988 m. Jo betgi nepakako, nes buvo norėta atgauti ir turėtąs gimnazijos teises. Jau 1990 m. direktorius Juozas Padvelskis su mokytojais pradėjo ruošti individualias mokymo programas, kurias šilaiti sutiko Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija. Leidimas pirmajai gimnazijos klasei buvo gautas 1992 m. Dabar "Žiburio" vidurinė mokykla jau yra pertvarkyta į gimnaziją. Šiuo metu ji turi šešias klases, kuriose mokosi 95 moksleiviai. Šiais mokslo metais atkurta Prienų "Žiburio" gimnazija gyvenimui vėl išleis pirmąją abiturientų laidą. "Dienos" atstovas A. Anužis skaitytojams pasakoja: "Žiburiečiai gimnazijoje sustiprintai mokomi humanitarinių ir tikslinių dalykų. Pedagogai stengiasi praplėsti ir pratinti mokymo programas. Štai per istorijos pamokas dėstoma ir filosofijos istorija, jos pagrindai. Čia mokoma logikos, kompiuterinės matematikos. Gimnazistai mokosi lotynų ir šiuolaikinių užsienio kalbų..." Mokyti "Žiburio" gimnazijoje atrenkami gabūs vaikai. Jų yra ne tik Prienų miesto, bet ir vidurinėse Prienų rajono mokyklose. Stojančiųjų konkurso nebėra, bet įsijungti pirmą klasę reikia išlaikyti stojamuosius egzaminus. Dabar gyvenama viltimi, kad "Žiburio" gimnazijai bus leista ir savarankiškai naudotis biudžetinėmis lėšomis. V.Kst.

Klivlando Šv. Kazimiero lituanistinė mokykla 1996 m. baigė šie abiturientai. Iš k. d.: K. Kalvaitis, S. Kliorys, L. Laniasauskas, E. Maciulevičiūtė, S. Tamašiūnaitė. Mokinius pasveikino Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincijolas kun. J. Boruta, SJ, klasės auklėtoja Z. Vaitkienė ir klebonas kun. G. Kijauskas, SJ Nuotr. V. Bacevičiaus

DIENOS STOVYKLA "GINTARAS"
HAMILTONE vyks nuo
š.m. liepos 8 iki rugpjūčio 2 d.d.
9 v.r. iki 12 v.p.p.
Vaikams – 3 iki 14 metų amžiaus, Šv.
Juozapo mokykloje (Locke & Herkimer g-se)
Registruotis skambinant tel.905 627-0624.

Londonas - Didžioji Britanija

Sporto ir socialinio klubo narių metinis susirinkimas įvyko gegužės 19 d. klubo patalpose. Susirinkimą atidarė klubo valdybos pirm. S. Kasparas, pakviesdamas susirinkimui pirmininkauti Justą Černį. Sekretoriauti teko šių eilučių autoriui. Buvo priimta darbo tvarkė ir pagal ją vyko susirinkimo darbas. Pirmininkas savo pranešime sakė, kad 1996 metai klubui yra auksinės sukakties metai. Klubas tuoj po karo (1946 m.) persikraustė į šias patalpas, nes turėtas patalpas Hitlerio bombos sugriovė. Per metus klubas posėdžiavo devynis kartus, svarstydami dažniausiai esamus reikalus. Naujasis klubo sekretorius Alan Latham įdėjo daug energijos ir pasiryžė pakelti klubo gerovę. Klube daugiausia lankosi nepilnamečiai vaikai, kurie neturi teisės kandidatuoti į valdybą ar balsuoti; bet jie turi teisę pasisakyti dėl klubo veiklos. Iš lietuvių daugiau lankosi prieškarinės emigracijos (senieji) žmonės, pokariniai išveikti nuo jų ranka, nes ten anglų ateina.

Pirmininkas kalbėjo, kad reikia būtinai svarstyti, kokią turime savo bendruomenę, susidedančią iš prieškarinės, pokarinės ir jų vaikų bei dabartinės – naujosios ateivijos, kokia tokios bendruomenės veikla gali būti? Ar šis pastatas bendruomenei reikalingas? Jei ne – tai kokia šio pastato ateitis? Čia pasiūlyta sudaryti kelių asmenų komisiją, kuri turėtų peržiūrėti dabartinę būklę ir pažvelgti į ateitį.

Klubo sekretorius padėjo nariams, kurie nuoširdžiai lankosi savo klube, o ne angliškose. Čia sava aplinka, bet būtinai reikia baldų – kėdžių ir stalų.

Izdininko Ronald Hoyer pranešime išgirsta, kad nuo 1995 m. balandžio 1 dienos iki 1996 m. kovo 31 d. klubas turėjo 39885 svarus pajamų. Išlaidų – 41896 svarus. Taigi klubas išleido 2010 svarų daugiau.

Ivedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus
(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel 905 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

giau, nes buvo būtina atlikti kai kuriuos darbus klubo svetainėje. Be to, įvesta aliarmo sistema. Per diskusijas pasisakyta dėl viršutinės salės remonto, dekoravimo ir didesnio panaudojimo. Taipgi buvo pasisakyta, kad pirmininkas S. Kasparas turėtų pasitraukti, nes jis labai ilgai tas pareigas ėjo. Laikas kitiems pasireikšti. Valdybos rinkimų rezultatai: pirmininkas kun. J. Kasparas, vicepirmininkas S. Kasparas, sekretorius Alan Latham, revizorius Mykolas Semeta; valdybos nariai – Konstancija Edvardas, Albinas Ives-Ivanas, Paulius Songaila, Veronika Jurienė. Svetainės (baro) valdyba: Petras Hoyer, Sheila Songailienė, Juzefa Kalinauskienė. Svetainės leidimo laikytoja Marija Hoyer-Kalinauskaitė. Valdyba perinkta aklamacijos būdu 1996/1997 metams.

Tuo ir baigėsi susirinkimo darbotvarkė. Justas Černis, padėkojęs susirinkime dalyvavusiems nariams, uždarė susirinkimą.

Sąskrydis savoje sodyboje. Kai 1954 m. buvo nupirktas Lietuvių sodyba, nuo to laiko prasidėjo lietuviški Sekminių sąskrydžiai. Šiais metais po ilgesnės pertraukos Sekminių šventė sutapo su valstybine nedarbo diena. Sąskrydis prasidėjo šeštadienio vakare, gegužės 25 d. Ten suvažiavę lietuviški jaunimas jį praleido pagal savo sudarytą programą.

Gegužės 26, sekmadienis, išaušo darganotas. Nepaisant to, žmonės Sodybon pradėjo rinktis iš platesnių apylinkių – Coventrio, Northamptono, Nottinghamo, Cambridge, Mansfieldo, Chesterfieldo, tolimo Boltono. O londoniečiai, kurie neturi savo susisiekimo priemonių arba norėjo ilgiau pasisvečiuoti, Sodybon atriedėjo didžiuliu 57 vietų autobusu. Sunku pasakyti kiek mūsų ten buvo, bet buvo daug.

11 v. ryto Sodybos kunigaikščių menėje kun. Aleksandras Gėryba atnašavo Mišias, kad Aukščiausiosios siųstų Šventosios Dvasios dovanų visai Lietuvai ir jos vadovams.

Kun. A. Gėryba savo pamokslė sakė, kad malonu matyti jau pažįstamus veidus, dar maloniau matyti iki šiol daug nematytų jaunų veidų. Toliau kunigas priminė, kad šiuo metu Skotijos lietuvių bendruomenė susirinkusi Lietuvos Kryžių kal-

Calgary, Alberta

RŪTA VIKTORIJA ASTRVAITĖ, inž. Kosto ir Nelės Astravų dukterė, laimėjusi St. Mary's gimnazijos socialinių studijų konkursą, balandžio pabaigoje gavo vienos savaitės nemokamą kelionę į Otavą. Ten ji dalyvavo "Youth Forum": posėdžiavo, lankė muziejus, teatrą, parlamentą ir gubernatūrą; kalbėjosi su ministrais ir gubernatoriumi. Pracitą žiemą Rūta sėkmingai baigė vokiečių kalbos mokyklą, išgydama Vokietijos švietimo ministerijos abiturą, ir Toronto "Royal Academy of Music" vidurinę mokyklą, pianino klasę. Kor.

Hamilton, Ontario

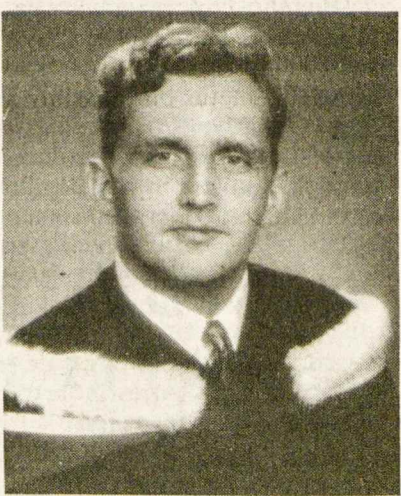
PRISIMINDAMI a. a. JURGI MAŽULAIČIŲ ir reikšdami užuojautą žmonai Elenai ir visiems artimiesiems, Kanados lietuvių fondai aukėjo: \$25 – Hamiltono lietuvių pensininkų klubas, M. E. L. Kleivai, E. J. Bajoraičiai, S. Dalius, A. Prunskus; \$20 – Z. Čekauskas, J. G. Kristolaičiai, V. G. Kairiai, A. Petraitienė, P. E. Armonai, K. Meskauskienė, J. R. Pleiniai, J. K. Januškevičiai, L. Plura; \$10 – V. E. Sakai, V. R. Bartninkai.

Kanados lietuvių fondas dėkoja už aukas – KLF

BRONIUS LISKUS IŠ MIAMI BEACH, Florida, norėdamas padėti į Sibirą ir kitus buvusius sovietinės imperijos kraštus išstremtiems lietuviams, "Talkoje" atidarė sąskaitą ir pradžiai įdėjo \$500. Šią sąskaitą B. Liskus pavadino "Parama lietuvių tremtinių švietimui". Jos numeris #1512401. Norintys prisidėti aukomis, prašomi siųsti čekius į "Talkos" lietuvių kooperatyvą Hamiltone, 830 Main Street East, L8M 1L6.

"Talkos" inf. LIETUVOS TREMTINIAMS aukėjo: \$20 – Z. J. Rickai a. a. P. Vindašius atminimui; \$10 – B. Skverekienė a. a. J. Mažulaičio atminimui, B. Skverekienė a. a. V. Lukoševičienės atminimui

"VAIKO TĖVIŠKĖS NAMAMS" aukėjo: \$25 – R. Choromanskis a. a. V. Lukoševičienės atminimui; \$20 – D. Svazas a. a. V. Lukoševičienės atminimui; \$10 – D. Žemaitienė a. a. C. Choromanskio atminimui, M. Tarydienė a. a. J. Mažulaičio atminimui.

VIKTORAS REMESAT sėkmingai baigė farmacijos studijas Toronto universitete su laipsniu BSc Phm. Jis buvo gavęs "Ontario Scholar" pažymėjimą ir "Talkos" kredito kooperatyvo stipendiją. Viktoras yra baigęs XI skyrių Hamiltono Vysk. M. Valančiaus lituanistinę mokyklą ir ten kurį laiką talkininkavo. Jis yra skautas vytytis ir šokdavo tautinių šokių grupėje "Gyvataraš". Šiuo laiku jis dirba Shopper's Drug Mart vaistinėje Hamiltono-Burlingtono rajone. Viktorą sveikina ir jam sėkmės ateities linki tėveliai Jonas ir Saulė bei brolis Darius ir Ramona.

ne ir stato savą Skotijos lietuvių kryžių. Prie jo dvasias vadas kun. J. Andrius atnašavo Mišias. (Skotijos lietuvių išvykoje dalyvavo 55 žmonės).

Per Mišias giedojo Londono lietuvių parapijos choras vad. Justino Černio. Po Mišių sugiedota Marijos gegužinė giesmė ir Tautos himnas.

Sąskrydyje dalyvių pasveikino Lietuvos ambasados patikėtinė dr. Nijolė Zambaitė, Lietuvių sodybos priežiūros direktorė Vida Gasperienė, padėkodama už gausų atsilankymą savoje mažoje Lietuvoje.

Popietinėmis valandomis vyko tikra lietuviška Sekminių gegužinė. Atsirado akordeonistai, dainininkai, šokėjai. Salė užėmė kaip bičių avilys, o dainos veržėsi pro atdarus langus. Tai vyko iki vėlyvo vakaro, kol dauguma pradėjo skirstytis namo. Sekmadienio vakare buvo šokiai – daugelis jaunuolių pasiliko nakvoti.

Šiame sąskrydyje prieškariniai ir pokariniai ateiviai jau sudarė mažumą. Sunku atspti, bet du trečdaliai buvo jau dabartinės Lietuvos išeiviai. Būtų labai malonu, kad jie visi apsigyventų Londone. Tada atjaunėtų mūsų lietuvišką bendruomenę. Stasys Kasparas

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Balzeko kultūros muziejus Čikagone iš Lietuvos atvykstantiems lietuviams organizuoja anglų kalbos pamokas. Kursai vyks antradienio ir ketvirtadienio vakarais nuo birželio 4 d. iki birželio 27 d. Kursus finansuoja Lietuvių išlaikymo fondas. Studentams viena anglų kalbos pamoka kainuoja tik dolerį. Registruotis reikia muziejaus telefonu (312) 582-6500 kasdien nuo 10 v. ryto iki 4 v.p.p.

JAV LB Vashingtono apylinkės metinis narių susirinkimas įvyko kovo 31, Verbu sekmadienį, prancūzų Trijų karalių šventės salėje Georgetowne. Susirinkimui vadovavo valdybos pirm. dr. Arūnas Šlekys. 1995 m. veiklos pranešimus padarė jis, o apylinkės finansų – ižd. Kazys Vasaitis ir išlaidas patvirtinęs revizijos komisijos atstovas Tadas Mickus. Iš valdybos pasitraukė kadencijos užbaigę ar į kitas JAV LB apylinkes persikėlę nariai. Juos pakeitė pasiūlyti ir išrinkti Algis Lukas, Mindaugas Juodeika, Loreta Leimonienė ir Astra Michels. Neperrinkti valdyboj liko pirm. Arūnas Šlekys ir ižd. Kazys Vasaitis.

Lietuviškoji virtuvė, patyrusi daug įvairių sutrikimų, vėl pradėjo darbą Bostone, Lietuvių piliečių draugijos patalpose, 368 W. Broadway, pietinėje šio miesto dalyje. Tel. 268-1055. Č. Kiliulio vadovaujama virtuvė aptarnauja lietuvių šeiminkėms, paruošiančios lietuviškus patiekalus, parūpinančios lietuviškų sūrį. Virtuvė turi ir savo barą. Ji atdara savaitgaliais nuo vidurdienio iki vakaro 8 valandos. Lietuviškų patiekalų sąrašas keičiamas kiekvieną savaitgalį.

Argentina

Lietuvių centras Buenos Aires sostinėje lietuvių motinas pagerbė gegužės 5, pirmąjį šio mėnesio sekmadienį. Pagerbimo programai vadovavo A. Jonušytė ir S. Ruplėnaitė. Motinos diena skirtas motinų pagerbimas buvo pradėtas mirusiųjų prisiminimu tylos minute. Poetiškais vaikystės dienų atsiminimais motinos globoje dalijosi Carlos Bruno. Pirmąją minėjimo programos tautinių šokių dalį atliko "Spindulio" ansamblis, vadovaujamas Nelės Zavickaitės-Mahne, antrąją dalį – "Inkaro" ansamblis su savo vadovu Juozu Puliku. Apie motinos misiją pasaulyje, prisimindama savo motiną, kalbėjo E. Ozinskienė. Tada "Spindulio" ansamblio vaikučiai suvadino kiškių ir voveraičių vestuves, po jų įteikė dovaną savo vadovei N. Zavickaitės-Mahne. Gėlių įteikimu buvo pagerbtos dvi šios lietuvių kolonijos motinos: amžiumi vyresnė Elena Didžiokienė ir jaunoji Silvija Ruplėnaitė-Bardin. Motinos dienos minėjimo dalyvėms padėjo Lietuvių centro valdybos pirm. Julius Mičiūdas.

Britanija

Architektas Rotislavas Baublys mirė Londone gegužės 28 d. Jis buvo vienas iš šešių žinomo

pedagogo Petro Baublio vaiku, gimęs 1909 m. gegužės 2 d. Velionis 1928 m. baigė Kauno aukštesniąją technikos mokyklą ir dirbdamas studijavo Kauno universiteto technikos fakultete, būdamas laborantu hidrotechnikos katedros bei hidrotechnikos kabinete. Jis bendradarbiavo žurnale "Kosmos" ir "Lietuviškojoje enciklopedijoje". 1944 m. vasarą velionis su žmona ir mažu sūnumi Kastyčiu pasitraukė Vokietijon, o iš jos 1949 m. atvyko Britanijon ir įsikūrė Londone. Ten dvidešimt ketverius metus dirbo architektu, sukaupęs beveik 7.000 knygų biblioteką. Didžiąją jos dalį sudarė lietuviškoji bei lituanistiniai leidiniai ir paveikslų rinkinys. Velionis ją buvo pavadinęs Londono lietuvių biblioteka ir ja leisdavo naudotis visiems, kurie norėdavo rasti lituanistikos žinių. Buvo išsugojęs ir išeivijos veiklos dokumentų. Vytauto Bogušio pranešimu "Lietuvos aide", tas dokumentų rinkinys jau pasiekė Vilnių. Atgimusiame Lietuvon rinkinys atkeliavo Tomo ir Marinos Baublių rūpesčiu, tarpininkaujant Lietuvos ambasada Londone.

Lenkija

Vaikų šokių šventes Punske pernai pradėjo rengti Alicija Uzdilienė. Pirmoji tokia šventė tada sutraukė apie šimtą jaunųjų šokėjų iš viso Suvalkų krašto. Šiemetinė jau antroji lietuvių vaikų šokių šventė Punske įvyko balandžio 28 d., globojama Lenkijos lietuvių jaunimo sąjungos. Šventėn atvyko jau beveik pora šimtų šokančių lietuvių vaikų iš visų Punske valstaus lietuviškų mokyklų. Prie jų prisijungė Klevų ir Krasnagrudos mokyklos Seinų valstieji. Dalyvių buvo susilaukta ir iš pačių Seinų, Aradnykų bei Suvalkų, kur lietuvių kalbos dėstymas nėra privaloma, o tik papildoma mokslo programos dalis. Vaikų šokių šventėn atvyko ir išjūngė dykila jaunųjų šokėjų grupių. Truko tryliktosios grupės, kurių turėjo sudaryti lietuvių vaikai iš Varšuvos, paruošti ten jau keliolika metų visuomeniškai dirbančios mokytojos Irenos Alekšaitės. Varšuviečiai vaikai Punskan negalėjo atvykti. Kiekviena vaikų šokių grupė turėjo atlikti po du šokius arba žaidimus. Turbūt šilčiausiai buvo sutikti mažiausieji Punsko šokėjai, turėję tik trejus metukus. Antroji vaikų šokių šventė užbaigta visu dalyvių pašoktu "Kalveliu".

Century 21 OFFORD REALTY LTD.
Member Broker, 38 Hurontario St., Collingwood, Ontario L9Y 2L6
Parduodant, perkant ar tik dėl informacijos apie namus, vasarnamus, ūkius, žemes Wasagos, Staymerio ir Collingwood apylinkėse kreipkitės į
Angele Šalvaiytę, B.A.,
pirkimo ir pardavimo atstovę. Ji mielai jums patars.
Darbo tel. 705 429-2121 ar 705 445-5640
namų tel. 705 429-6428

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose –

"TALKA" LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 905 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais – nuo 9 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais – nuo 9 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais – nuo 9 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais – nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto.

AKTYVAI PER 37 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:	PASKOLAS
kasd. pal. čekių sąsk. iki 3.50%	Asmeninės nuo.....8.00%
santapus 3.00%	nekiln. turto 1 m.....6.50%
kasd. pal. taupymo sąsk.....2.50%	
INDELIAI:	
90 dienų indėlius.....3.75%	Nemokami čekių sąskaitų apmokėjimai. Nemokama narių gyvybės drauda pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asmeninių pasakų drauda iki \$25,000. Be to, narių santaupos apdraustos TALKOS atsigalos kapitalu per 2 ml. dol. ir Kanados valdžios iki \$60,000 sumos draudimu
180 dienų indėlius.....3.75%	
1 m. term. indėlius 4.25%	
2 m. term. indėlius 5.25%	
3 m. term. indėlius 5.75%	
4 m. term. indėlius 6.00%	
5 m. term. indėlius 6.50%	
RRSP ir RRIF (Variable).....3.00%	
1 m. ind.....4.25%	
2 m. ind.....5.25%	
3 m. ind.....5.75%	
4 m. ind.....6.00%	
5 m. ind.....6.50%	

Sekite kasdieninę informaciją apie procentus "Talkoje"

PIRMOJI LIETUVIŠKA SIUNTIMO BENDROVĖ KANADOJE

- * Laivu siunčiant \$8 už kubinę pėdą
- * Lėktuvu siunčiant \$5.50 už kilogramą
- * Pristatymas iki 50 kg \$14
- * Priiame visokias dėzes ta pačia kaina
- * Iš toliau siųsti per U.P.S.
- * Mes galime palydėti jus važiuojant į Lietuvą

Montrealyje – Leonas ir Genė Balaišiai ..... tel. 514 366-8259
Hamiltono raj. – Bernardas ir Danutė Mačiai ..... tel. 905 632-4558
Mississaugos raj. – Algis ir Milda Trumpickai ..... tel. 905 822-1827
Delhi, Simcoe – Andrius ir Gertrūda Usvaltai ..... tel. 519 773-8007
Buffalo, N.Y. raj. Danguolė ir Don French ..... tel. 905 871-1799

Informacijos klausimais dėl dolerių siuntimo, maisto siuntinių kainoraščių, dėl palydėjimo ar pagalbos nuvažiuoti į Lietuvą prašome rašyti arba skambinti:

Genel ir Vytui Kairiams, 517 Fruitland Road,
Stoney Creek, Ontario L8E 5A6.

Tel. ir FAX 905 643-3334

KAIRYS BALTIC EXPEDITING

Greitai ir garantuotai pristatome Amerikos ir Kanados dolerius gavėjui į rankas. Pasirašyta pakvitavima jums atsiųsime. 4% iki \$2,000.00 plus pristatymas, 3% daugiau kaip \$2,000.00 plus pristatymas.

	AMER. DOL.	KAN. DOL.
Siunčiama suma	\$	\$ .....
Paslaugos 4% ar 3%	.....	.....
Pristatymas į rankas	..... \$12.00	..... \$15.00
IŠ VISO	\$ 00	\$ 00
Siuntėjas:	Gavėjas:	
Tel.	Tel.	

Lietuvių pastatyta Šv. Juozapo šventovė Sao Paulo mieste, Brazilijoje
Nuotr. P. Rukšio

Tėvynainiai, Šiauliai laukia jūsų

BIRUTĖ ŽYMANTIENĖ

Dažna Šiaulių krašto giminė turi artimųjų, gyvenančių ne Lietuvoje. Visais laikais buvo savotiškai didžiuojamasi ir džiaugiamasi toli ir turtinai gyvenančiais giminėmis, o per paskutiniuosius penkerius metus atsirado galimybė susitikti, sulaukti jų iš užjūrio, iš už vandenynų ilgus dešimtmečius nematytus...

1991 m. vasarą Lietuvos kultūros fondo Šiaulių krašto tarybos pirmininkas Hubertas Smilgys šios tarybos sueigoje pirmą kartą atsargiai išsakė mintį pasikviesti į Šiaulius toli ir arti gyvenančius savo tėvynainius. Drąsus tai buvo siūlymas: ką tik atkūrusioje nepriklausomybėje Lietuvoje, dar tebe-tvarstančioje kraujuojančias sausio žaizdas, blokuojamoje didelių kaimynų...

Toje tarybos sueigoje dalyvavo du svečiai iš Los Angeles: Darna Pasko-Paškevičienė ir Antanas Mikalajūnas. Jiedu taip nuosirdžiai pritarė sambūrio idėjai, kad atsirado ne tik vilties, bet ir pasitikėjimo savimi.

Pirmojo Šiaulių krašto tėvynainių sambūrio organizatoriai virpančia širdimi laukė 1992 m. birželio 17-osios ryto. Ar kas nors atsilieps į kvietimus? O gal suvažiuos šimtų šimtai?... Tą rytą Šiaulių Šv. Petro ir Povilo šventoriuje susirinko gal 20-ties žmonių būrys ir monsinjoro Kleopo Jakaičio pakvietė visi pakilo į šventovės bokštą, virš varpinės! Iš čia, iš aukščiausio Lietuvos šventovės bokšto žvilgiant, Šiaulių kraštas atrodė neapsakomai gražus. Taip prasidėjo Šiaulių krašto tėvynainių sambūriai...

Žmonės, atvykę iš kitų žemių ar iš kitų Lietuvos etninių regionų buvo tokie geranoriški, pasiilgę šio krašto, tokie savi, jog bet kokias abejones dėl mūsų sambūrių reikalingumo lyg vėjas nupūtė. Paskutinius klausukus ištrinė jausmas, jog ne tik mums augusiems dideliame sovietiniame lageryje už geležinės uždangos ir nieko nemačiusiems, nežinančioms tėvynainių iš kito pasaulio patarimų, patyrimo, paramos, bet ir jiems reikia mūsų, reikia šitų sugrįžimų, pasivaikščiojimų Lietuvos takeliais.

Pirmojo sambūrio metu viena ponija iš Amerikos, pasipuošusi sniego baltumu kostiumėliu, stiga kluptelėjo į dulkiną pakelės žolę ir, sunkiai rinkdama lietuviškus žodžius, sakė visiems, jog šita žolė – pati švelniausia pasaulyje, niekur niekur daugiau tokia neauga...

Prieš ketverius metus šių sambūrių organizatoriai nė nematė, kad iš įvairiausių šalių ir iš kitų Lietuvos rajonų suvažiuotų tėvynainiai (ir tik du kartus susibūrė!) pateiks tiek daug gerų idėjų ir padės padaryti tiek daug konkrečių darbų, reikalingų Šiauliams, visam kraštui ir visai Lietuvai, kiek jų yra padaryta dabar. Tai tėvynainių iš Kanados Teklės Tautkutės-Timmerman ir dr. Karolio Le-

derio, iš JAV – dr. Vlodo Kaupo, Antano Mikalajūno, vienuolės Elenos Mačiūnaitės iš Paryžiaus ir daugelio kitų mūsų tautiečių meilės mūsų kraštui ir nuoširdumo rezultatas. O kiek gerų projektų be tėvynainių padaršinimo ir paramos būtų likę tik svajonėse! Tai – ir Dailės galerijos steigimas, ir Saulės mūšio vietos įamžinimas, ir jaunimo kūrybos skatinių mūrų skirtų premijų įsteigimas ir daugelis panašių projektų, sėkmingai vykdomų ir duodančių savo vaisius.

Per šiuos kelerius metus pasikeitė ir pati sambūrio samprata. Nuo pat pirmojo karto jis tapo ne tiek proginiu kelių dienų renginiu, kiek nuolatinio pasaulio šiaulių tarpusavio bendravimo laiškais, telefono pokalbiais, apsilankymais... Sambūris tapo reikalingas abiem pusėm. Per šį, jau trečiąjį 1996 m. birželio 20-23 dienas, bandėme visi kartu pagvil-denti ne Šiaulių krašte gyvenančių tėvynainių problemas, nors, žvilgtelėjus į trečiojo Šiaulių krašto tėvynainių sambūrio programą, matėsi, kad jo rengėjai nemažai laiko skiria džiaugsmams: koncertams, išvykoms, vakaronėms, parodomoms... Tačiau pramo-gos skirtos tik poilsiui po darbų, o darbai rimti: reikia aptarti Šiaulių dabartį ir perspektyvas, miesto ir krašto turizmo informacinės sistemos kūrimą ir integravimąsi į pasaulio informacinę sistemą. Architektė Virginija Tujanskienė ketino pateikti svarstymui Šiaulių (Saulės) mūšio įamžinimo projekto metmenis ir kt.

Šauniai padeda Šiaulių kraštui jo tėvynainių sambūriai. Šį birželį įvyko tik trečiasis, bet tradicija jau įsitvirtino, visų apsilankiusiųjų (sprendžiant iš atsiliepimų) širdyse gyvena geros šviesos ir bendravimo šilumos jausmas, o krašto gyventojai, sambūrio sve-telius išlydėję, ima laukti kito, kuris, atrodo, toli – po dvejų metų. Bet dveji metai praskrieja nė sekundei nestabtelėję... Nuskries su vėju laikas nuo trečiojo iki ketvirtojo Šiaulių krašto tėvynainių sambūrio. Per tuos dvejus metus tikriausiai gausime nemažai laiš-kų iš naujų tėvynainių. Nemažai Jūsų, gerbiami skaitytojai, turintieji sentimentų šiam Lietuvos kraštui, galbūt tik dabar sužinojo-te apie galimybę aplankyti jį ir susitikti su tėvynainiais iš viso pasaulio. Būtu labai džiugu, jeigu nieko nelaukę parašytumėte apie save. Laukiame Jūsų minčių, pasiūlymų, pageidavimų. Laukiame Jūsų Šiauliuose! Rašykite mums taip: Mr. Hubertas Smilgys, Lietuvos Kultūros fondo, Šiaulių krašto tarybos pirmininkas, Aušros alėja 15, Šiauliai, Lithuania. Dalinkimės džiaugsmais – tegul jų padvigubėja, dalinkimės rūpesčiais – tegul jų tampa perpus mažiau.

● Esame didingos istorijos tauta ne tik laimėjimais, bet ir pralaimėjimais – ne tik žalgiriu, bet ir Kražiais.

DR. J. GIRNIUS

Dabartiniai Brazilijos lietuvių rūpesčiai

Į "Tėviškės žiburių" klausimus atsako klebonas ir laikraščio "Mūsų Lietuva" redaktorius – leidėjas kunigas PETRAS RUKŠYS. Pasak jo, susilpnėjusi ir sumažėjusi lietuvių veikla reiškiasi daugiausia parapijos rėmuose. Tebeveikia visa eilė organizacijų.

Visur reikia naujų jėgų

– Per savo tėvų šeimą esate susijęs su Torontu. Kokių būdu patekote Brazilijon?

– Mano tėvų šeima gyvena Kanadoje nuo 1952 metų, taigi tenka dažnai lankytis. Brazilijon patekau, kai tėvai jėzuitai perleido S. Paule Šv. Kazimiero asmeninę (tautinę) lietuvių parapiją saleziečiams 1977 metais. Kartu mums atiteko "Mūsų Lietuvos" savaitraščio redagavimas, administravimas ir visos inventūros.

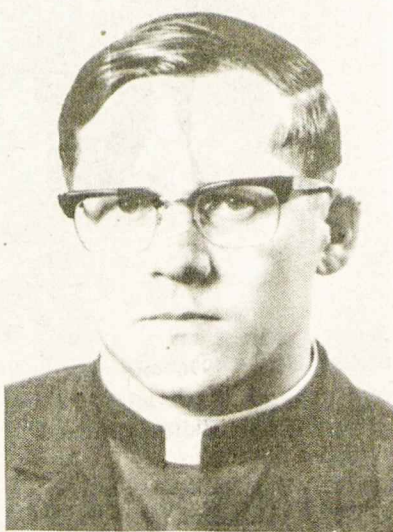
– Jau daug metų darbuojatės Brazilijos lietuvių sielovadoje. Kokius sunkumus daugiausia sutinkate?

– Brazilijos lietuvių sielovadoje dirbu 19 metų. Didžiausią sunkumą sudaro didelis lietuvių išsisklaidymas po platųjį S. Paulo miestą ir priemiesčius. Toliau nuo lietuvių centrų gyvenantys lietuviai neturėjo pastovaus religinio aptarnavimo ir nebuvo pratę, kaip Kanadoje, toli keliauti į lietuviškas pamaldas.

– S. Paulo mieste tebėra dvi lietuviškos parapijos. Ar jos abi yra lietuviškos? Gal jau vyrauja vietinė portugalų kalba?

– S. Paulo mieste juridškai yra tik viena lietuviška parapija, t.y. Šv. Kazimiero asmeninė lietuvių parapija, kuri buvo įsteigta 1968 metais. Šv. Juozapo parapija Vila Zelinos priemiestyje buvo įsteigta kaip *teritorinė* parapija 1940 m. Tiesa, šventovę pastatė lietuviai, vadovaujami kun. Benedikto Suginto. Šventovė, kaip visa aplinkinė nuosavybė, priklauso Šv. Juozapo Romos katalikų lietuvių bendruomenei. Ši bendruomenė buvo įsteigta pirmojo lietuvių kapeliono kun. Jeronimo Valaičio 1928 m. Pradžioje bendruomenė turėjo per 2.000 narių. Vila Zelinos apylinkės žemių savininkas padovanojo didelį sklypą ir 70.000 plytų su sąlyga, kad per dvejus metus būtų pastatyta šventovė. Ji buvo pastatyta per metus ir pašventinta 1936 m. vasario 16 dieną. Ten lietuviai pradėjo pirkti sklypus ir susidaria lietuviškas rajonas. susikūrė lietuviškos ir religinės organizacijos bei parapijos choras.

Lietuvos valdžia buvo pastatiusi penkias pradžines mokyklas ir mokytojas mokytoms. Užėjus karui mokyklos ir kitos organizacijos buvo brazilų valdžios uždarytos. Šventovė liko svarbiausiu lietuvių ir katalikybės centru. Įsteigusi parapiją ir vėliau įvedus vietinę kal-

Kun. PETRAS RUKŠYS, saleziečių, vadovaujantis lietuvių sielovada Sao Paulo mieste, Brazilijoje

bą, ji nebėliko grynai lietuviška – vis daugiau vietos turėjo užleisti brazilams, ir dabar mes sudarome ne daugiau kaip dešimtą dalį parapijiečių. Šiuo metu turime tik vienerias lietuviškas pamaldas sekmadieniais.

Šv. Juozapo parapijoje iki šiol dirbo tik lietuviai kunigai: Benediktas Sugintas, Pijus Ra-gažinskas, Aleksandras Armi-nas, Kazimieras Miliauskas, Antanas Milius, Feliksas Jakubauskas. Dabar jau 40 metų čia dirba kun. Juozas Šeškevičius ir jam padeda kun. Petras Rukšys.

Kita kalba apie Šv. Kazimiero asmeninę lietuvių parapiją. Ji buvo įsteigta 1968 metais rūpintis lietuvių katalikų dvasiniais reikalais. A. a. kun. Jonas Bružikas, SJ, vadovavęs misijoms Brazilijoje, pastebėjo, jog daugelio lietuvių šeimų religiniam gyvenimui (vedyboms, krikštams) sutvarkyti reikia turėti savą parapiją. Ji buvo skirta lietuviams imigrantams, atvykusiems 1925-1930 metais ir jų vaikams. Pradžioje dirbo keturi kunigai jėzuitai, pasikeisdami: Jonas Bružikas, Vladas Mikaluskas, Leonas Zaremba, Jonas Giedrys, Jonas Kidyskas, Antanas Saulaitis ir Petras Daugintis. Jie laikė lietuviškas pamaldas įvairiose vietovėse, lankė ligonius, važiuodavo į laidotuves... Neturėjo šventovės, tik koplyčią ir didelę salę. 1977 m. jėzuitai perleido Šv. Kazimiero parapiją saleziečiams. Pradžioje buvo keturi saleziečiai kunigai: Stasys Šileika, Pranas Gavėnas, Petras Urbaitis ir Petras Rukšys. Kaip atsitinka visose parapijose, taip ir pas mus žmonių skaičius pradėjo mažėti. Kun. St. Šileika išvyko į

Kanadą, kun. Pr. Gavėnas į Lietuvą, kun. P. Urbaitis pasitraukė dėl ligos (mirė 1993 m. liepos 10 d.), o kun. P. Rukšys turėjo laikinai perimti Šv. Juozapo parapiją Vila Zelinoje. Nėliko kitos išeities kaip "parapiją", ar geriau sakant, kleboną perkelti į Vilą Zelina. Jėzuitai parapijos patalpas dovanojo Šv. Juozapo bendruomenei, kad tarnautų lietuviškiems reikalams. Šv. Kazimiero parapija toliau egzistuoja, ir jos klebonu yra kun. Petras Rukšys.

– Ką rodo dabartiniai lietuvių skaičiai Brazilijoje: ar jie tebėra pajėgūs išlaikyti savo parapijas ir kitas lietuviškas institucijas?

– S. Paule neturime kruopštaus lietuvių surašymo. Šv. Juozapo parapijai priklauso apie 300 lietuviškų šeimų, o Šv. Kazimiero parapijai gal pora tūkstančių. Senų parapijiečių skaičius vis mažėja, o jaunesnioji karta turi silpną ryšį su mūsų parapijom ir lietuvių. Jaunimas jau mažai supranta lietuviškai, tai ir lietuviškų pamaldų lankymas silpnas. Parapijinės organizacijos taip pat baigia išnykti.

– Kokios lietuviškos organizacijos Brazilijoje tebėra veiklios?

– Kai kalbama apie Braziliją, tai reikėtų geriau sakyti S. Paulo, nes kituose Brazilijos miestuose praktiškai nėra jokių lietuviškų organizacijų, nebent kas nors Rio de Janeiro. Pas mus dar veikia sekančios organizacijos:

– Šv. Juozapo Romos katalikų lietuvių bendruomenė, kuri administruoja ir saugo jos turtą: šventovę, kleboniją, jaunimo namus, dalį "Lituanikos" vasarvietės ir Šv. Kazimiero parapijos namus.

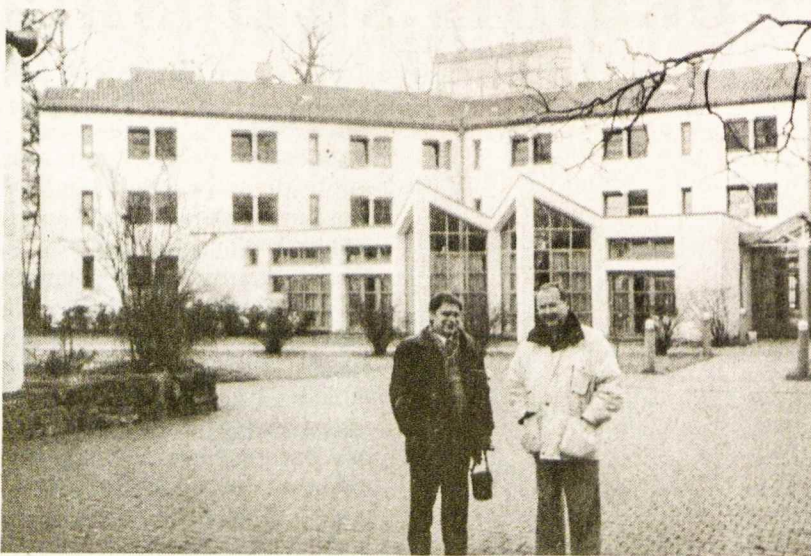
– Lietuvių sąjunga Brazilijoje, įsteigta 1931 m., kurios paskirtis – išlaikyti lietuviškas mokyklas. Šiuo metu yra dar trys mokyklų pastatai, kurių du yra išnuomoti, o trečias veikia kaip Sąjungos būstinė. Sąjunga užsiima labdaros darbais, remia "Mūsų Lietuvą", tautinių šokių ansamblių, globoja atvykstančius kultūrinius vienetus ir bendradarbiauja su Brazilijos lietuvių bendruomene.

– Brazilijos lietuvių bendruomenė stengiasi vykdyti jai nustatytus tikslus: rengia tautos švenčių minėjimus, administruoja dalį "Lituanikos" vasarvietės, remia "Mūsų Lietuvą".

(Nukelta į 6-tą psl.)

Vasario 16 gimnazijos mokiniai dėkoja kun. Ereminui, kuris pakvietė ansamblių į Italiją Ntr. M. Šmitienės

"Tėviškės žiburių" bendradarbis KAZYS BARONAS (dešinėje) su svečiu iš Lietuvos prie lietuvių gimnazijos berniukų bendrabučio Vokietijoje

Vasario 16 gimnazijos mokiniai Italijoje

E. JANKŪNAS

1996 m. balandžio 30 rytą, vos švintant, trisdešimt trijų Vasario 16 gimnazijos mokinių ir mokytojų grupė buvo palydėta į beveik savaitę trukusią koncertinę kelionę po Italiją. Vykio gimnazistų koncertinė grupė, kurią sudarė tautinių šokių raitelis, vadovaujamas mokytojos M. Dambriūnaitės-Šmitienės, orkestras, choras, skudučių ir kanklių ansambliai, paruošti mokytojo A. Paltino bei liaudies dainų būrelis, vadovaujamas mokytojos B. Lipšienės. Valandos su viršum programoje buvo numatyta parodyti lietuvių tautinius šokus, dainas, instrumentinius kūrinius.

Nuo Hiittenfeldo iki Domadossola miesto Italijos šiaurėje nusitęsė kelionė, kurią ėmėsi organizuoti kun. Tasius Ereminas. Italijoje mes pasitiko gana smulkus sudėjimo, pagarbūs amžiaus sulaukęs, tačiau kupinas energijos ir jaunatviškumo kun. Ereminas. Ilgai ir kantriai jis ieškojo, kas galėtų paremti bei finansuoti šią kelionę. Tačiau tik atvykus visi pilnai supratome, kiek reikėjo paaukoti laiko ir sveikatos, kad ši koncertinė viešnagė Italijoje taip puikiai būtų suorganizuota. Ir tai tik kun. Eremino dėka, kuris, šalia paskaitų skaitymo Milano universitete ir kitos jo plačios veiklos, padarė viską, kad Italijoje suskambėtų gimnazijos mokinių atliekama lietuviška daina, muzika, būtų parodyti tautiniai šokiai. Be kita ko, visur kur vyko koncertai, buvo rengiama ir Z. Kazėno foto paroda "Lietuvos senoji architektūra", sulaukusi nemažą lankytojų susidomėjimą.

Jau pačią pirmą dieną supratome, kad viešnagės programa bus gana įtempta. Milane kartu su kun. Ereminu pasitiko lietuvis iš Šveicarijos p. Gegeckienė, lydėjusi mus visą kelionę, bei didelis Lietuvos kultūros ir istorijos sklaidėjas, įvairių renginių apie Lietuvą organizavimo Italijoje iniciatorius Milano universiteto profesorius dr. C. Granta.

Trumpai apžiūrėję miestą, aplankę Milano katedrą atsisveikinome su mus lydėjusiu profesoriumi ir išvykome į Vogherą. Ten laukė paruošti nakvynės namai. Nuo sutikimo iki atsisveikinimo visur jautėme socialinės rūpybos centro namų, kuriuose apstojome, šeiminių kvietimų ir vaikų.

Sekantį rytą išvažiavome į Pavia miestą, kur Visconteo pi-

lyje turėjo įvykti pirmasis koncertas. Kadangi koncerto pradžiai buvo numatyta 11 v.r., tai tiek atlikėjai, tiek organizatoriai nesitikėjo daug žiūrovų. Tačiau išpūdinga XIV amžiaus pilies atmosfera ir gera reklama sudomino klausytojus, kurių koncertas netrūko. Tiek čia, tiek kitur koncertus lydėjo kun. Ereminas, kuris klausytojams pristatė programą, papasakojo apie Lietuvą bei lietuviškus instrumentus, kuriais buvo atliekami kūriniai. Nors pirmajame koncerte buvo kai kurių techninių nesklaidumų, tačiau žiūrovai koncertu liko patenkinti. Netrukus po koncerto grįžome į Vogherą, kur vakare Socialinės rūpybos centre įvyko antrasis koncertas šių namų darbuotojams bei miesto visuomenei.

Rytojaus dieną išvykome į Domodossolą, kun. Eremino miestą. Pakeliui atsivėrė visus pakerėjus Italijos gamtos grožis su kalnais ir jais tekančiais kriokliais bei neaprepiamomis žvilgsnių ežerų platybėmis. Po pietų atvykome į įspūdingą kalnų papėdėje įsikūrusį miestelį su būdinga Italijai architektūra.

Dar tą patį vakarą puikioje miesto teatro salėje įvyko du koncertai. Nors žiūrovų buvo nedaug (galbūt sutrukdė visą parą tiesiog žliaugęs lietus), tačiau koncertas patiko ir patiems atlikėjams, ir tiems, kurie atėjo nepabūgę lietaus.

Vakarienės metu visiems įstrigo kun. Eremino pasakytai žodžiai: "Ne visi blogiai išeina į blogi, kad ir vienam žmogui reikia koncertuoti kaip šimtui, nes žmogus tai žmonija". Kitą dieną apie šiuos koncertus teigiamai atsiliepė vietinė spauda, pokalbį su kun. Ereminu ir gimnazistais transliavo radijas. Tą pačią dieną salę jau netalpino visų norinčių išgirsti paskutinį viešnagės Italijoje atsisveikinimo koncertą.

Po koncerto padėkos žodžius už lietuvišką šokį bei dainą tarė romėniškių vienuolyno kun. profesorius Remo Dominis. Kun. Ereminui už jo ne-nuilstamą veiklą, sklaidžiant lietuvišką žodį, dainą, šokį Italijos žemėje buvo uždėta auodės iš Lietuvos Domijonaitienės nu-austa juosta, kuri buvo tik ma-žytė dalis tos padėkos, kurią mes visą kelionę jautėme šiam žmogui.

Grįžtant namo dar ilgai bu-vo dalintasi išpūdingais, patirtais Italijoje, kurie ilgam išliks atmintyje.

Į Lietuvą su Nordland Express

Siuntiniai laivu • Oro paštu		Nemokamas siuntinių paėmimas		JAV ir Kanados dolerių perdavimas	
Pinigų perdavimas • Prekybiniai pervedimai		Toronto: nuo pirmadienio iki penktadienio		4% plus \$20 pristatymas iki \$4,999	
Nordland Express		Hamilton, Burlington, Oakville, Mississauga: pirmadieniais ir ketvirtadieniais		3% nuo \$5,000	
Darbo valandos: nuo pirmadienio iki penktadienio 9 v.r. iki 6 v.v.		St. Catharines, Niagara Falls, Welland: ketvirtadieniais		Siuntiniai su kanadiškais produktais Lietuvoje mūsų sandėlyje:	
Skyrius: North York		Kitchener, Cambridge, Guelph, Brampton: pirmadieniais		Siuntinys nr.1 10 kg miltų, 10 kg cukraus, 10 kg ryžių - \$50 (JAV \$38)	
London		Wasaga, Collingwood, Barrie: pirmas mėnesio sekmadieniais		Siuntinys nr.2 12 litrų augalų alyvos (4x3 litrai) - \$36 (JAV \$27)	
Montreal		Windsor, Sarnia: antrasis mėnesio sekmadieniais		Siuntinys nr.3 4.5 kg vištienos buljonas - \$30 (JAV \$23)	
		London: antrasis ir ketvirtasis mėnesio sekmadieniais		Siuntinys nr.4 6 kg žemės nesūty sviestas (12x500 g) - \$34 (JAV \$26)	
		Už pietinės Ontario provincijos ribų: Siųskite siuntinius į Nordland Express su gavėjo, siuntėjo adresais ir talpos aprašymu. Bendrovėje mes užpildysime muitinės pareiskimą, sąskaita bus jums pasiųsta		Siuntinys nr.6 20 kg cukraus (10x2 kg) - \$48 (JAV \$36)	
		Dėl patogumo, pastovumo, išvaizdos ir ekonomijos turime įvairaus dydžio dėžų 1, 1.5, 2, 3 ir 5 kubinių pėdų. Taip pat galite įsigyti dėžių Anapilino knygne, sekmadieniais ir kredito kooperatyve "Talka", 830 Main St. E. Hamiltone		Siuntinys nr.7 31 (varus kanadiški produktai (20 kg) - \$95 (JAV \$72)	
				Siuntinys nr.8 17 (varus kanadiški produktai (14 kg) - \$65 (JAV \$49)	
				Siuntinys nr.9 220 v. elektronis šildytuvas - \$75 (JAV \$57)	

Pokalbis su dosniaja širdimi

Pas daugelio religinių ir kultūrinių darbų rėmėją, keliolikos knygų autorių, buvusį redaktorių prelatą JUOZAS PRUNSKĮ

Čikagos pašonėje, Lemon-te, susitelkę nemaža kultūrinio ir religinio gyvenimo įstaigų. Prie lango atsistojęs žiūrėdamas į vietinio nagingo lietuvio meistro išdrožinėtus kryžius, susimąstęs žvelgia prelatas JUOZAS PRUNSKIS, 1997 m. pabaigoje švešiantis garbinga devynias-dešimties metų sukaktį. Indėnai paprastai tokį dosnų žmogų, kuris šitiek pagelbėjo, tiek gera padarė lietuviškai spaudai, kultūrai, daugeliui mūsų organizacijų ir asmenų, pavadintų labai taikliai: DOSNIOJI ŠIRDIS. Ką jis galvoja, žvalgydamasis po saulės nutviekstą platų Ateitininkų namų kiemą? Nors nejauku sutrukdyti prelato gilaus susimąstymo valandėlę, bet šiai tauriai mūsų tautos asmenybei dėkingumo kupinas ir žurnalistinio smalsumo vedinas su palydovais praveriamie duris. Šis malonus, kadaise aukštaūgis, bet ir dabar dar savo išlankumo nepraradęs, plačiai besišypsąs žmogus mus mielai sutinka ir po kelių akimirkų, be jokio atsikalbinėjimo sutinka atsakyti į kelis klausimus:

– *Kokius Jūs, gerbiamas Prelate, savo gyvenimo tarpsnius laikote pačiais svarbiausiais?*

– 1925 m. baigęs Rokiškio gimnaziją, buvau mokyklos vedėju. Tada, apmąstęs ir įsitikinęs Dievo buvimu, nusprendžiau savo gyvenimą pašventi Dievui: įstojau į Kauno kunigų seminariją. Pamilęs krikščionybę, pamilęs Dievą ir pamėgęs rašymą, nusprendžiau gyvenimą pašventi kryžiui ir plunksnai.

– *Kokiuose spaudos baruose Jūs daugiausia dirbate?*

– Lietuvoje svarbiausias ma-

no spaudos darbas buvo redaguoti dienraštį „XX amžius“. Čia buvo susibūręs gana stiprus būrys: J. Ambrazavičius, dr. Pr. Dielininkaitis, dr. Z. Ivinskis, dr. J. Grinius, dr. J. Skrupskelis, dr. A. Maceina ir kun. St. Yla. Jie visi buvo baigę aukštuosius mokslus užsienio universitetuose, pažinę tų kraštų krikščionybės pažangą ir ryžosi tuos laimėjimus perkelti į Lietuvą. Šitaip „XX amžius“ tapo pirmu janciu mūsų krašto dienraščiu. Lietuvą okupavus bolševikams, pasitraukiau į Vakarus. Berlyne tapau „Draugo“ korespondentu. Amerikoje dirbau „Draugo“, „Marian“ ir „Laivo“ redakcijose. Parašiau ar suredagavau 36 knygas bei brošiūras. Laikraščiuose ir žurnaluose išspausdinta keliolika tūkstančių mano straipsnių, reportažų ir studijų.

– *Kokius spaudinius ir temas Jūs laikote reikšmingiausiais?*

– Kadangi Lietuva buvo okupuota, mano supratimu, svarbiausia spaudoje buvo kelti sovietinių laikų komunizmo žiaurumus. Todėl gal reikšmingiausias leidinys šiuo požiūriu „Lietuviai Sibire“ (1983 m.). Stambi knyga „Bėgome nuo teroro“. Svarbios knygos „Mokslas ir religija“, „Motina gailėstingoji“ (29 moterys), ypač „Mano pasaulėžiūra“, kur pirmąjį kartą išsivijęs lietuvių intelektualai išdėstė savo mintis apie laisvę, Lietuvą, krikščionybės reikšmę. Nemaža knyga „Žurnalistika“. Apsčiai mano straipsnių išspausdinta JAV, čekų, lenkų, ir kituose laikraščiuose. Kai žydai pradėjo lietuvius kaltinti dėl persekiojimų, žydynių, o Amerika pradėjo kelti bylas įtaria-

tiesiems, specialiai parašiau „Lithuania's Jews and Holocaust“. Visą medžiagą šiai studijai rinkausi iš žydų bibliotekose rastų šaltinių, kad nebūčiau apkaltintas dėl kokių nors klaidų. Tame darbe tvirtinau, kad žydai Lietuvoje turėjo laisvę, pilietinę lygybę, todėl negalima lietuvių nepagrįstai kaltinti, kad jie naikinę žydus. Šią knygą gavęs Čikagos dienraštis „News Herald“ net parašė mums palankų vedamąjį, o Izraelio konsulas net pasikvietė mane pietų. Angliška knyga „Lithuania“ spausdinta net penkis kartus – penkios laidos.

– *Kaip Jums pasisekė išplėsti tokią didelę labdaros ir šalpos veiklą?*

– Visą gyvenimą buvau neįšildaus, taipiai visur apsieidavau. Suprasdamas Lietuvos vargą, mūsų Tėvynėje krikščionybės išgyvenamus sunkumus, tiesiog jaučiau pareigą kuo galėdamas visur padėti, ypač toms įstaigoms, kurios pradeda atsigauti po kruvinos bolševikinės okupacijos.

– *Kuriais šalpos vaisiais Jūs labiausiai galite pasidžiaugti?*

– Pirmiausia dabar leidžiama Lietuvos katalikiška periodinė spauda ir knygoms. Toliau, kiek gebėjau, rėmiau Lietuvos katalikiškas mokyklas, katechetų rengimą, vienuolijas.

– *Ką galvojate apie Lietuvos dabartį ir ateitį?*

– Mūsų tauta nedidelė. Todėl labai svarbu, kad jaunoji karta veržtųsi į mokslą, studijas, kad galėtume apsišarvuoti kultūrinėmis vertybėmis kitų tautų akivaizdoje. Žinoma, Lietuvos padėtis yra gana pavojinga, kai turime tokį imperialistinį kaimyną – Rusiją. Užtenka prisiminti Čėčėniją. Iš kitos pusės – rusų militarizuota Karaliaučiaus sritis ir Rusijos draugystės besiperšanti Gudija. Tiek amžių Lietuvą teriojo rusai, švedai, vokiečiai ir lenkai. Tegalėjome pasidžiaugti tik du dešimtmečius nepriklausomybėje. Dabar, ją atgavus, visų mūsų pareiga kuo daugiau padėti tautai atsigauti. Į ateitį žvelgiu su viltimi. Krikščionybė stiprėja. Religijai ir moraliai tauta atsigauja. Tikėkime, kad pamažu ir ekonomiškai sustiprės.

– *Ar neketinate aplankyti Lietuvos?*

– Lietuvoje buvau 1991 m. Pasidžiaugiau savo tėviške. Aplankiau daugelį šventų vietų nuo Palangos iki Daugailių ir Utenos. Laimė, kad viešėjau ir brangioje mūsų sostinėje Vilniuje. Dabar jau mano jėgos mažėja, tad tokių didelių kelionių jau nebeįstengiu atlikti.

– *Kaip dabar gyvenate?*

– Įsikūręs Ateitininkų namuose Lemonte, keliolika mylių nuo Čikagos. Ateitininkus myliu. Mat pats jau 78 metai esu ateitininkas. Čia mane globoja maloni šeima iš Lietuvos ir pasišventęs šių namų administratorius A. Pargauskas. Einu 89-uosius metus. Dėkui Dievui ir žmonėms, dar krutu, tik akys visai nusilpusios. Vien su specialia skaitymo televizija tepaškaitau. Ką nors parašyti man jau sunku. Čia man padeda netoliese gyvenanti sesuo dr. Ona Garlinienė. Šių metų gegužės 23 d. sukako 64 mano kunigystės metai. Minėtą dieną 23 kunigai buvo įšventinti, bet iš jų telikome dviese: Lietuvoje spalio 26 devyniasdešimt metų minintis Kazimieras Kuzminskas ir aš. Iš trijų didžiųjų Lietuvos dienraščių „Lietuvos aidas“ redaktoriaus V. Alantus jau miręs, „Lietuvos žinių“ – J. Kardelis taip pat išskelavęs Anapus, likęs gyvas tikrai vienintelis „XX amžiaus“ redaktorius Juozas Prunskis. Mirti nebijau. Ten, Dievo šviesybėje, tikiuosi sutikti Sibire nukankintą savo tėvą, keturis dėdes ir Sibiro kankinę – savo motiną. Dabar tik laukiu, kada Viešpaties angelas duos ženklą ateiti.

Už pokalbį kuo nuoširdžiausiai dėkoju ne tik prelatai, bet ir jo seseriai dr. Onai Garlinienai. Kun. K. J. Ambrašas, JD

Prelatas JUOZAS PRUNSKIS su „TŽ“ bendradarbiu kun. KAZIMIERU AMBRASU, JD, Lemonte

Retų atodangų šiupinys (7)

V. A. JONYNAS

Kas buvo abstraktinio meno pradininku?

Ilgą laiką buvo paplitusi nuomonė, kad Vasilijus Kandinskis yra abstraktinio meno pirmeivis. Buvo net susikūrusi jaudinanti pasakėlė, kaip visa tai įvyko. Girdi, vieną kartą įėjusio pirkion dailininko žvilgsnį pagavo neregėtos harmonijos drobė. Dailininkas atpažinęs joje savo paties paveikslą, atremtą į sieną žemyn galva. Neseniai išleistoje dailės monografijoje Michel Ragon, JOURNAL DE L'ART ABSTRAIT, (Genève, Skira, 1992) į dalykus pažvelgiama kiek kitaip. Ten aiškina: „Buvo įprasta manyti, kad pirmasis abstraktus meno kūrinys yra 1910 metų Kandinskio akvarelė. Bet žmonės nesiliovė pa pirmąjį neteigti, ypač L. rionovas ir Kupka, kurie tvirtina sukūrę abstraktinių darbų dar 1909 metais.“

Georges Anenkov'as, kuris stebėjo prieš 1914 metus meninį gyvenimą Rusijoje, teigė viename savo straipsnių žurnale 'Cimaise' (nr. 2, Dec. 1953), kad pirmasis abstraktinis dailininkas buvo lietuvis Čiurlionis, kuris ryžtingai išstātė befigūrės savo drobes parodose, pradedant 1906-7 metais, atseit, pačiom pirmom kubizmo dienom. Čiurlionis, kurio praktiškai niekas nepažinojo, mirė 1911 metais.

Drobių reprodukcijos, kurias mums parodė Anenkov'as ne visai įtikinamos, nes jų ištaikos yra ornamentinio pobūdžio, kurį mes aptinkam visoje dekoratyvinio meno istorijoje. Be abejonės, Čiurlionis, kaip ir Kupka, buvo veikiami vadina-mojo 'modern style', kuris buvo suklestėjęs tarp 1895 ir 1910 metų ir kurio spinduliavimas buvo toks didelis germaniškose kraštuose, kad jo negalėjo ignoruoti Kandinskis, gyvenęs tada Miunchene“.

Geležinio vilko miestas svetimšalio akimis

Kaip minėta, šion skiltin yra sudėliotos užuominos apie Lietuvą aptiktos atsitiktinai. Šiaip būtų paprasta jų prisigraibyti pašniukštinėjus, pavyzdžiui, gausius turistinius leidinius, visokių vadovus po Europą. Vis dėlto norisi daryti vieną išimtį, būtent Rick Steves knygai „Europe Through the Back Door“, pasiekusiai XIII laidą (Santa Fe, John Muir, 1995). Priežastis paprasta. Rick Steves televizijos programa „Travels in Europe“ perduodama metų metais per PBS stotį. Savo knygoje jis užsimena apie Vilnių neįprastai, beveik skaudžiai. Pasirodo, kad Rick Steves serijoj „Best of“ yra vadovas po Baltijos kraštus – Rick Steves „Best of Baltics and Russia“. Su juo taip pat būtų įdomu susipažinti, bet jį redagavo kitas asmuo – Ian Watson. Nebūtina jo atsiliepinimas gali būt toks įdomus, kaip Rick Steves atveju. Ten rašoma:

„Išsidraikęs, netvarkingas, su katalikiška šventove ant kiekvieno kampo, Vilnius yra lipšniausia ir jaučiausia iš visų trijų Baltijos valstybių sostinių, bet taip pat mažiausiai rafinuota ir labiausiai nušiuusi. Kupinas ramybės Vilnius yra vienuolikos dvių valstybių pastatų, arkų ir kiemų miestas, labiau primenantis draugišką provincinę Lenkijos sostinę, negu vokiečių kultūros Rygos aukštus statinius ar dviejaitį cukrinę glazūrą hanzinį Taliną.“

Vilniaus senamiestis, atkiles

iš XVII-XVIII šimtmečio yra didelis ir pilnas nuostabių nykumos. Išdege langai, krintančios medinės langinės, sueičėjės tinkas ir sulopyti stogai šaukiasi milijonų vertės restauravimo, o kai kurie sovietų 'pagerinimai', kaip pvz. telefono stotis, prašosi sprogmenų.

Faktas, kad Vilnius griūva, sudaro jo lankytoji gyvą įspūdį visokių galimybių. Kiekvienas langas be stiklų ar nublukusių langinė verčia susimąstyti, kas ten galėtų būti: šeima, parduotuvė, siuvamoji mašina, žvakės ant stalo, vaikai gatvė.

Apleistos Vilniaus griuvėnos skatina labiau jį tyrinėti. Senamiestyje yra daugybė jaukių kavinačių, intriguojančių paveikslų galerijų ir krautuvėlių. Daugelis jų neturi iškaubų; tenka prasmukti susirietus pro arkadas į kiemus, atkelti vartus ar praverdurius ir pamažu susirast kelią pro užkaborius. Antraip miestas gali imt vaidintis lyg išmiręs ir atrodyti kaip atsitiktinė sovietų neutroninės bombos auka.

Miesto muziejuose yra daugiau prižiūrėtųjų – „babuškų“ negu lankytojų. Matyt darbo jėga yra pigesnė už elektros lempučių, nes rodiniai skendi tamsioje ir tenka vaikštinėti po muziejų su savuoju žibintu.

Kaip vienintelė krašto gilumoje esanti Baltijos valstybės sostinė, Vilnius visą laiką buvo politiškai ir ekonomiškai arčiau savo slavų kaimynų (Rusijos ir Lenkijos) negu Skandinavijos. Tai yra išlikę. Panašiai kaip Rusijoje, politikai čia yra komiški, pompastiški ir nevalyvi (bumpkinesque) padarai. Lietuvos ekonomija yra atsilikusi nuo Estijos ir Latvijos. Lietuva gali ligšiol atrodyti kaip Sovietų Sąjungos dalis. Šio reiškinio priežastis nėra atšiaurus miestietiškas sovietizmas, kuris yra išsilaikęs Rygoje, bet provincinė inercija, kuri tuo pat metu daro Vilnių savaip miela.“

Kai didieji galvažudžiai derėjosi

Rodos, viskas išaiškinta, paslapčių nebėr, bet vis pasigirsta nežinomų dalykų apie didžiųjų išsigimėlių – Hitlerio ir Stalino – sandėrių eiga. Kiek tose atodangose tiesos, rasit, išsiaiškins istorikai, bet skamba įtikinamai: „Vienintelį nesutarimo punktą sudarė Baltijos valstybių likimas. Hitleris norėjo Lietuvos ir Kuršo, iš dalies suvokietintos provincijos, apimančios vakarinę Latvijos dalį, įskaitant Ventpilės ir Liepojos uostus. Jis buvo pasiruošęs perleisti likusią Latvijos dalį sovietams drauge su Estija ir Suomija. Stalinas tačiau norėjo visos Latvijos ir, kadangi Ribbentrop'as jautėsi negalįs su tuo sutikti nepasitaręs su Hitleriu, posėdis buvo atidėtas iki pusės septintos vakaro.“

Ribbentrop'as grįžo į Vokietijos pasiuntinybę džiūgaujdamas, šaukdamas kiekvienam, kad sutartis jau kišenėje. Jis pliekė telegramą Hitleriui, prašydamas leidimo 'perleisti' visą Latviją, nes tai buvo lemtingas žingsnis galutiniam rezultatui. Po dviejų valandų atėjo atsakymas lakoniškoje telegramoje 'Taip! Sutinku!'

(Michael Bloch, RIBBENTROP. A BIOGRAPHY, NY Crown Publ., 1992).

• TIKRAS KURĖJAS savo jėgų svorį jaučia savyje ir dėl to kūrybiškas yra net toli nuo savųjų. Jam Lietuva yra ten, kur jis pats yra.

LIETUVOJE IR IŠEIVIJOJE Dainų ir tautinių šokių šventės (2)

GENOVAITĖ BREICHMANIENĖ

Dešimtoji tautinių šokių šventė

1996 m. liepos 6 d. Čikagos priemiestin Rosemont susirinks didelis būrys gražiausio ir aktyviausio lietuviško jaunimo šventės dešimtosios tautinių šokių šventės. Jų tėvai – pirmųjų švenčių šokėjai ir rengėjai šoks kartu veteranų eilėse. Visos išėivijoje rengtos šventės vyko didžiausiam lietuvių telkinyje Čikagoje, išskyrus septintąją, kuri įvyko Klivlande, ir aštuntąją, kuri įvyko Kanados Hamiltone.

Mūsų šventės tapo lyg ir šeimų šventės, nes šoka ir seneliai, už rankučių vesdami savo vaikaičius. Mūsų tautinių šokių šventės yra taip pat džiaugsmo šventės, nes, susirinkę iš viso pasaulio kraštų, prisimename Lietuvoje rengtas šventes, išgyvename dvasinio pakilimo momentus, pasidžiaugiamo mūsų liaudies meno turtais, atnaujina draugystes ar užmezgame naujas, darniame rate supinam gražų menišką kūrinį, kuriuo ne tik pradijuginam žiūrovą, bet ir patys išgyvename gerai atlikto darbo džiaugsmą. Šventei surengti reikia daugelio žmonių intensyvaus darbo, apie kurį mažai kas žino.

Mūsų šventės vyksta pagal per pirmąsias šventes išdirbtą planą, kurį nuosekliai išstobulino ir išgrąžino keletas JAV ir Kanadoje po II pasaulinio karo atsiradusių fizinio auklėjimo mokytojų, savo žinias ir pasirašymą gavusių nepriklausomos Lietuvos aukštosioms mokyklose. Pasibaigus ketvirtajai tautinių šokių šventei, kuri jau buvo pavadinta *Laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių švente*, nes dalyvavo grupės iš Brazilijos (pirmą kartą) ir iš Urugvajaus. Liudas Sagys 1972 m. liepos mėn. „Akiračiuose“ rašė: „Ši šventė lyg ir užbaigė eilę mūsų šokių švenčių. Lyg ir pasiektas tam tikras organizacijos, bendro plano, programos išdėstymo, atlikimo standartas. Sekančioms šventėms tereikia tik sekti...“

Taip tikrai ir yra. Pasikeitimas tik tas, kad nuo penktosios šventės šoka ir pirmųjų švenčių šokėjai – veteranai, o nuo devintosios vadinama Pasaulio lietuvių tautinių šokių švente, nes pirmą kartą dalyvavo Klaipėdos „Vėtrungė“ iš laisvos Lietuvos.

Mūsų šventės neturi atskiros temos, apie kurią suktųsi programa. Jos rengiamos koncertiniu būdu – programa susstatoma taip, kad ji vis kiltų ir užsiųbaigtų ypatingu finalu, kad ir šokėjas, ir žiūrovas išgyventų dvasinio pakilimo momentą.

Po pirmosios šventės, kuri įvyko Čikagoje 1957 m. birželio 30 d., rengėjai pamatė, kad labai išėivijai trūksta patyrusių mokytojų, šokių aprašymų ir gaidų. Antrajai šventei ruošiasi net šešerius metus. Paruošta ir

išleista II šventės repertuaro knyga „Mūsų šokiai“ ir įsteigtas Bruno Shoto iniciatyva Lietuvių tautinių šokių institutas (LTŠI) 1958 m., kurio tikslas – tirti, užrašyti, ugdyti ir skleisti tautinius lietuvių šokus, žaidimus ir kitus lietuvių liaudies papročius, tautosaką, muziką, lietuvių tautinių drabužių pažinimą, aprašymus, studijas, o taip pat atrinkti ir prizuoti tautinių šokių aprašymus, mus pasiekiančius iš okupuotos Lietuvos, nes ne visi buvo mums priimtini („Kolūkio pirmininkas“).

Labai svarbus instituto uždavinys buvo naujų mokytojų paruošimas. Tad nuo 1959 m. pradėti tautinių šokių mokytojų kursai naujiems mokytojams paruošti ir jau esantiems pasitobulinti, o taip pat susipažinti su užrašų skaitymu ir įgyti bent pagrindines teorijos žinias. Naujieji mokytojai išauga iš gabių įvairiose grupėse dirbančių šokėjų, kurie nori ir sugeba tą darbą tęsti. Jie paprastai neturi jokio specifinio pasiruošimo, bet šokdami grupėse, lankydamis kursais ir domėdamiesi visais lietuvių liaudies menų liečiančiais klausimais, gali išaugti į geras mokytojas. Paprastai iš stipresnių grupių išauga ir geresni nauji mokytojai, nes jie stengiasi sekti savo mokytoją.

Pirmųjų švenčių organizatoriai, rengėjai, instituto steigėjai, mokytojų kursų organizatoriai ir lektoriai šioje šventėje bus jau žiūrovų eilėse, o jų vietoje žygiuos naujieji vadovai, užaugę ir išsimokslinę toli nuo savo tėvų krašto, daugelis jo net ir nematę, bet meli lietuvių tautos menui paveldėję iš savo mokytojų ir pasiryžę jiems patikėtą darbą tęsti.

Bus malonu stebėti juos ir džiaugtis, kad mūsų ilgų metų darbas nebuvo veltui, kad ir po keturių dešimtmečių didelis entuziazmas bei meilė mūsų tautos menui gyva ir branginama čia užaugusios jaunosios kartos, kad galime surengti plataus masto šventes, kurios nepaprastai praturtina mūsų kultūrinį gyvenimą.

Tačiau nereikia, kad tiems naujiems žiūrovams nerūpės kaip praeis ši šventė, kas bus po ketverių metų ir dar po ketverių, nes šios šventės buvo jų gyvenimo dalis. Be abejonės, mūsų tautinių šokių šventės gali keistis, nes reikia tikėtis, kad bus glaudus ryšys su Lietuva, ten vykstančių švenčių rengėjais, švenčių repertuaru ir kita. Ši suaktyvinė dešimtoji šventė yra lyg ir egzaminas čia užaugusios lietuviškos jaunosios kartos, nes nuo jos pasisekimo priklausys ir ateinančių švenčių ruošla. Linkėdami jiems sėkmės, tikimės, kad šventė bus sėkminga, graži, ir pateisins visas į šią šventę sudėtas rengėjų viltis.

Hamiltono Aušros Vartų parapijos choras ir Toronto „Gintaras“ žygiuoja Vilniaus gatvėmis į dainų ir tautinių šokių šventę 1994 m.

Nuotr. Alf. Laučkos

Kanados Lietuvių Fondas
Lithuanian Canadian Foundation
1573 Bloor St. West, Toronto, Ont. M6P 1A6

KL Fondo kapitalas daugiau kaip 2 milijonai dolerių yra neličiamas. Palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai Kanadoje ir Lietuvoje.

Per 30 veiklos metų KLF paskyrė 1.3 milijonus dolerių lietuviškai kultūrai menui ir švietimui.

Testamentuose neužmirškime Kanados lietuvių fondo (Lithuanian-Canadian Foundation).

Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

HENRIKAS PAULASKAS

Lietuva šiais metais iškilmingai pažymi 70-ties metų sukaktį, kai Kaune pradėjo dirbti pirmoji radijo stotis. Iškilmingas minėjimas numatytas Vilniuje, Valstybinės filharmonijos salėje. „Arkos“ galerijoje atidaryta ELTos foto skyriaus vyr. redaktorius Juozas Šalkausko fotografijų paroda, pasakojanti apie radijo darbuotojus.

Daug senųjų Lietuvos radijo darbuotojų atsidūrė priverstinėje emigracijoje, daug jų nesusilaukė laisvos Lietuvos. Vienas svarbiausių žmonių, įsteigusiu Lietuvoje radijo stotį, buvo plk. Alfonsas Jurskis, g. 1894 m. Baigęs Mintaujos realinę mokyklą, įsijungė į Lietuvos atgimimą, kuris jį nuteikė visam gyvenimui ištikimam tarnauti tėvynei. Jis pasiekė gerą išsimokslinimą – baigė Petrapilio politinės studijos radijo techniką Paryžiuje, buvo Lietuvos radiofono pradininkas ir steigėjas. Mirė emigracijoje JAV.

Antra nepamirštama asmenybė Lietuvos radijo istorijoje – Aleksandras Stankevičius (1905-

1952). Dar vaikystėje patekęs į Paryžių, jis 1924 metais baigė Paryžiaus universitetą ir inžinieriumi pradėjo dirbti prancūzų firmoje SFR. 1925 m. atvyko į Kauną ir dalyvavo radijo stoties montavime, ilgus metus dirbo vyr. inžinieriumi, o nuo 1933 m. – Kauno radijo stoties viršininku. 1940 m. vasarą sovietiniai okupantai jį atleido iš darbo. 1944 m. A. Stankevičius pasitraukė iš Lietuvos ir, pasiekęs Paryžių, dirbo senojoje darbovietėje – SFR firmoje, o 1951 m. emigravo į Kanadą. Čia iki ankstyvos mirties dirbo „Canadian Marconi“ firmoje.

Jo sūnus žurnalistas Liudas Stankevičius yra ilgametis Montrelio lietuvių radijo valandėlių organizatorius ir vedėjas, labai aktyvus žurnalistas, didelis Lietuvos bičiulis, veržsis pro geležinę uždangą į Lietuvą visais įmanomais keliais dar ir okupacijos metais. Kitas Aleksandro sūnus Aloyzas-Vytautas (Alain Stanke) yra plataus masto žurnalistas-leidėjas prancūziškoje kultūroje. Man labai brangi Lietuvos radijo istorija, ja domiuosi, renku atsiminimus. Tai suprantama – šiam darbiui prie mikrofono esu paskyręs 35 metus ir 8 dienas.

Ilgametis Lietuvos TVR diktoriaus HENRIKAS PAULASKAS prie Marconi centro JAV, Cape Code, 1985 m. Fotografavo dail. Viktoras Vizgirda

Aš ateinu

Aš ateinu iš Lietuvos – iš mūsų Golgotos – su tikro Atbudimo viltimi, nors šiukšlės nuo sėjos grūdų nenusijotos, nors dar padangę debesys šėmė.

Aš ateinu iš Lietuvos – iš Aušros Vartų – su Gailestingos Motinos šventaisiais pažadais. Nors klupom, kėlėmės, vėl klumpam daugel kartų, bet tikim, kad erskėčiai pasipuoš žiedais.

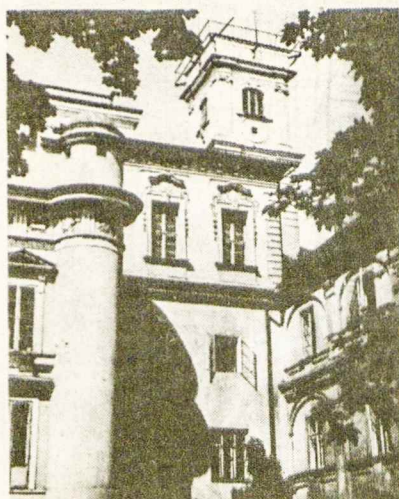
Aš ateinu iš Lietuvos – iš Kryžių kalno – su Švento Tėvo paliktu meilės žiupsneliu: gal pamažu išdils tas ženklas Kaino, ir pasuks Tėvynę išganyto keliu...

Aš ateinu iš girių – iš šilojų – iš stebuklingos Šiluvos: tikiu, kad MARIJA palaimins mūsų rytojų – neišnyks vardas Lietuvos...

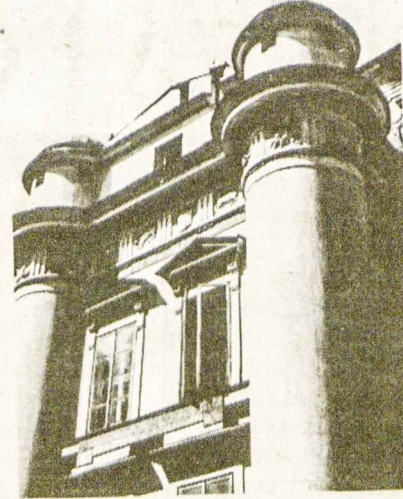
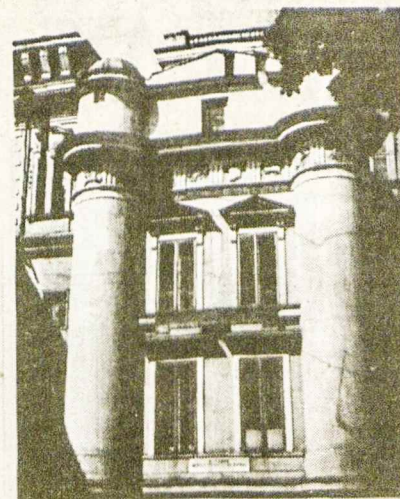
Teofilija Žemaitytė,
Marijampolė

Solisto ANTANO KEBLIO religinių giesmių garsa juosčių sutiktuvių koncerto Montrealyje 1996 m. birželio 2 d. atlikėjai. Iš kairės: Chantal Parent, Aleksandras Stankevičius, Manuel Blais, A. Keblys ir Eric Kory
Nuotr. A. J. Mickaus

Vilniaus valstybinis universitetas: centriniai rūmai, Počebuto kiemo pastatų fasadas ir observatorijos bokštai
Nuotr. H. Paulausko

Fizikų konferencijos Vilniuje atgarsiai

Specialiai „Tėviškės žiburiams“ iš Vilniaus – prof. dr. Arvydas Matulionis (konferencijos pirmininkas) ir prof. dr. Ramūnas Katilius

Lietuvos fizikai – puslaidininkių fizikos bei jos taikymų specialistai turėjo puikią progą, neišeidami iš Vilniaus „Draugystės“ viešbučio salės, susipažinti su naujaisiais pasiekimais labai sparčių prietaisų ir integruojančių grandinių ir jų spartą lemiančių fizikinių vyksmų supratimo bei valdymo srityse. Gegužės 19-22 dienomis Vilniuje įvyko 20-tasis Europos pasitarimas sudėtinių puslaidininkių prietaisų bei integruojančių grandinių klausimais (WOCSDICE'96).

Šis dabar kasmetinis, pasitarimas gimė JAV-se profesorius Lester Eastman'o rūpesčiu dar 1965 m. Gunno diodo – mikrobangų dažnių ruožo aktyvaus prietaiso – sukūrimas 1963 m. sukėlė neregėtą iki tol susidomėjimą naujai atsivėrusiomis sparčiųjų kūrimo galimybėmis. Tai paskatino mokslininkus nuolat aptarinėti sparčiųjų puslaidininkių prietaisų fizikinius ir technologinius pagrindus. Į vėlesnių pasitarimų stebėjimų lanką, greta Gunno diodo, patekdavo vis nauji prietaisai, jų fizika bei kūrimo technologija. Pastaraisiais dešimtmečiais WOCSDICE pasitarimas remiamas Europos, tačiau jame ir toliau aktyviai dalyvauja Amerikos bei Japonijos mokslininkai. Nuo 1991 m. WOCSDICE pasitarimuose dalyvauja ir Lietuva.

Šių metų pasitarimas pirmą kartą įvyko ne Vakarų Europos valstybėje. Vilniui buvo suteikta garbė pirmam iš Vidurio bei Rytų Europos miestų įsirašyti į WOCSDICE metrašį. Šių metų pasitarime daug dėmesio skirta prietaisams su kvantinėmis duobėmis, jų savybių supratimui ir kryptingam valdymui. Pasitarimo šeiminkais buvo Puslaidininkių fizikos institutas, jo Fluktuacinių reiškinų laboratorijos mokslininkai. Turėjome progos priimti tokius fizikinių mikroelektronikos pagrindų, prietaisų fizikos šulius, kaip profesoriai Hans L. Hartnagel (Vokietija), Wallace T. Anderson ir Benjamin V. Shanabrook (JAV, Naval Research Laboratory), Thomas W. Crowe ir Leda M. Lunardi (JAV), Fausto Fantini (Italija), Andrzej Jelencki (Lenkija), Erhard Kohn (Vokietija), Piotr Kopjov (Rusija), Didier Lippens (Prancūzija), Arnoldo Majerfeld (JAV), Dimitris Pavlidis (JAV), Bela Szentpali (Vengrija), Franz-Josef Tegude (Vokietija), Hartwig W. Thim (Austrija).

Per tris darbo dienas dalyviai išklausė ir aptarė dešimtį

kviestinių ir beveik šešias dešimtis originalių pranešimų. Malonu, kad tarp pranešėjų buvo ir 15 Lietuvos mokslininkų (bendraautorij – gerokai daugiau). Gerai buvo sutikti J. Poželos, A. Laurinavičiaus, A. Krotkaus, J. Vaitkaus, A. Reklaičio, R. Bakano, G. Krivaitės, V. Aninkevičiaus, P. Sakalo, V. Gružinskio, G. Pranauskienės pristatyti darbai.

Profesorai W. Anderson, A. Jelencki, B. Szentpali, S. Hashiguchi ir keletas kitų rado laiko apsilankyti Puslaidininkių fizikos laboratorijose. Kiek galima spręsti iš pokalbių pasitarimo metu bei lankantis institute, svečiams susidarė neblogas įspūdis apie Lietuvos fizikų darbų lygį ir aktualumą bei fizikos mokslo Lietuvoje gyvybingumą.

Dauguma dalyvių atvyko į Vilnių dieną ar pusantros prieš prasidedant pasitarimui. Turėjome galimybę parodyti jiems

Rumšiškes, Kauną, Vilniaus universiteto biblioteką bei Vilniaus senamiestį. Visi dalyviai apsilankė Trakų pilyje. Jautėme didelį svečių susidomėjimą Lietuva, jos istorija, architektūra bei nūdieną. Tokie įvykiai svarbūs ne vien mokslo prasme, bet ir realiai prisideda kuriant Lietuvos įvaizdį.

Labai svarbu, kad pasitarimą parėmė Europos komisija ir JAV tyrimų įstaigos Europoje. Malonu, kad tarp rėmėjų buvo Lietuvos mokslo ir studijų fondas, Atviros Lietuvos fondas, Vilniaus miesto savivaldybė.

Konferencijos organizatoriai gauna daug gražių ir šiltų atsiliepimų iš šios konferencijos dalyvių, sugrįžusių į savo gyvenvietes JAV, Kanadoje, Austrijoje ir kitur. Puslaidininkių fizikos institutas taip pat turi savo adresą Internet'e (<http://uj.pfi.lt>), kurį lietuviai mėgėjas ir mokslininkai išsivijoje turėtų bent retkarčiais „aplankyti“.

Nevalia jų užmiršti

Naują knygą sutinkant

„Tėviškės žiburius“ pasiekė Antaninos Garmutės dokumentinių apybraižų trečioji trilogijos dalis „Tėvo vasara“. Pasak autorės įvadininių minčių, tuo įvykdytas pažadas „partizanui Juozui Armonaičiui ir jo bendražygiams: parašyti dokumentinių apybraižų trilogiją apie Laisvės kovotojus“. Pažadėta – padaryta. Drįstu betgi spėti, kad darbas atliktas ne vien dėl pažado. Herojinės partizanų dramos uždanga dar nenusileidusi, nes tikriausiai dar ne viskas pasakyta, ne viskas parodyta, ne viskas surasta.

Šioje šviesiam tėvelių atminimui dedikuotoje knygoje „Tėvo vasara“, septyniolikoje pasakojimų vėl atsiskleidžia nauji žmonės, nauji įvykiai tuo pačiu ryškiausiu mūsų tautos dešimtmečių, kai tėvynės meilė persikėlė iš raštų ir prakalbų į krūviną ir žūbtutinę kovą. Pasakojimus papildė retos ir išlikusios nuotraukos, tartum antspaudai dokumentų lapuose.

Knyga sudaryta iš keturių dalių. Pirmojoje, didžiausioje dalyje – partizanai. Antroje prisimenama Lietuvos dainuojančių partizanų grupės „Šilas“ viešnagė Šiaurės Amerikoje ir išvyka į gentainių žemę, Karaliaučiaus sritį. Trečiojoje dalyje – susitikimai su buvusiais tremtiniais, politikalais, įvairūs sunkumai, nes „komunistai žiūri į Rytus“. Ketvirtoji dalis pavadinta „Birutės gatvės kronikos“. Ši gatvė Panemunėje galėtų daug papasakoti, turbūt dar

daug daugiau negu „mane, trylikametę moksleivę, užlaužtom rankom enkavedistai imetė į užkaltą gyvulinį vagoną“, o abiem tėvams prasidėjo „Sibiras Lietuvoje“. Pirmą kartą paskelbtos, iš KGB archyvų gautos, autentiškos bylų ištraukos.

„Tėvo vasara“, papuošta dail. G. Sakalauskienės viršeliu, redaguota V. Čizinauskienės, savo dydžiu bei apimtimi (288 psl.) gražiai derinasi su pirmomis trilogijos knygomis „Išėjo broliai“ (1990 m.) ir „Motinėle, auginiai“ (1993 m.). Prie jų glaudžiasi ir kitos Antaninos Garmutės parašytos, daugelį metų komunistų slėptą tiesą atskleidžiančios knygos bei atskiri straipsniai periodikoje.

Tie dokumentinių apybraižų rinkiniai – tartum anuomet pradėtos kovos pratęsimas, nes, anot autorės, „kovotojai gyvena mumyse. Nevalia jų užmiršti. Atminties naikinimas – bene baisiausia genocido forma“. Po nepriklausomybės paskelbimo didžiausio ir keleto nepavydžingų, klampių metų tik dabar pradeda susigaudyti, kad kova dar nepasibaigė. Tai patvirtina į Lietuvą žiūrėdami ir kitataučiai. Partizaninių kovų laikmetis, atskleistas A. Garmutės apybraižomis, savo dvasia ir tikslų aiškumu turėtų atgimti tautos atgimimo vardu.

Antanina Garmutė, TĖVO VASARA. Dokumentinės apybraižos. Išleido ir spausdino „Aušra“ Kaune. Tiražas 10.000 egz. Kaina sutartinė. Šnk.

Atsiųsta paminėti

Jonas Kučinskas-Kučingas, MANO GYVENIMO TAKAIS. (Prelato J. Kučingio atsiminimai). Los Angeles, 1996m., 185 psl.

SPINDULIUOKAS, nr. 2 ir nr. 3, „Saleziečių žinių“ priedas vaikams, 8 psl. Red. E. Aleknavičienė, Tvirtovės g. 7, Alytus 4580, Lietuva.

MITTEILUNGEN aus baltischem Leben, nr. 1 (173), 1996 m. kovo mėn. leidinys vokiečių kalba, leidžiamas Baltiečių draugijos Vokietijoje, Titulestr. 9 – D81925, Muenchen, Germany. Metinė prenumerata 50 DM.

TAUTOS ATMINTIS, 1996 m. nr. 1, 2 ir 3, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centro (dr. Vytautas Skudis – gen. di-

rektorius) leidžiamas mėnraštis, 64 psl. ir spalvoti viršeliai. Red. Zigmas Maliukevičius, dail. Albertas Broga. Adresas 2039 Vilnius, Gedimino pr. 11, spausdino „Spauda“, tiražas 500 egz. Kaina sutartinė.

Arvydas Anušauskas, LIETUVIŲ TAUTOS SOVIETINIS NAIKINIMAS 1940-1958 METAIS. Meninis redaktorius – Romas Dubonis, techninė redaktorė – Rada Sargailytė. „Minties“ leidykla. Spausdino AB spaustuve „Aušra“ Kaune. Tiražas – 2000 egz. Vilnius. 1996 m., 494 psl. Knyga gaunama pas leidėją šiuo adresu: Lietuvių tautinės kultūros fondas, 1005 Sherwood Dr., La Grange Park, IL 60526-1551. Kaina su persiuntimu – 17.00 JAV dol.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Jurgis Savickis, rašytojas ir Lietuvos diplomatas, gimęs 1890 m. gegužės 4 d. Pagausantėje, dabartiniame Raseinių rajone, mirė 1952 m. gruodžio 22 d. Hermitage, Prancūzijoje. Jo „Raštų“ IV tomas, apimantis išsivijoje jau 1956 m. pasirodžiusio karo metų dienoraščio „Žemė dega“ abi dalis, išleido „Vaga“ Vilniuje. Ji visus J. Savickio „Raštus“ žada išleisti šešiais tomiais.

Čikagos „Antras kaimas“, dabar turintis seniūną Eugenijų Butėną, atliks programą liepos 3 d., Dešimtosios tautinių šokių šventės išvakarėse, Jaunimo centre Čikagoje. Pasak „Drauge“ paskelbto pranešimo, tai bus dviejų dalių „netradiciškai“ rimtas ir „tradiiciškai“ nerimtas spektaklis. Mat pirmojo dalin yra įjungtas vienaveiksmis Antano Škėmos „Kaldų vaizdelis“, o antrojo – juokingiausi šķikai iš „Antro kaimo“ repertuaro.

JAV lietuvių spaudoje jau pranešamas „Lietuvos“ dainų ir šokių ansamblio iš Vilniaus atvykimas gastrolėms. Jo kelionės koordinatorių esąs „Laisvės žiburio“ radijo programos Niujorke vedėjas Romas Kezys. „Darbininko“ gegužės 23 d. laidoje rašoma, kad „Lietuvos“ ansamblio apsilankymas ir koncertai 1996 m. lapkričio 8-9 d.d. numatyti Niujorke, lapkričio 9-13 d.d. – Bostone, lapkričio 13-16 d.d. – Klivlande, lapkričio 16-20 d.d. – Detrote, lapkričio 20-24 d.d. – Čikagoje, lapkričio 25-28 d.d. – Floridos St. Petersburg, lapkričio 29 – gruodžio 3 d.d. – Vašingtone ir Baltimorėje. Pranešimas nėra išsamus. Profesinis „Lietuvos“ ansamblis 1984 m. yra turėjęs 104 narius. Šį kolektyvą tada sudarė 42 dainininkai, 37 šokėjai, 25 tautinių instrumentų orkestro nariai. Tokie „Lietuvos“, sovietinės okupacijos metais garsinusios tikrąją Lietuvą drąsiai pasirinkusio ansamblio vardu, jau nebėra. „Lietuvos“ ansamblis neteko savo narių dėl senatvės ir lėšų stokos. Atvyks tik tos „Lietuvos“ likučiai, iš kurių ir bus sudaryta kelionės pas JAV išsivijos lietuvių nusipelnusio koncertinė grupė. Apie ją turbūt daugiau informacijos pateiks kelionės koordinatorių Romas Kezys.

Julija Švabaitė-Gylienė, čikagietė poetė, šį pavasarį lankėsi Lietuvoje. Ji ten yra gimusi Čekčiuose, dabartiniame Vilkaviškio rajone, baigusi Vilkaviškio gimnaziją. Algio Vaškevičiaus pranešimu „Lietuvos ryle“, Salomėjos Nėries tėviškėje Kiršių kaime viešniai iš Čikagos, švenčiančiai garbingą amžiaus su kaktį, buvo paskirta Salomėjos Nėries premija. Sutapimo dėka jos abi yra poetės, gimusios dabartiniame Vilkaviškio rajone. S. Nėries vardo 2.000 litų premija ir atminimo dovaną čikagietei poetei Julijai Švabaitė-Gylienėi įteikė Vilkaviškio rajono burmistras J. Mačys, dalyvių supažindinęs su viešnia iš Čikagos. Remiantis A. Vaškevičiaus pranešimu, S. Nėries premija jau paskirta už eilėraščius, bet jos „Žiemos erkėtis“, 1994 m. Čikagoje išleistas pasakutinis rinkinys, neminimas. Lietuvoje „Vaga“ tėra išleidusi prieš kelis metus išsivijoje pasirodžiusią knygą „Tu niekur neišeįai“.

„Dirvos“ novelės jau XXXIV-sis šiemetinis konkursas laimėtojams paskirs dvi premijas: pirmąją – 500 dolerių ir antrąją – 300 dolerių. Šių premijų ilgametis mecenatas yra jau miręs Simas Kašėlonis, metinėms premijoms testamentu palikęs savo kapitalą, dabar tvarkomą korporacijos „Neo Lithuania“. Šiemetiniame konkurse gali dalyvauti ir yra kviečiami visame pasaulyje gyvenantys lietuviai rašytojai. Jiems palikta teisė pasirinkti konkursinės novelės temą, turinį, pobūdį. Ji betgi turi būti parašyta rašomąja mašinėle arba kompiuteriu ir pasirašyta slapyvardžiu. Šiemetiniame pranešime turbūt per klaidą nepamintas novelės dydis. Ju nustatymą, matyt, apskunkina kompiuterio įsileidimas į konkursinį tekstą. Slapyvardžiu pažymėtan užklijuotam vokelin konkurse dalyvis turi įdėti savo vardą, pavardę, adresą ir telefono numerį. Vertintojų komisija atidarys tik premiją laimėjusių slapyvardžių vokelius. Premijos bus paskirtos vertintojų komisijos paprasta balsų dauguma. Noveles reikia atsiųsti iki š. m. rugsėjo 15 d. pašto siuntos data šiuo adresu: Dirva, novelės konkursas, P. O. Box 19191, Cleveland, Ohio 44119-0191, U.S.A. Nepremijuotos novelės, autoriams prašant, grąžinamos jų nurodytu adresu.

Vilniun su konkurso laurais iš Čekijos grįžo M. K. Čiurlionio meno gimnazijos šeštokė Monika Urbonaitė, laimėjusi III vietą tarptautiniame J. Kociano jau trisdešimt aštuntajame smuikininkų konkurse Usti nad Orlici mieste. Jaunoji lietuvaitė ten varžėsi su dvidešimt šešiais jaunaisiais smuikininkais, atvykusiais iš keturiolikos valstybių, jiems skirtoje 10-12 metų amžiaus grupėje.

Lietuvos baleto veteranas Henrikas Jagminas, gimęs Baisogaloje 1912 m. spalio 28 d., mirė Vilniuje gegužės 7 d. Velionis Lietuvos operos ir baleto teatre dirbo nuo 1925 m. Tais metais jam teko šokti pirmajame profesionaliame Lietuvos baleto spektaklyje, kuriam buvo pasirinkta prancūzo L. Delibo „Kopelija“. Velionis buvo baigęs Lietuvos valstybės teatro baleto studiją Kaune, atlikęs daug pagindinių vaidmenų Lietuvos operos ir baleto teatruose Kaune bei Vilniuje. Iš jų labiausiai pavkysiais tenka laikyti Princa P. Čaikovskio „Gulbių ežerė“, Bazilijų L. Minkaus „Don Kichotė“, Franca L. Delibo „Kopelijoje“, Mėlynąjį paukštį P. Čaikovskio „Miegiančioje gražuolėje“. Velionies palaikai buvo pašarvoti Vilniaus Šiaurės miestelyje, laidotuvių firmoje „Nutrūkusi styga“, palaidoti gegužės 9 d. Antakalnio kapinėse po gedulinių Mišių, atnašautų Šv. Arkangelo Rapolo šventovėje.

Suomijos prez. Marčio Ahtisario šiemetinio apsilankimo Lietuvoje išvakarėse Vilniuje buvo išleista žymaus suomių tautosakininko Augusto Roberto Niemio (1869-1931) lietuvių ir suomių folkloro lyginamųjų tyrimų knyga „Litanistiniai raštai“. Tie tyrimai buvo atlikti XX š. pradžioje, kai A. R. Niemis su poetu kan. Adolfu Sabaliausku (1873-1950), poeziją pasirašinęs žalias Rūtos slapyvardžiu, buvo paruošę lietuvių folklorui svarbių raštų, skirtų lietuvių ir suomių liaudies dainų tyrinėjimams. „Diena“ savo informaciniame pranešime, cituodama šio A. R. Niemio veikalo įvadą, rašo: „Išmokęs lietuvių kalbą, 1910-1911 m. Lietuvoje užrašė apie pusketvirtą tūkstančio liaudies dainų. Profesorius buvo nuosirdus mūsų tautos bičiulis Suomijoje, daug rašęs apie Lietuvą, įkūręs Suomų-lietuvių draugiją Helsinkyje. Knyga sudarė ir išvertė iš suomių kalbos prof. Stasys Skrodenis, jau daug metų dirbantis suomių-lietuvių kultūros ryšių baruose. Kaip mūsų informavo šį veiklą išleidusioje leidykloje „Džiugas“, knyga išleista per labai trumpą trijų mėnesių laiką. Netenka abejoti, kad pirmą kartą Lietuvoje pasirodė vieno žymiausių suomių mokslininkų darbai suras tinkamą vietą lituanistikoje ir lietuvių kultūroje“.

„Poezijos pavasaris '96“, šiemet surengtas jau trisdešimt antą kartą, buvo pradėtas gegužės 17 d. Kaune. Ten jis ir užbaigtas gegužės 26, sekmadienį. Lietuvos spaudoje pabrėžiama, kad buvo laikomasi visų ligišolių renginių. Nė vieno kondensuoto jų aprašymo su datomis neteko aptikti. Buvo tik negausių spaudų išmėtytų žinučių, kurias sunku susidėstyti eigos tvarka toli nuo Lietuvos gyvenantiems tautiečiams. Pasirodo, jau atsisakyta ir Palemono su Lakštingalų slėniu, atiduotu ten rengiamam jaunųjų poetų poezijos pavasariui „Pirmosios kregždės“. Pačiam Kaune jau persikelta prie jo senosios pradėtos atstatyti pilies Nemuno ir Neries sankatoje. Ten buvo norėta ažuolo lapų vainiku papuošti šiemetinio „Poezijos pavasario“ laureatą, kuriuo tapo kvalifikuotąs stabybininkas Kornelijus Platelis už pernai išleistą rinkinį „Prakalbos upei“, jaunystėje nesidomėjęs poezija. Dėl netikėtai prasidėjusios liūtis su tuo vainiku jam teko persikelti į Maironio literatūros muziejų. Apdovanotas buvo ir „Poezijos pavasario '96“ almanacho debutantas Darius Simonis. Esą Lakštingalų slėnio atsisakytą taupant lėšas. Mat Kaunui priklausančias Palemonas yra užmiestas. Jo Lakštingalų slėnį reikia paruošti tokiai šventei, o Kauno piliis dalyvių laukia senamiestyje. Nuo praėjusių metų „Poezijos pavasario“ šios šventės užbaigtuvės taipgi yra perkeltos prie dar labai žemų Kauno pilies kuorų. Ją betgi galvojama atstatyti, jeigu kada nepriklausoma Lietuva turės lėšų.

V. Kst.

Dr. ANTANAS VINKUS, Lietuvos sveikatos apsaugos ministeris, būdamas Toronte, 1996 m. gegužės 23 d. aplankė lietuvių pensininkus, gyvenančius "Vilniaus" rūmuose. Nuotraukoje svečias dėkoja už nuoširdų priėmimą ir padainuotas dainas

IŠ RYŠKĖJANČIOS PRAEITIES

Kai sovietų kariuomenės pulkas perėjo vokiečių pusėn

Antrojo pasaulinio karo metu netoli Mogiliovo 436-tas sovietų kariuomenės pulkas išjungė į vokiečių kariuomenę ir pradėjo organizuoti Rusijos išlaisvinimo armiją

LEONAS BALTUŠIS

1941 m. rugpjūčio 22 d., labai ankstyvą rytą, Gudijoje, netoli Mogiliovo, vokiečių gen. ltn. grafo von Schenkendorff'o korpuso fronto ruožė, pasirodė baltą vėliavą nešąs sovietų karininkams bei kareiviams palikti ir vėliau, grįžus į savo diviziją, visus tyliai informuoti, kas atsitiko. 1941 m. rugpjūčio 22 d., 9 v.r. 436-tas sovietų pėstininkų pulkas, vadovaujamas mjr. I. N. Kononov'o, paskelbė karą bolševikams, pereinamas į vokiečių pusę. Tai vienintelis toks įvykis II-jo pasaulinio karo istorijoje.

Laiške, kurį pasirašė pats sovietų 436-to pėstininkų pulko vadas Ivan Nikitič Kononov, buvo prašoma visam jo pulkui garantuoti saugumą ir luitai, kartu su vokiečiais, kovoti prieš bolševikus. Gavęs vokiečių garantiją, visas pulkas pereis į vokiečių kariuomenės pusę. Aristokratų kilmės, aukštos inteligencijos vokiečių karininkas sprendimą padarė pats vienas, būtent: perėję į mūsų pusę, kovosite mano korpo sudėtyje.

Pasiuntiniui grįžus atgal ir pranešus apie vokiečių duotą sutikimą, mjr. I.N. Kononov liepė tuoj pat suaukti visus pulko karininkus ir politinius vadovus: "Visiems susirinkus, aiškiai pabrėžė, kad ateito laikas atsiskirti prieš Staliną ir NKVD, nes tai du didžiausi rusų tautos priešiiai. Jis pervesias pulką į vokiečių pusę, kur pradėsias organizuoti rusų išlaisvinimo armiją. Visiems leido pasirinkti: kas su juo – stoti į dešinę, kas prieš – į kairę. Kaip vėliau daug kartų pasakojo pulko komisaras Dimitri Pančenko, jam net plaukai

Tai atsako Katerina Andrejeva savo tezeje daktaro laipsniui gauti Cambridge universitete 1955 m. Tezės pavadinimas: "Vlasov'as ir Rusijos išlaisvinimo judėjimas: sovietų realybė ir emigrantų teorijos". Ji tvirtina, kad Hitleris nemėgo rusų bei kitų slavų. Vienintelę grupę žmonių, kuriuos jis favorizavo ir mėgo, buvo kazokai. Pradžioje savo politinės veiklos, jis buvo paremtas kai kurių kazokų vadų, bet svarbiausia, kad Hitleris buvo įsitikinęs, jog kazokai yra palikuonys gotų ir todėl jie nėra slavai, bet arijai.

Mjr. I. N. Kononov'o pulko sudėtyje buvo apie 1,900 vyrų. Per savaitę laiko jie visi buvo apmokyti vokiškais uniformomis su raudonom juostelėmis kelnėse, caristiniais antpečiais ir vietoj vokiškų kepurų jiems buvo pasiūtos kazokų "papachos".

Ryšių karininku buvo paskirtas iš Baltijos šalių kilęs, rusų kalbą mokantis grafas ltn. Rittberg ir dar keletas vokiečių karininkų.

Jau 8-tą dieną mjr. I. N. Kononov atvyko į rusų belaisvių stovyklą Mogiliovo mieste, kur tuo metu buvo per 5,000 belaisvių. Kreipdamasis į belaisvius, kaip į "mielus brolius", jis trumpai jiems išdėstė savo planus ir pareiškė, kad jam reikalingi savanoriai kovai prieš bolševikus. Kitą dieną (rugsėjo 2) mjr. I. N. Kononov, 10 v.r. vėl atvyko belaisvių stovyklon. Išskyrus keliolika, beveik visi buvo pasiryžę kovai prieš bolševikus. Paprašius kazokus pereiti į dešinę pusę, pajudėjo visa masė. Staiga visi pasidarė "kazokai".

Mjr. I. N. Kononov nutarė pats vienas apklausti savanorių, nes kitos išeities nebuvo. Suformulavęs keliolika klausimų, jis labai greit galėjo pasakyti, kuris kazokas ir kuris ne. Iš 4,000 savanorių jis atrinko savo pulkui 405 kazokus ir 137 nekazokus. Dalis pulko vyrų buvo atleista ir perėjo dirbti į vietinę rusų policiją. 1941 m. rugsėjo 19 d. naujasis savanorių pulkas buvo galutinai suformuotas. Jo sudėtyje: 77 karininkai, 201 – vyresnio laipsnio kariai ir 1521 – eilinis kazokas. Iš viso – 1799 vyrai.

Tą pačią dieną išsiriavusi pulką aplankė gen. ltn. grafas von Schenkendorff. Mjr. I. N. Kononov atraptavęs grafui pristatė dešinę pulko stovintį ir pulko vėliavą laikantį seniausią amžiumi (50 m.) Dono kazoką B. K. Nikiforovičų. Jo keturi sūnūs ir du broliai buvo nukankinti NKVD rūsiuose. Pats 12 metų išbuvęs Gulago lageriuose, išėjo su 2 sulaužytais šonkauliais ir išmuštais dantimis. Po trumpos gen. ltn. von Schenkendorff'o kalbos pulkas oficialiai tapo 102-ju kazokų pulku.

Vokiečiams išvadavus Terek'o provinciją, po daugiau kaip 20 metų slapstymosi iš savo slėptuvės, kurią jis buvo įsirengęs po savo namu, išlindo civilinio karo kazokų herojus atamas pulkininkas Kulakov. Jis ir gen. ltn. A. G. Škuro, buvęs "Laukinės divizijos" vadas, yra laikomi svarbiausiais civilinio karo herojais. Bolševikų NKVD buvo įsitikinusi, kad plk. Kulakov'as buvo žuvis. Paskutinio mūšio metu (1920 m.) jam artilerijos sviedinys nutraukė abi kojas žemiau kelių. Daugiau kaip 16 metų jis išgyveno 10 metų gilumo rūsy ir per tuos ilgus slapstymosi metus jis sau iš medžio pasidarė dirbtines kojas.

Dabar jo seni draugai, po 20 metų išsitraukę savo senas uniformas, su dideliu džiaugsmu ir dainomis, įsodinę jį į puikią trijų arklių traukiamą "troiką" atgabeno į Paltavą. Kas darėsi vėliau – skaitysite kitame rašinyje.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė
optometristė
1551 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A5
(prie Lietuvių namų)
Priima pacientus pagal susitarimą
Tel. 416 532-7115
Susitarus priima pacientus ir vakarais

SKAITYTOJAI PASISAKO

ATEIVIŲ BANGA

Sveikinu Aureliją Balašaitienę už jos įdomų ir vertingą straipsnį – "Skirtingos užsienio lietuvių bangos" ("TŽ" 1996.VI.4). Autorė skaitytojams žinoma kaip uoli lietuvių kovotoja. Tačiau viena mintis šaukiasi patikslinimo. A.B. rašo, kad naujieji ateiviai (DP) įsteigė liuanistinių mokyklų tinklą, kurio anksčiau nebuvo. Čia reikia priminti, kad beveik kiekviena kolonija turėdavo vakarines pamokas ir kai kurios rengdavo vasarinius lietuvių kalbos kursus. Taip pat ankstyvesni imigrantai daug kur įsteigė dramos ansamblių. Dabartinis Vytauto Didžiojo universiteto rektorius Bronius Vaškevičius ir aktorius Vitalis Zukauskas turi surinkę savo archyvuose daug medžiagos apie tos bangos vaidinimus. O ką kalbėti apie dainų ansamblius? Yra daug medžiagos apie puikiausius parapijos chorų, kurie dažnai laidavę aukščiausias premijas kitautėjų varžybose.

Kun. Vincas Valkavičius,
Šv. Jurgio parapija, Norwood, MA, USA

JEI LIETUVIAI NEJUDĖS...

Paskutiniu laiku "Tėviškės žiburiose" buvo daug rašoma apie būtinybę Lietuvai įsijungti į Šiaurės Atlanto sąjungą. Ypač reikšmingas buvo "T.Ž." birželio 11 d. straipsnis "Jei lietuviai patys nejudės...", kuris įrodė kad Lietuvos narystė ŠAS-oje yra teisingas bei būtinis užsienio politikos siekis. Dr. Paul Goble, minėdamas kad ateinantys mėnesiai bus Lietuvai labai kritiški, taip pat kartojė kad išeivijos lietuvių veikla yra ypač reikalinga. Prasminga, kad ir dr. Goble pripažįsta, jog Lietuvos atgimimas dar nebaigtas.

Aš su tuo visiškai sutinku. Mes išeivijoje turime atgaivinti savo pastangas pagelbėti Lietuvai politiniu būdu, nes galime iš šitos pusės daug jai padėti. Kaip ir darėme Sąjūdžio laikais, taip pat ir dabar turime rinkti parašus, ginti Lietuvos interesus savo argumentais ir gal karais vėl organizuoti demonstracijas.

Įvairios žinios

"Potsdamas ir Karaliaučiaus kraštas" – tokiu pavadinimu leidykla "Mokslas" Vilniuje 2000 egz. tiražu išleido Mažosios Lietuvos reikalų tarybos knygą – straipsnių rinkinį, kuriame nagrinėjama Potsdamo konferencijos išdavoje susidariusios Karaliaučiaus kolonijos teisinė padėtis, aiškinamas lietuvių kultūrinio interesų pagrįstumas, iškeliama senųjų gyventojų sovietinė tautų žudystė, Rusijos grėsmė Baltijos valstybėms, numatoma Karaliaučiaus krašto politinė ateitis. Knygoje rašo V. Landsbergis, B. Genzelis, Č. Stankevičius, A. Matulevičius, N. Kairiūkštys, A. Pirockinas, Z. Zinkevičius, V. Bagdonavičius, V. Šilas ir kt. Knyga ga-

liuone žodžiu, turime spausti Vakarų valdžias.

Deja, mes galime visais gražiais būdais spausti Vakarų valdžias, bet nieko nepasiekti, jeigu artimoje ateityje Lietuvoje nebus esminių politinių pasikeitimų. Lietuva turi atsikratyti dabartinės valdžios, kuri, nors pareiškė norą stoti į ŠAS, savo elgesiu ir nekompetentingumu Lietuvoje nesudaro ŠAS valstybės vaizdo. Valstybės vidaus reikalai bei politinė kultūra yra nemažiau svarbūs už jos oficialius pareiškimus tapti ŠAS nare. Lietuva kol kas yra nukrypusi nuo ŠAS kelio. Vakarai žino, kad LDDP yra persivadinusį TSRS komunistų partijos nūlžusi šaka. Lietuvos priėjimas į ŠAS priklausys nuo to, ar Lietuvos piliečiai per rudens seimo rinkimus, neišrinkę LDDP arba dukterinių partijų.

Jeigu norime, kad Lietuva būtų priimta į ŠAS, turime taip pat remti demokratine jėga Lietuvoje, kuri turi ŠAS šalių pasitikėjimą. Tokia politinė jėga vadinasi Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai).

Pagrindinės ŠAS šalys Europoje turi valdžias, kurias sudaro demokratinės, dešinėsios pakraipos politinės partijos. Tas partijas jungia viena tarptautinė organizacija, kuri vadinasi Demokratinės Europos sąjunga (European Democrat Union). Į šią sąjungą, š.m. kovo 13 d. buvo priimta Tėvynės sąjunga (Lietuvos konservatoriai) vienintelė Lietuvos politinė partija su naryste šioje organizacijoje. Paryžiuje Demokratinės Europos sąjungos komitetas pareiškė "visišką paramą Lietuvos konservatoriams, kuriems vadovauja Vytautas Landsbergis", ir tikisi, kad "Lietuvos konservatoriai vėl bus pirmoji partija, kuri antrąsyk atmes komunistų ir socialistų jėgas trečiojoje laisvų rinkimų bangoje Vidurio ir Rytų Europoje".

Kad Lietuva būtų priimta į ŠAS, tinkama politinė partija turi laimėti ateinančius seimo rinkimus.

Andrius Gedris, Hamilton, Ont.

lima įsigyti Mažosios Lietuvos reikalų taryboje Vilniuje, A. Jakšto g. 9-203, 2001 Vilnius. Kaina nenurodyta.

Su tautos žymūnais žarasiškiais supažindina š. m. laikraščio "Zarasų kraštas" laidos. "Tėviškės žiburiams" V. Jakovičko prisijungė to laikraščio iškarpos skaitome apie poetą Faustą Kiršą, tautosakininką Juozą Būgą, arkivyskupą kankinį Mečislovą Reinį. Be to, įdomus, iliustruotas Jono Nemanio straipsnis "Davainių mitologinis – sakralinis alkaknuo" apie Paindrės kaimo laukuose gulintį akmenį, priklausančią nedidelei Lietuvoje žinomų "Laumių akmenų" grupei. Inf.

Toronto Maironio mokyklos užbaigime gegužės 31 d. Aukščesniųjų lituanistinių kursų abiturientų vardu kalbėjo STASYS KULAVSKAS ir COREY THEISS
Nuotr. R. Puterio

Dantų gydytoja

ASTA E. GRINIS-VAIDILIENĖ, D.D.S.

3101 Bloor Street West, Suite 308,
Toronto, Ontario M8X 2W2
(trys blokai į vakarus nuo Royal York)

Telefonas 416 237-1273

Registruota masažo terapeutė

Ramona Girdauskaitė, B.Sc., R.M.T.

20 High Park Blvd., Toronto.

Gydomas masażas ("Craniosacral Therapy")
Priima pasientus pagal susitarimą

Telefonas 416 536-5437

Su gydytojo nurodymu dauguma privačių sveikatos draudos bendrovių (extended health care benefits) gydymą masażą padengia pilnai ar iš dalies.

Dantų gydytoja

Gintarė Sungailienė, D.S., D.D.S.

1553 Hurontario Street, (į pietus nuo QEW)

Mississauga, Ontario L5G 3H7 **Tel.: (905) 271-7171**

Taip pat gydytoja priima pacientus ketvirtadieniais

1588 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A7

(Priešais Lietuvių namus)

Tel.: 416 530-1070

Dantų gydytojai

Dr. J. E. BIRGIOLAS, D.D.S.

Dr. S. DUBICKAS, D.D.S.

Dr. R. KARKA, D.D.S. M.S. Dip. Orth.
(Orthodontist)

2373 Bloor Street West
(Prie Jane St.)

Telefonas
416 763-5677

Šeimos gydytojas,

dr. Aleksandras Spudas

šiuo metu priima naujus pacientus.

1448 Lawrence Avenue East, Suite 210,
(prie Victoria Park Avenue)

Victoria Terrace Medical Centre, North York, Ont. M4A 2V6

Tel. 416 751-0082

Advokatas

VIKTORAS E. RUDINSKAS,

B. Eng., M. Eng., B.C.L., LL.B., M.B.A., P. Eng.

27 John St., Second Floor

Weston, Ontario M9N 1J4

(arti Lawrence ir Weston Rd.)

Tel. 416 240-0594

Lengvai pasiekiamas
autobusu nr. 79 (Scarlett
Road) nuo Runnymede
požeminio stoties.

Advokatas

ALGIS S. PACEVIČIUS, B.Sc., LL.B.

2 Jane St., Suite 500

(Bloor ir Jane gatvių kampas)

Toronto, Ontario M6S 4W3

Tel. (416) 762-7393

Fax (416) 763-0674

Atstovybės Lietuvoje naujas
adresas: Goštauto 4-78
(kitoje Neries upės pusėje
nuo "Lietuvos" viešbučio)

Vilnius
Tel. (3702) 22 78 97

Fax (3702) 22 63 68

DRESHER

DRAUDA

Visi draudos
patarnavimai.
Lietuvių kalba
patarnauja
V. Drešeris ir
Rima (Petkutė)
Drešerienė.

Nekilnojamas turtas

Patarnavimai
visose pirkimo ir
pardavimo srityse.
Kreiptis į Valterį
ar Rick Drešerius

Nekilnojamo turto įkainojimas

– mirtgčių
– mokesčių
– turto ir kt.
Kreiptis į
Rick Drešerį

3830B Bloor St. West, Etobicoke, Ontario M9B 1K8

Tel. 416-233-3334, 416-231-2661

FAX 416-233-0285

Darbo valandos: 9 v.r. – 7 v.v., šeštadieniais – 9 v.r. – 5 v.p.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas - greitas ir tikslus!

V. DAUGINIS – telefonai 416 762-4232, 905 822-7376

Lilija Pacevičienė – telefonai 416 762-4232, 519 853-3652

* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *

* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA - INSURANCE

Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,

2 Jane Street, Suite 204 (kampas Jane ir Bloor), Toronto, Ont. M6S 4W3

416 762-4232 FAX 416 762-5588

Pranešimas

AUDRA TRAVEL CORPORATION

nauju pavadinimu

ATC CRUISE WORLD,

Šiuo metu jau persikėlė į naujas patalpas judriame

BLOOR WEST VILLAGE rajone.

Naujas adresas: 256A Durie St. (Bloor W. &

Durie, 2 aukštas., įėjimas iš Durie), Toronto, Ont. M6S 3G3

Naujas telefonas: 416 762-7447 (762-SHIP),

telefaksas: 416 769-6753 (76-WORLD).

Juozas (Joseph) NORKUS

Re/max West įstaigoje

ilgiausiai dirbantis agentas.

Daugiau kaip 10 metų turintis pardavimo bei daugiau kaip 20 metų statybos ir remonto patirtį. Mielai atsakysiu (namų pirkimo, pardavimo ar remonto klausimus).

RE/MAX West Realty Inc.

1678 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A9

Skambinti bet kurio metu įstaigos tel. 416 769-1616, namų – 416 532-5893

Nemokamas namų įvertinimas

TORONTONT

Anapilio žinios

– Birželio 30, ateinantį sekmadienį, Wasagoje bus švenčiamos Gerojo Ganytojo šventovės šventinimo metinės. Tai Wasagos misijos atilaidai. Po 11 v.r. Mišių bus pabendravimas – vaišės.

– Wasagoje, pradedant liepos 7, sekmadienį, Mišios Gerojo Ganytojo koplyčioje bus 10 val. ryto.

– Midlande lietuvių pamaldos šiais metais bus rugpjūčio 4, sekmadienį. Pamaldų metu giedos mūsų parapijos choras. Prašome visus choristus dalyvauti.

– KLK moterų draugijos skyrius mūsų parapijoje praveda varotų drabužių vąj Lietuvos neturintiems buvusiems tremtiniams paremti. Naudoti, bet dar gerame stovyje drabužiai priimami sekmadieniais parapijos salėje prie drabužinės.

– Mišios birželio 30, sekmadienį, 9.30 v.r. už Petraičių ir Vanagų mirusius, 11 v.r. už parapiją; Wasagoje 11 v.p.p. už a.a. Petrą Bražuką.

Išganytojo parapijos žinios

– Liepos 14 d. parapijos iškyla į gamtą (gegužinė) "Boyd Conservation" parke "Green Acres" rajone. Autobusas išvažiuos 12.30 v.p.p. nuo LN ir "Vilniaus" rūmų. Važiuojantiems į gegužinę kelionę nemokama, bet prašoma užsiregistruoti LN raštiniėje. Jeigu kam reikėtų transportacijos, prašoma pranešti P. Bartminui tel. 249-0490 arba P. E. Stepouni tel. 622-5896. Norintieji dalyvauti pamaldose turi ten būti 11 v. ryto. Pamaldas laikys kun. A. Žilinskas.

– Pamaldos liepos 28, 9.30 v.r. Laikys kun. Hilda Lorenz.

– Bazaro pelno gauta \$759. P. Monstvilų paveikslai – \$241. Iš viso \$1000.

– Moterų draugijos pirmininkė dėkoja visiems ir visoms už pagalbą. P. Monstvilui labai didelis ačiū už paveikslų paaukojimą ir pardavimą. E. ST.

Lietuvių Namų žinios

– Sekmadienį, birželio 23 d. popietėje dalyvavo 219 asmenų. Svečių knygoje pasirašė R. Varatinskienė iš Kauno, Kauno medicinos akademijos dėstytoja; V. Narkys iš Šiaulių, gydytojas. Pranešimus padarė ir su svečiais supažindino LN valdybos pirm. V. Drešeris ir H. Sukauskas.

– LN valdybos posėdis – liepos 11, ketvirtadienį, 7 v.v.

– 1996 metų Toronto lietuvių namų poilsio stovykla rengiama pranciskų vasarvietėje "Kretinga" Wasagoje rugpjūčio 10-18 d.d. Stovyklą užbaigimo gegužinė įvyks rugpjūčio 17, šeštadienį, 7 v.v. Dėl informacijos ir registracijos prašome skambinti Augustinui Sukauskui, tel. 416 614-7739.

– "Lokio" svetainės lankytojai gali pasinaudoti siūlymu bei sumanymų dėžute.

– LN vyrų būrelis ir "Atžalyno" rengiama gegužinė – liepos 14, sekmadienį. Registruotis LN raštiniėje.

– Slaugos namams auکوjo \$30.55 J. R. Juodis. Aukos priimamos Toronto ir Hamiltono kredito kooperatyvuose arba siųsti tiesiog Labdaros fondui LN adresu.

Šv. Jono lietuvių kapinėms auکوjo: \$25 – V. Jasiūnienė.

Vasario 16 gimnazijai G. A. Sakus auکوjo \$200.

A. a. Emos Javienės atminimui pagerbti Herta Povilaitienė "Tėviškės žiburiai" auکوjo \$50.

Tremtinių vaikų mokyklai "Lietuvių Namai" Vilniuje A. Genčiūnienė auکوjo \$50, G. Kaulienė ir R. Žiogarys padovanojo drabužių. Nuosirdžiai auکوjo geradariams už taip reikalingą paramą iš tolimų rytų į senolius Tėvynę sugrįžtančiam jaunimui.

NUVEŽAME, PARVEŽAME į Toronto aerouostą. Skambinti telefonu 905 545-8868 Hamiltone.

IŠNUOMOJAMAS su baldais nedidelis kambarys ir virtuvė High Park rajone, neturintiems ir negeriančiam asmeniui. Yra automobilui pastatyti vieta. Skambinti tel. 416 762-1569.

Punia Construction Ltd.

NAMŲ REMONTO BENDROVE atlieka įvairiausias statybos-remonto darbus. Įvedame dujotiekis, oro ir vandens šildymo sistemas, atliekame visus elektros bei vandentiekio darbus, nusauginame rūsius, dengiame stogus ir t. t. Garantuojame gerą darbo kokybę. Skambinti Alvydai tel. 905 848-9628 416 609-5108 (pager).

Prisikėlimo parapijos žinios

– Praėjusį sekmadienį, birželio 23, 10.15 val. kartu su parapijos kunigais Mišias koncelebravo kun. Leonas Zaremba, SJ, Kauno kunigų seminarijos dvasios tėvas. Pamoksle svečias ragino tikinčiuosius giliai suvokti Dievo meilę ir neišgąsti sutikty klūčių bei pavojų.

– Santuokos sakramentui rengiasi Daiva Krivaitė ir David Stonehouse. Pirmasis užsakas.

– Jaunų šeimų stovykla Wasagoje vyks rugpjūčio 3-10 d.d. Dar yra laisvų vietų. Dalyvių laukia įdomi programa. Informacijos teirautis pas Anitą Wasowicz, tel. 251-2657.

– Kanados lietuvių katalikų centras kiekvieną vasarą organizuoja maldininkų keliones į Kanados kankinių šventovę Midlande. Šiais metais lietuvių maldininkų kelionė į Midlandą įvyks rugpjūčio 4, sekmadienį. Mišios prasidės 3 val. Prieš Mišias (2.30 val.) lauke bus einami Kryžiaus keliai, o jei lytų – šventovėje bus kalbamas rožinis. Pamokslą per Mišias pasakys kun. J. Sasnauskas, OFM. Visi Toronto bei apylinkių lietuviai kviečiami dalyvauti šiose pamaldose. Maldininkai, neturintys galimybės keliauti automobiliais, gali prisijungti prie maldininkų grupės, vykstančios autobusu (kelionės kaina į abi puses – 17 dol.). Autobusas išvyks 12 val. nuo Prisikėlimo šventovės ir sugrįš ten pat apie 7 val. vak. Registruotis parapijos raštiniėje, tel. 533-0621.

– Mišios sekmadienį, birželio 30: 8.15 – už a.a. Augustiną Ašoklį; 9.15 – už a.a. Mariją; 10.15 už a.a. Antaną Masį, a.a. Stasį Ignotą, a.a. Domą Simonaitienę; 11.30 – už parapiją ir visus parapijiečius.

PADĖKA

Tautinių šokių ansamblio "Atžalynas" vardu nuosirdžiai dėkojame Aldonai Karosaitei ir Irenai Poškutei už gražų vadovavimą 25 metų sukakties programai. Ačiū visiems prisidėjusiems darbu ir moraline pagalba, sveikinimais, gėlėmis bei kitokiomis dovanomis. Labai dėkojame už finansinę paramą, rodančią kad turime globėjų, užtarėjų, kurie visokeriopa remia mūsų pastangas išlaikyti tėvų papročius, lietuviškas dainas ir šokius.

Aukojo: \$2,500 – Lietuvių kredito kooperatyvas "Parama"; \$2,000 – E. M. Bumeisteriai; \$1,500 – KLB krašto valdyba; \$700 – Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas; \$300 – W. S. Kuzmas; \$200 – P. I. Šturmai, W. Dresher; \$150 – A. August; \$100 – A. A. Sagevičiai, A. Langas, J. Vitkūnienė, Lithuanian Bilingual Lutheran Church of the Redeemer, LN moterų būrelis, J. Šimkus, M. Hurst, K. O. Asevičiai, A. Zenderienė, Kanados lietuvių bendruomenė; \$80 – A. A. Padolskiai; \$75 – Toronto lietuvių jaunimo ansamblis "Gintaras"; LN vyrų būrelis; \$65 – V. Kulnys; \$60 – K. Petryla, R. D. Turūtis; \$50 – A. Vaičiūnas, V. Stabačinskis, J. B. Danaičiai; \$40 – A. Lukošienė; \$30 – G. P. Breichmanai. Dėkojame tiems, kurie auکوjo prie durų, bet nepalikto savo pavardžių.

"Atžalyno" tėvų komitetas

Toronto lietuvių tautinių šokių grupė "Atžalynas" paminėjo savo veiklos 25-rių metų sukaktį ir specialiu tortu Ntr. B. Tarvydo

CLEAN FOREVER. Valome kilimus, minkštus baldus ir automobilų vidų nauju būdu – sausomis putomis. Kilimas išdžiūna per 1-2 valandas. Labai gera kokybė. Skambinti bet kurio laiku tel. 503-1687.

CANDLELIGHT CATERING Gaminame maistas pokyliams, vestuvėms, mergvakariams, krikštynoms ir pusrūpiams. Patūpinam gėles. Skambinti tel. 416 622-9753 Joanai Bubulienėi.

Toronto Maironio mokyklos užbaigime (1996 m. gegužės 31 d.) Prisikėlimo parapijoje aštunto skyriaus abiturientas skaito ištrauką iš Balio Sruogos "Giesmė apie Gediminą". Iš k.: Paulius Goudie, Jonas Birgiolas, Romas Juknevičius, Darius Karka, Mindaugas Sakalauskas, Jonas Wilkinson, Vytas Ruslys, Saulius Simonavičius, Ričardas Kulikauskas, Tomas Jonaitis

Nuotr. R. Puterio

PRANEŠAME SAVO NARIAMS, KAD

jau galite įsigyti "INTERAC" kortelę, su kuria galėsite:

- Pasiimti pinigų iš visų bankinių automatų, pažymėtų "INTERAC" ženklų bet kur Kanadoje ir bet kurio laiku;
- Apmokėti už pirkinius parduotuvėse, kurios prijungtos prie "INTERAC" sistemos.

NORINTIEJI įsigyti šią kortelę prašomi kreiptis į kredito kooperatyvo raštinę.

KVIEČIAME visus narius pasinaudoti nauju patarnavimu.

Prisikėlimo parapijos kredito kooperatyvas Toronte

"TĖVIŠKĖS ŽIBURIŲ" pasukinis numeris prieš atostogas išeis liepos 30 d., o poatostoginis numeris – rugpjūčio 20 d. Atostogų metu neveiks redakcija ir spaustuė. Administracija dirbs visas dienas, išskyrus šventes ir savaitgalius. Redakcija ir spaustuė po atostogų pradės dirbti rugpjūčio 13 d.

Kanados dieną, liepos 1, pirmadienį, šventę torontiečius kviečia Toronto miesto burmistrė Barbara Hall į rotušės aikštę (Nathan Phillips Square). Šventės programa prasidės 11 val. ryto ir tęsis iki 5 v.p.p. Pasirodys žymūs muzikantai, komikai bei kiti. Veiks gėrimų ir užkandžių kioskai. Bus speciali programa vaikams. Vidurdienį burmistrė perpjaus milžinišką šventės pyragą. Daugiau informacijų apie šią dieną teikia T. Johnson, tel. 416 392-7806.

Šventė dar bus švenčiama ir Queen's parke. Norintieji joje dalyvauti yra prašomi atvykti viešomis susisiekimo priemonėmis, nes čia kai kurios artimos gatvės nuo 8 val. ryto iki 5 v.p.p. bus uždarytos pravažiuojantiems. Inf.

"Vyčio" sporto klubo metinis narių susirinkimas įvyks liepos 2 d., 7.30 v.v. Lietuvių Namuose. Valdyba

Išėjusių tautinių šokių šventei Čikagoje liepos 6 d. uoliai ruošiasi Toronto-Mississaugos jaunimas, reguliariai lanko repeticijas ir mokosi naujais šokių, kurių aprašus ir gaidas pavėluotai gavo. Iš Toronto-Mississaugos tautinių šokių šventėje dalyvaus apie 180 šokėjų, jų tėvai, draugai ir kiti tautiečiai. Taigi susidarys gausus būrys dalyvių, kuriems reikės net kelių autobusų.

Toronto lietuvių pensininkų klubas rengia tradicinę gegužinę High Parke, trečiadienį, liepos 10 d., 11 v.r. iki 4 v.p.p. Ploto numeris yra 26. Bus įdomi muz. L. Turūtaitės programa ir loterija, šilti pietūs ir kiti priedai. Prašome bilietus įsigyti pas T. Kobelskienę tel. 416 760-8003 arba O. Juodišienę 416 762-7487.

Į šeimų stovyklą dar yra laiko užsiregistruoti. Rengėjai kviečia šeimas atostogauti kartu "Kretingoje", kur bus daug užsiėmimų ir atgaivos gamtoje. 1996 m. Prisikėlimo parapijos šeimų stovykla vyks nuo šeštadienio, rugpjūčio 3 iki šeštadienio rugpjūčio 10. Bus įdomi programa mažiems ir dideliems. Pageidautina, kad šeimos stovyklautų visą savaitę, tačiau galima registruotis ilgajam savaitgalii. Dėl informacijos kreiptis į Anitą Wasowicz telefonu 416 251-2657. Inf.

SAŽININGAS lietuvis ūkininkas, turintis savo įmonę Žemaitijoje, ieško partnerio bendrai veiklai žemės ūkio produktų perdirbimui, medienos apdirbimui ir jų prekybai. Adresas: Stasys Bernotas, Bikavėnai, Lietuva. Tel. ir faksas 011-370-4-14-56-59 arba 4-14-56-29.

Nuosirdžiai kviečiame visus Wasagos, Ont. apylinkės gyventojus bei vasarotojus į

Toronto lietuvių choro "VOLUNGE" vasaros

KONCERTA

"Tegu skamba mūsų dainos..."

kuris įvyks 1996 m. birželio 29, šeštadienį, 5 val. po pietų, Oakview Community Centre, Wasagoje, Ont. (Mosley gatvėje į rytus nuo Zehr's parduotuvės).

Įėjimas \$7 asmeniui.

Rengėjos – Wasagos moterų būrelis

Toronto Lietuvių Namų ir "Atžalyno"

GEGUŽINĖ

liepos 14, sekmadienį, 12 valandą, Boyd Conservation Area, "Green Acres"

Programoje: sportas žaidimai, šokiai, loterija. Užkandžių ir gaivinančių gėrimų rasite vietoje.

Autobusas nuo Lietuvių Namų išvažiuoja 12.30 v.p.p., grįžta – 5.30 v.p. Aikštėse vietos ribotos – neveluokite! Registruotis LN raštiniėje tel. 416 532-3311. Laukiame!

Rengia Lietuvių Namų vyrų būrelis ir "Atžalynas"

"Volungės" choro 20-čio sukakties įrašų kompaktinė plokštelė (CD), pavadinta "Tegu skamba mūsų dainos..." bus pristatyta visuomenei per koncertą šeštadienį, birželio 29, 5 v.p.p., Wasagos Oakview Community Centre salėje. Kompaktinė plokštelė susidaro iš 21 įvairių lietuvių kompozitorių dainų / giesmių kūrinių, kurių trumkė yra beveik viena valanda. Tie patys įrašai bus pristatomi vidurvasarį garsiausios pavidalu (audio cassette). Abu įrašus galima užsisakyti pas "Volungės" choristus. Kainos: kompaktinė plokštelė – \$15 (Kan.) arba \$15 (JAV) su pristatymu. A.N.

Kanados katalikų savaitraštis "The Catholic Register" 1996. VI. 17 laidoje išspausdino žinutę apie naująjį Kauno arkivyskupą Sigitą Tamkevičių. Informaciją gauta per CNS agentūrą iš Varšuvos. Joje sakoma, kad naujasis arkivyskupas, iki šiol buvęs kardinolas V. Sladkevičius pagalbininku, yra žymus pogrindžio veikėjas sovietmečiu, ilgokai kalintas už tikėjimo gynimą. Kurį laiką esąs dirbęs paprastu darbininku, nes sovietinė valdžia buvo atėmusi kunigo darbo leidimą.

ATLIEKU stalias, vidaus sienų (drywall), dažymo, plytelių deimo, elektros įvedimo, vandentiekio sistemos įvedimo (plumbing) darbus. Įrengiu pirtis (saunas). Skambinti Algijai tel. 905 272-8323.

VYRAS IŠ LIETUVOS, šiuo metu esantis Kanadoje, ieško bet kokių darbų. Gali atlikti smulkų automobilio bei elektros prietaisų remontą. Skambinti tel. 416 767-7669.

Tėvynės sąjungos Kanados skyrius išleido biuletenį nr. 1 (1996 m. birželis). Jame rašoma apie artėjančius Lietuvos seimo rinkimus. TS-gos rinkiminiai darbai paremti kovo 11 d. pradėtas finansinis vajas. Kreipiamasi į Kanados lietuvių ir prašoma vąjų paremti. Tam reikalingi kredito kooperatyvuose atidarytos sąskaitos: Montrealio "Lite" nr. 5613, Hamiltono "Talkoje" nr. 1488328, Toronto "Paramoje" nr. 11499 ir Toronto Prisikėlimo parapijos nr. 168053.17. Čekius rašyti "Tėvynės sąjungos seimo vąjus" vardu. Galima siųsti ir paštu: Tėvynės sąjunga, Box 212, Station D, Etobicoke, Ont. M9A 4X2. Laukiama ir priešrinkiminė talka raštines, buhalterijos bei kituose rinkiminiuose darbuose Vilniuje ypač rugsėjo ir spalio mėnesiais. Toronte visais Tėvynės s-gos reikalais galima kreiptis adresu: dr. Marija Arštikaitė-Uleckienė, 12 Glen Edyth Dr., Toronto, Ont. M4V 2V7.

Inf.

"The Toronto Star" 1996 m. liepos 18 d. laidoje išspausdino torontiečio rašytojo ir mokytojo Antano Šileikos straipsnį "A trip to Amerika is like visiting another planet", kuriame jis lengvu humoristiniu stiliumi įdomiais pokalbiais paliečia skirtingų žmonių charakteristikas.

MERGINA IŠ LIETUVOS ieško bet kokių darbų. Skambinti tel. 416 769-6674.

IŠNUOMOJAMAS vieno miegamojo butas nerūkantiems ir negeriantiems. Skambinti tel. 416 766-7144.

MONTREALQUE

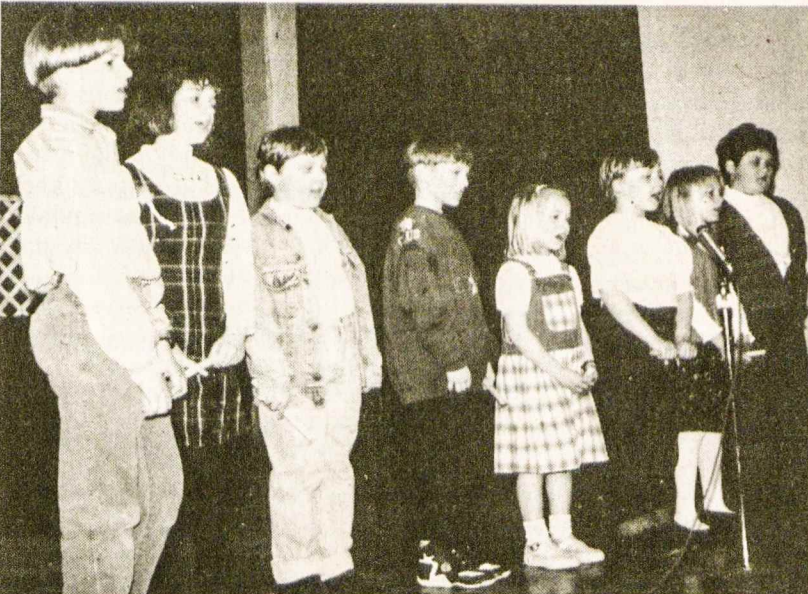
Sibirinių trėmimų minėjimas įvyko birželio 16 d. Aušros Vartų šventovėje. Latviams ir estams, su kuriais ankstesniais metais šis minėjimas būdavo rengiamas kartu, šiemet neparodžius entuziazmo, buvo tik pasimelsta už visus žuvusius bei nukentėjusius žiaurių trėmimų metu ir ištėmimo. Mišias atnašavo ir dienos tema pamokslą pasakė klebonas kun. Juozas Arnauskas. Pamaldų metu parapijos choras puikiai giedojo šiai progai parinktas giesmes. Šauliai pamaldose dalyvavo organizuotai su vėliavomis. Prie paminklinės lentos buvo padėtas vainikas.

Lietuvių karių veteranų sąjungos "Ramovė" Montrealio skyriaus visuotinis narių susirinkimas gegužės 26 d. dėl sumažėjusio narių skaičiaus nutarė skyriaus veiklą sustabdyti. Skyriaus vėliavą nutarta padovanoti Karo muziejui Kaune.

Vėliavą nuveš Juozas Šiaučiulis, kuris yra kartu ir šios vėliavos projekto autorius. Ramovėnai, kiek leido sveikatos, uoliai dalyvaudavo įvairių tautinių švenčių minėjimuose.

Paskutiniame posėdyje "Lito" valdyba ir komisijos pasiskirstė pareigomis. Dabar valdybą sudaro: pirm. Lydija Dragūnienė, vicepirm. Andrius Gaputis, sekr. Arūnas Staškevičius, nariai – Rūta Pocauskaitė-Rudinskienė ir Rimantas Jurkus. Kredito komisija: pirm. Paulius Rutkauskas, sekr. Justas Kibirkštis ir narė Lilija Gedvilaitė. Revizijos komisija: pirm. Joana Adamonytė, sekr. Alfredas Palšaitis ir narė Lynn Zienkutė-Goodwin.

Antanas Mickus ir Danius Juras sutvarkė Aušros Vartų šventovės garsiakalbius. Parapija už tai labai dėkoja. B.S.

Motinos dieną 1996 m. gegužės 12 d. Montrealio lituanistinės mokyklos mokiniai atlieka iškilmės programą. Iš kairės: A. Staškevičius, K. Ptašinskaitė, A. Mickus, M. Savignac, A. Staškevičiūtė, P. Mickus, K. Žiaugraitė, S. Ptašinskas

Nuotr. A. J. Mickaus

LITAS

Montrealio lietuvių kredito unija

1475, rue De Seve, Montreal (Quebec) H4E 2A8

Tel.: 766-5827 FAX: 766-1349

ADAMONIS INSURANCE AGENCY INC.

Namai – Automobiliai – Prekyba – Atsakomybė 3907A Rosemont Blvd., Montreal, Que. H1X 1L7

Tel. 514 722-3545 FAX 514 722-3546

JOANA ADAMONYTĖ, A.I.B. DONNA SVRKA, A.I.B.

PETRAS ADAMONIS, C.I.B. Res. 514 256-5355

Greitas ir tikslus patarnavimas. Pasiteiravimas nepareigoja apsidrausti.

Gaminu betonines su metalo dalimis (vieno gabalo)

GĖLIŲ APTVARAS

prie antkapių. Kaina \$20 už pėdą (įskaitant medžiagą ir darbą).

Užsakymus priima VYTAS POVILAITIS telefonas 905 827-1388.

Šypsėnos

Išsiblaškės

Pasakojama, kad išsiblaškymo rekordas priklauso Amperui. Kartą jis grįžo per lietu namo, paguldė skėtį į lovą, o pats atsisėjo į kampą išdžiūti.

PARDUODU BALDUS: miegamo, salono ir kitus. Skambinti tel. 905 275-1805 arba 905 277-8602.

VYKSTAME Į LIETUVĄ liepos 1 d. Galime nuvežti pinigų, vaistus ar nedidelius paketus. Skambinti telefonu 905 545-8868 Hamiltone.

Turner & Porter

laidotuvių namai

436 Roncesvalles Ave,

Toronto 3, Ont.

Tel. 416 533-7954

PEEL CHAPEL 1180 Hurontario St. 379-7848

RONCESVALLES CHAPEL 436 Roncesvalles Ave. 523-7954

YORK CHAPEL 2187 Brim St. W. 747-7959

Turner & Porter

Turner & Porter

BANGA RENOVATIONS, namų remonto bei patalysų bendrovė, atlieka įvairius stalias, vidaus sienų (drywall), plytelių klojimo, dažymo darbus. Įrengia rūsius, vonios kambarius. Taiso smulkius vandentiekio bei elektros gedimus. Stato lauko verandas, tvoras. Garantuojamos prieinamos kainos ir darbo kokybė. Skambinti Robertui Melkui, tel. 416 760-7181.